

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΓΕΝΙΚΟ ΤΜΗΜΑ, ΛΑΡΙΣΑ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ-MBA»**

**<<Χρηματοοικονομική ανάλυση με
αριθμοδείκτες των 4 συστημικών τραπεζών της Ελλάδος
για την περίοδο 2008-2018>>**

**ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΤΗΣ
ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΧΡΙΣΤΙΝΑ**

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΘΕΟΔΟΣΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

**ΛΑΡΙΣΑ
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ: 2020-2021**

Βεβαίωση αυτοδύναμης συγγραφής της εργασίας

«Δηλώνω υπεύθυνα ότι η συγκεκριμένη μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία για τη λήψη του μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών του ΠΜΣ Πλήρους Φοίτησης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας: «ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΜΕ ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ ΤΩΝ 4 ΣΥΣΤΗΜΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2008-2018» έχει συγγραφεί από εμένα προσωπικά και δεν έχει υποβληθεί ούτε έχει εγκριθεί στο πλαίσιο κάποιου άλλου μεταπτυχιακού ή προπτυχιακού τίτλου σπουδών, στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό. Η εργασία αυτή έχοντας εκπονηθεί από εμένα, αντιπροσωπεύει τις προσωπικές μου απόψεις επί του θέματος και το κείμενο είναι γραμμένο με τα δικά μου λόγια και δεν αποτελεί προϊόν λογοκλοπής από τρίτες πηγές. Οι πηγές στις οποίες ανέτρεξα για την εκπόνηση της συγκεκριμένης διπλωματικής αναφέρονται στο σύνολό τους, δίνοντας πλήρεις αναφορές στους συγγραφείς, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο».

Με εκτίμηση,
Ευαγγέλου Χριστίνα

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	vi
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	vii
ABSTRACT	viii
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ	ix
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ	x
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο: ΕΙΣΑΓΩΓΗ	
1.1 Σημασία και Σκοπός του μελετώμενου θέματος	1
1.2 Ερευνητικά ερωτήματα	1
1.3 Θεωρητικό υπόβαθρο	2
1.4 Μεθοδολογία της έρευνας.....	5
1.5 Δομή της εργασίας	6
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο: Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ	
2.1 Η Αρχή Της Παγκόσμιας Χρηματοπιστωτικής Κρίσης.....	7
2.2 Τα Βαθύτερα Αίτια της Παγκόσμιας Χρηματοπιστωτικής Κρίσης.....	11
2.3 Η χρηματοοικονομική κρίση στην Ελλάδα και ο ρόλος των τραπεζών.....	16
2.4 Οι επιπτώσεις στις ελληνικές τράπεζες.....	20
2.5 Τα μέτρα ενίσχυσης της ρευστότητας των τραπεζών.....	23
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο: Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ	
3.1 Η Επιτροπή της Βασιλείας	25
3.1.1 Σκοπός της επιτροπής της Βασιλείας	26
3.2 Το Σύμφωνο της Βασιλείας	28
3.2.1 Αδυναμίες Βασιλείας I	30
3.3 Το Σύμφωνο της Βασιλείας II.....	32
3.3.1 Πρώτος Πυλώνας (Pillar I), Ελάχιστη Κεφαλαιακή Απαίτηση.....	34
3.3.2 Δεύτερος Πυλώνας (Pillar II), Το Εποπτικό Πλαίσιο.....	35
3.3.3 Τρίτος Πυλώνας (Pillar III) , Η Πειθαρχία της Αγοράς.....	36

3.4 Αδυναμίες Βασιλείας II	38
3.5 Το Σύμφωνο της Βασιλείας III	39
3.5.1 Συντελεστής μόχλευσης	41
3.5.2 Ο συντελεστής κάλυψης ρευστότητας	42
3.5.3 Ο συντελεστής καθαρής σταθερής χρηματοδότησης (NSFR).....	42
3.5.4 Εργαλεία παρακολούθησης του κινδύνου ρευστότητας από τις εποπτικές αρχές.....	43
3.6 Κανόνες μακρο-προληπτικής ρυθμιστικής παρέμβασης.....	43
3.6.1 Αποθεματικό Διατήρησης Κεφαλαίου.....	44
3.6.2 Αντικυκλικό Ρυθμιστικό Αποθεματικό.....	44
3.7 Διατάξεις για τα ελάχιστα ίδια κεφάλαια των τραπεζών.....	45
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο: ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ	
4.1 Η χρησιμότητα της χρηματοοικονομικής ανάλυσης με τους αριθμοδείκτες.....	46
4.2 Ανάλυση κοινών μεγεθών-Οριζόντια ή Ανάλυση Τάσης.....	50
4.3 Αριθμοδείκτες Αποδοτικότητας.....	50
4.3.1 Αριθμοδείκτης Καθαρού Περιθωρίου Επιτοκίου.....	51
4.3.2 Απόδοση Ιδίων Κεφαλαίων (Return on equity (ROE)).....	52
4.3.3 Απόδοση στοιχείων ενεργητικού (Return on Assets(ROA)).....	53
4.4 Αριθμοδείκτες ρευστότητας.....	53
4.4.1 Αριθμοδείκτης χορηγήσεων προς καταθέσεις.....	53
4.5 Αριθμοδείκτες κεφαλαιακής επάρκειας	54
4.5.1 Δείκτης ιδίων κεφαλαίων προς το σύνολο του Ενεργητικού.....	54
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο: ΠΑΡΑΘΕΣΗ, ΑΝΑΛΥΣΗ & ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΕΡΕΥΝΑΣ	
5.1 Χρηματοοικονομική Ανάλυση των 4 συστημικών τραπεζών για τα έτη 2008-2018.....	54
5.1.1 Οριζόντια Ανάλυση Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος.....	55
5.1.2 Οριζόντια Ανάλυση Τράπεζας Πειραιώς.....	58

5.1.3 Οριζόντια Ανάλυση Τράπεζας Eurobank	61
5.1.4 Οριζόντια Ανάλυση Alpha Bank	64
5.1.5 Διαγραμματική Αναπαράσταση οριζόντιας ανάλυσης των 4 τραπεζών.....	66
5.2 Χρηματοοικονομική Ανάλυση με Αριθμοδείκτες	69
5.2.1 Διαχρονική Ανάλυση Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος	69
5.2.2 Διαχρονική Ανάλυση τράπεζας Πειραιώς	71
5.2.3 Διαχρονική Ανάλυση τράπεζας Eurobank	72
5.2.4 Διαχρονική Ανάλυση Τράπεζας Alpha Bank	74
5.2.5 Διαγραμματική αναπαράσταση αριθμοδεικτών των 4 τραπεζών	76
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	
6.1 Συνεισφορά της παρούσας έρευνας και προτάσεις για περαιτέρω έρευνα	81
6.2 Σύνδεση με ερευνητικά ερωτήματα	81
6.3 Συζήτηση επί γενικών συμπερασμάτων.....	85
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	87

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το μεγάλο ενδιαφέρον που παρουσιάζει η οικονομική κρίση αποτέλεσε την αφετηρία για τη μελέτη αυτή. Η παρούσα πτυχιακή εργασία εξετάζει γεγονότα και παραμέτρους που οδήγησαν σε αυτή την δυσχερή οικονομική κατάσταση παγκοσμίως. Οι τράπεζες διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην οικονομία για την προσφορά υπηρεσίας σε άτομα που επιθυμούν να εξοικονομήσουν χρήματα. Επίσης διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην προσφορά χρηματοδότησης σε επιχειρήσεις που επιθυμούν να επενδύσουν και να επεκταθούν.

Φανταστείτε έναν κόσμο χωρίς τράπεζες

Για μια στιγμή, να φανταστείτε έναν κόσμο χωρίς τραπεζικά ιδρύματα και στη συνέχεια να αναρωτηθείτε μερικές ερωτήσεις. Πολλά πρώην έθνη του ανατολικού μπλοκ άρχισαν να αντιμετωπίζουν αυτό το ερώτημα όταν άρχισαν να δημιουργούν χρηματοπιστωτικές αγορές και να αναπτύσσουν τράπεζες προσανατολισμένες στην αγορά και άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.

Εάν δεν υπήρχαν τράπεζες...

Πού θα πηγαίνατε να δανειστείτε χρήματα;

Τι θα κάνετε με τις εξοικονομήσεις σας;

Θα μπορούσατε να δανειστείτε (να εξοικονομήσετε) όσο χρειάζεστε, όταν το χρειάζεστε, σε μια μορφή που θα ήταν βολική για εσάς;

Τι κινδύνους μπορεί να αντιμετωπίσετε ως εξοικονόμηση (δανειολήπτης)?

Θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επιβλέποντά μου καθηγητή κο Θεοδοσίου.Χωρίς την καθοδήγηση του δεν θα μπορούσα να υλοποιήσω το όνειρο μου.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα μελέτη εστιάζει στην χρηματοοικονομική ανάλυση των 4 συστημικών τραπεζών της Ελλάδος για την περίοδο 2008-2018. Ο βασικότερος στόχος της συγκεκριμένης έρευνας είναι η ανάδειξη της πορείας των ελληνικών τραπεζών για την περίοδο 2008-2018 με τον υπολογισμό βασικών αριθμοδεικτών. Όσον αφορά στα κύρια ερευνητικά ερωτήματα αυτά διαμορφώνονται ως ακολούθως :

- Επηρέαστηκαν οι ελληνικές τράπεζες από την έναρξη της διεθνούς χρηματοπιστωτικής κρίσης;
- Ποιές ήταν οι επιπτώσεις στις ελληνικές τράπεζες με την έναρξη της κρίσης στην Ελλάδα;
- Ποιά μέτρα πάρθηκαν για να συνεχίσουν την λειτουργία τους οι τράπεζες;
- Ποια ήταν η πορεία των τραπεζών τα τελευταία έτη;

Η μελέτη έγινε μέσω της συλλογής 44 οικονομικών καταστάσεων των 4 συστημικών τραπεζών σε ένα φύλλο του excel και για την επεξεργασία τους έγινε υπολογισμός κάποιων βασικών αριθμοδεικτών αλλά και χρησιμοποιώντας καταστάσεις τάσεις. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι ελληνικές τράπεζες δεν επηρεάστηκαν από την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση και είχαν μια καλή πορεία μέχρι το 2009. Από το 2010 μέχρι το 2012 η χρηματοοικονομική ανάλυση των αριθμοδεικτών ανέδειξε την δυσμενή θέση που βρέθηκαν οι τράπεζες, ένα βήμα πριν από την χρεοκόπηση και για τον λόγο αυτό χρειάστηκε να ανακεφαλαιοποιηθούν 3 φορές μέσα στα επόμενα έτη. Από το 2016 μέχρι το 2018 η πορεία των τραπεζών βελτιώθηκε, άρχισαν ξανά να έχουν κερδοφορία και οι καταθέσεις να επιστρέφουν.

Τέλος όσο αναφορά τις κύριες προτάσεις βελτιωτικής δράσης αυτές είναι να βελτιώσουν την διαχείριση των κόκκινων δανείων τους, να αυξήσουν την εμπιστοσύνη τους προς τους πελάτες ώστε να αυξηθούν και άλλο οι καταθέσεις αλλά και να καταρτίσουν ένα πλάνο χρηματοδότησης των ελληνικών επιχειρήσεων ώστε να βελτιωθεί η ελληνική οικονομία.

Λέξεις – Κλειδιά: Χρηματοπιστωτική κρίση, αριθμοδείκτες, ελληνικό τραπεζικό σύστημα, οικονομικές καταστάσεις, Βασιλεία

ABSTRACT

This study focuses on the financial analysis of the 4 systemic banks of Greece for the period 2008-2018. The main goal of this research is to highlight the route of Greek banks for the period 2008-2018 by calculating key ratios. As far as the main research questions are concerned, these have been formulated as follows:

- Were Greek banks affected by the onset of the global financial crisis?
- What were the effects on Greek banks with the onset of the crisis in Greece?
- What measures were taken to keep the banks operating?
- What has been the course of the banks in recent years?

The study was done through the collection of 44 financial statements of the 4 systemic banks in an excel sheet and for their processing some basic ratios were calculated but also using trend statements. The results showed that Greek banks were not affected by the global financial crisis and had a good course until 2009. From 2010 to 2012 the financial analysis of the ratios showed the unfavorable position of the banks, one step before the bankruptcy and for this reason they had to be recapitalized 3 times in the following years. From 2016 to 2018 the course of the banks improved, they started to be profitable again and the deposits to return.

Finally, as far as the main proposals for improvement action are concerned, they are to improve the management of their red loans, to increase their trust in customers in order to further increase deposits, but also to draw up a financing plan for Greek companies to improve the Greek economy. .

Keywords: Financial crisis, ratios, Greek banking system, financial statements, Basel

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1: Κατάσταση τάσης ενεργητικού Εθνικής 2008-2018.....	55
Πίνακας 2: Κατάσταση τάσης παθητικού Εθνικής τράπεζας.....	57
Πίνακας 3: Καταστάση τάσης ενεργητικού Τράπεζας Πειραιώς.....	58
Πίνακας 4: Κατάσταση τάσης παθητικού Τράπεζας Πειραιώς.....	60
Πίνακας 5: Κατάσταση τάσης ενεργητικού Τράπεζας Eurobank.....	61
Πίνακας 6: Κατάσταση τάσης παθητικού Τράπεζας Eurobank.....	62
Πίνακας 7: Κατάσταση τάσης ενεργητικού Τράπεζας Alpha Bank.....	64
Πίνακας 8: Κατάσταση τάσης παθητικού Τράπεζας Alpha Bank	64
Πίνακας 9: Βασικοί Αριθμοδείκτες Εθνικής τράπεζας 2008-2018.....	69
Πίνακας 10: Βασικοί Αριθμοδείκτες Πειραιώς 2008-2018.....	71
Πίνακας 11: Βασικοί Αριθμοδείκτες Eurobank 2008-2018.....	72
Πίνακας 12: Βασικοί Αριθμοδείκτες Alpha Bank 2008-2018.....	74

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ

Γράφημα 1: Μεταβολή ταμειακών διαθέσιμων των 4 συστημικών τραπεζών.....	66
Γράφημα 2: Μεταβολή Συνολικού ενεργητικού των 4 τραπεζών.....	67
Γράφημα 3: Μεταβολή Συνολικού Παθητικού των τραπεζών	68
Γράφημα 4: Αριθμοδείκτης ROA των 4 τραπεζών	76
Γράφημα 5: Αριθμοδείκτης ROE και των 4 τραπεζών	77
Γράφημα 6: Αριθμοδείκτης ΚΠΕ των 4 τραπεζών	78
Γράφημα 7: Δείκτης Χορηγήσεων/καταθέσεις των 4 τραπεζών	79
Γράφημα 8: Αριθμοδείκτης Ίδια Κεφάλαια προς συνολικό ενεργητικό των 4 τραπεζών	80

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο: ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Σημασία και Σκοπός του μελετώμενου θέματος

Η παρούσα εργασία εκπονείται στα πλαίσια του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών «Διοίκηση Επιχειρήσεων – MBA», του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας. Αφορά την χρηματοοικονομική ανάλυση της τράπεζας Εθνικής, της Πειραιώς, της Eurobank και της Alpha Bank, με την χρήση αριθμοδεικτών. Οι τράπεζες εκτελούν διάφορους ρόλους στην οικονομία. Πρώτον, βελτιώνουν τα προβλήματα πληροφόρησης μεταξύ επενδυτών και δανειζομένων παρακολουθώντας τους τελευταίους και διασφαλίζοντας την ορθή χρήση των κεφαλαίων των καταθετών. Δεύτερον, παρέχουν διαχρονική εξομάλυνση κινδύνων που δεν μπορούν να διαφοροποιηθούν σε μια δεδομένη χρονική στιγμή, καθώς και ασφάλιση στους καταθέτες έναντι απροσδόκητων καταναλωτικών διαταραχών. Τρίτον, οι τράπεζες συμβάλλουν στην ανάπτυξη της οικονομίας. Τέταρτον, διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην εταιρική διακυβέρνηση. Η σχετική σημασία των διαφορετικών ρόλων των τραπεζών ποικίλλει σημαντικά μεταξύ των χωρών και των χρόνων, αλλά, οι τράπεζες είναι πάντα κρίσιμες για το χρηματοπιστωτικό σύστημα. (Franklin A et al.2014). Θεωρήθηκε, λοιπόν, αναγκαίο η συγγραφή της εν λόγω εργασίας, πραγματοποιώντας μια έρευνα για την πορεία των ελληνικών τραπεζών για την περίοδο 2008-2018.

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να ερευνηθούν οι επιπτώσεις της χρηματοπιστωτικής κρίσης στις ελληνικές τράπεζες, να διαπιστωθεί κατά πόσο κατάφεραν να δημιουργούν κέρδη, να είναι αποδοτικές και να συνεισφέρουν στην ελληνική οικονομία.

1.2 Ερευνητικά ερωτήματα

Οι δύο πρωταρχικοί στόχοι κάθε επιχείρησης είναι η κερδοφορία και η φερεγγυότητα. Η κερδοφορία είναι η ικανότητα μιας επιχείρησης να αποφέρει κέρδος, ενώ η φερεγγυότητα είναι η ικανότητα μιας επιχείρησης να πληρώνει τα χρέη καθώς λήγουν. (Hermanson et al., 1992). Ωστόσο, η επίτευξη αυτών των στόχων απαιτεί αποτελεσματική διαχείριση των πόρων της επιχείρησης μέσω

προγραμματισμού, προϋπολογισμού, προβλέψεων, ελέγχου και λήψης αποφάσεων. Επίσης, πρέπει να εντοπιστούν τα δυνατά και αδύνατα σημεία της επιχείρησης και να εφαρμοστούν τα απαραίτητα διορθωτικά μέτρα. Είναι ενδιαφέρον ότι η λογιστική παρέχει πληροφορίες που διευκολύνουν αυτές τις λειτουργίες.

Έτσι τα ερευνητικά ερωτήματα διαμορφώνονται ως εξής:

- Επηρέαστηκαν οι ελληνικές τράπεζες από την έναρξη της διεθνούς χρηματοπιστωτικής κρίσης;
- Ποιές ήταν οι επιπτώσεις στις ελληνικές τράπεζες με την έναρξη της κρίσης στην Ελλάδα;
- Ποιά μέτρα πάρθηκαν για να συνεχίσουν την λειτουργία τους οι τράπεζες;
- Ποια ήταν η πορεία των τραπεζών τα τελευταία έτη;

1.3 Θεωρητικό υπόβαθρο

Το έτος 2009 η παγκόσμια οικονομία βρέθηκε αντιμέτωπη με τη χειρότερη ύφεση της μεταπολεμικής περιόδου, με το ρυθμό οικονομικής ανάπτυξης να μειώνεται σημαντικά σε όλες τις χώρες. Από τον Αύγουστο του 2007, οι πιστωτικές αγορές γνώρισαν μια πρωτοφανή αναπροσαρμογή του πιστωτικού κινδύνου. Αυτή η κρίση της πιστωτικής αγοράς έχει προχωρήσει σε διάφορα στάδια και έχει επηρεάσει όλους τους τομείς. Η αναπροσαρμογή άρχισε στις αγορές ενυπόθηκων δανείων των ΗΠΑ (Fontana,Scheicher et al. 2010) Η κατάρρευση σε ένα τμήμα της αμερικανικής αγοράς ακινήτων έστειλε πολλά σοκ σε ολόκληρη τη χρηματοπιστωτική αγορά και την πραγματική οικονομία που έφτασε σε όλες τις περιοχές του κόσμου. Ο ρυθμός και ο συγχρονισμός με τον οποίο εξαπλώθηκε σε όλους τους κλάδους και τις περιοχές ήταν ιδιαίτερα εκπληκτικός, δεδομένου ότι η παγκόσμια οικονομία είναι τώρα πολλών πυλώνων, και δεδομένων των διαφορών στα οικονομικά συστήματα και τα προβλήματα ανά τον κόσμο (Aiginger et al. 2009)

Για την αντιμετώπιση των συνεπειών της διεθνούς κρίσης κρίθηκε αναγκαίο η αναπροσαρμογή του εποπτικού πλαισίου των τραπεζών με την Βασιλεία II και Για την αντιμετώπιση των συνεπειών της διεθνούς κρίσης κρίθηκε αναγκαίο η αναπροσαρμογή του εποπτικού πλαισίου των τραπεζών με την Βασιλεία II και στην συνέχεια με την Βασιλεία III. Η Επιτροπή της Βασιλείας για την εποπτεία των τραπεζών (BCBS) προέρχεται από την αναταραχή των χρηματοπιστωτικών αγορών που ακολούθησε την κατάρρευση του συστήματος διαχειριζόμενων συναλλαγματικών ισοτιμιών του Bretton Woods το 1973. Η Επιτροπή Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία σχεδιάστηκε ως ένα φόρουμ για την τακτική συνεργασία μεταξύ των χωρών μελών του σε θέματα εποπτείας τραπεζών. Στόχος του ήταν και είναι να ενισχύσει τη χρηματοοικονομική σταθερότητα βελτιώνοντας την εποπτική τεχνογνωσία και την ποιότητα της τραπεζικής εποπτείας παγκοσμίως. Η αποστολή της είναι να ενισχύσει τη ρύθμιση, την εποπτεία και τις πρακτικές των τραπεζών παγκοσμίως με σκοπό την ενίσχυση της χρηματοοικονομικής σταθερότητας (BIS et al.,2014).

Το σύμφωνο της Βασιλείας I, εισήγαγε πρότυπα που απευθύνονταν σχεδόν εξ ολοκλήρου στον πιστωτικό κίνδυνο, τον κύριο κίνδυνο που αναλαμβάνουν οι τράπεζες. Καθόρισε τις λεπτομέρειες του συμφωνημένου πλαισίου για τη μέτρηση της κεφαλαιακής επάρκειας και του ελάχιστου επιπέδου που πρέπει να επιτευχθεί το οποίο οι εθνικές εποπτικές αρχές που εκπροσωπούνται στην επιτροπή προτίθενται να εφαρμόσουν στις αντίστοιχες χώρες τους (BCBS et al, 1988).

Με την πάροδο του χρόνου, ωστόσο, η απλή μεθοδολογία βασισμένη σε κανόνες του Capital Accord του 1988 δεν μπόρεσε να αντιμετωπίσει επαρκώς την αυξανόμενη πολυπλοκότητα και τους συναφείς κινδύνους του εξελισσόμενου τραπεζικού κλάδου. Επομένως, παρά τη σημαντική συμβολή που είχε η Συμφωνία Κεφαλαίου στην ανάπτυξη της ενιαίας αγοράς στην ΕΕ και τα υψηλά πρότυπα προληπτικής εποπτείας που είχε θέσει, σχεδιάστηκε ένα αναθεωρημένο πλαίσιο, επιτρέποντας μια πιο ακριβή ευθυγράμμιση του ρυθμιστικού κεφαλαίου με το υποκείμενο κινδύνους που αντιμετωπίζουν οι διεθνείς τράπεζες (ECB et al. 2004).

Μία από τις βασικές αδυναμίες των δύο πρώτων συμφωνιών της Βασιλείας ήταν ότι προσέγγισαν τη φερεγγυότητα κάθε ιδρύματος ανεξάρτητα. Η χρηματοπιστωτική κρίση του 2008 υπογράμμισε τον πρόσθετο συστημικό κίνδυνο,

ότι η αποτυχία ενός μεγάλου ιδρύματος θα μπορούσε να προκαλέσει την αποτυχία ενός ή περισσότερων αντισυμβαλλομένων του, ο οποίος στη συνέχεια θα μπορούσε να προκαλέσει αλυσιδωτή αντίδραση (Shakdwipee and Mehta, 2017). Η Βασιλεία III είναι η τρίτη και η τελευταία πρόδος των Συμφωνιών της Βασιλείας και είναι ένα παγκόσμιο κανονιστικό πρότυπο που έχει τεθεί από την BCBS σχετικά με την κεφαλαιακή επάρκεια (συμπεριλαμβανομένου ενός νέου δείκτη μόχλευσης και ρυθμιστικών κεφαλαίων), τον κίνδυνο ρευστότητας της αγοράς (με νέα βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα δείκτες ρευστότητας) και δοκιμές πίεσης που εστιάζουν στη σταθερότητα. Οι μεταρρυθμίσεις της Βασιλείας III στα παγκόσμια ρυθμιστικά πρότυπα συμφωνήθηκαν από την G-20 τον Νοέμβριο του 2010 και στη συνέχεια εκδόθηκαν από την Επιτροπή Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία(BCBS, 2010).

Σύμφωνα με τον Essien (2006) οι οικονομικές καταστάσεις φέρουν πολλές οικονομικές πληροφορίες που είναι κρυμμένες στα σχήματα. Τα στοιχεία στις οικονομικές καταστάσεις γίνονται πιο χρήσιμα όταν σχετίζονται μεταξύ τους ή με κάποια άλλα σχετικά οικονομικά δεδομένα. Επομένως, οι χρήστες χρηματοοικονομικών πληροφοριών προχωρούν ένα περαιτέρω βήμα για τη δημιουργία σχέσεων (ή αναλογιών) μεταξύ επιλεγμένων δεδομένων στις οικονομικές καταστάσεις.

Σύμφωνα με τον Hermanson (1992) «η ανάλυση οικονομικών καταστάσεων συνίσταται στην εφαρμογή εργαλείων και τεχνικών ανάλυσης στις οικονομικές καταστάσεις και σε άλλα σχετικά δεδομένα για να δείξουν σημαντικές σχέσεις και να λάβουν χρήσιμες πληροφορίες». Επομένως, η ανάλυση οικονομικών καταστάσεων μπορεί να οριστεί ως η ανάλυση, η ερμηνεία και η μετάφραση των δεδομένων που περιέχονται στις οικονομικές καταστάσεις για την παροχή πληροφοριών και την εμφάνιση σημαντικών σχέσεων μεταξύ των στοιχείων των οικονομικών καταστάσεων και την εξαγωγή συμπερασμάτων σχετικά με την προηγούμενη απόδοση, την τρέχουσα οικονομική κατάσταση και το μέλλον δυνατότητες μιας επιχείρησης.

Η χρήση αριθμοδεικτών δίνουν μια υπόδειξη στα οικονομικά πλεονεκτήματα και αδυναμίες μιας επιχείρησης και επισημαίνουν πτυχές μιας επιχείρησης που απαιτούν περαιτέρω έρευνα. Οι οικονομικές πληροφορίες που

παρέχονται στις οικονομικές καταστάσεις είναι χρήσιμες στις επιχειρηματικές αποφάσεις. Επομένως, η χρήση των οικονομικών καταστάσεων στη λήψη αποφάσεων δεν είναι πάντα εύκολη λόγω του προβλήματος της συνοπτικής φύσης των πληροφοριών που περιέχονται στις οικονομικές καταστάσεις, πρέπει να αναλυθούν και να ερμηνευθούν μέσω χρηματοοικονομικών δεικτών για να διευκολυνθεί η διοίκηση και οι ενδιαφερόμενοι να τις κατανοήσουν και να κάνουν καλά ενημερωμένες επιχειρηματικές αποφάσεις (Mohammed et al., 2014).

1.4 Μεθοδολογία της έρευνας

Το δείγμα της έρευνας που επιλέχθηκε είναι οι 4 συστημικές τράπεζες της Ελλάδος η Εθνική τραπεζα,η Πειραιώς, η Eurobank και η Alpha Bank.

Αρχικά έγινε συλλογή 44 ετήσιων οικονομικών καταστάσεων των τραπεζών για τα έτη 2008 έως 2018 και στην συνέχεια έγινε η καταγραφή τους σε ένα φύλλο του excel. Έπειτα με την βοήθεια του excel υπολογίστηκαν οι καταστάσεις τάσεις του ενεργητικού και παθητικού για κάθε μια τράπεζα ξεχωριστά και για κάθε έτος. Στην συνέχεια έγινε διακλαδική ανάλυση των καταστάσεων τάσεων ώστε να γίνει μια σύγκριση μεταξύ των τραπεζών για τις μεταβολές τους στον ισολογισμό.

Τέλος έγινε η διαλογή των αριθμοδεικτών και με την βοήθεια του excel υπολογίστηκαν για κάθε έτος και κάθε τράπεζα ξεχωριστά και έγινε και διακλαδική τους ανάλυση. Συγκεκριμένα επιλέχθηκαν 5 βασικοί αριθμοδείκτες ρευστότητας,απόδοσης και κεφαλαιακής επάρκειας. Είναι ο αριθμοδείκτης καθαρού περιθωρίου, ο δείκτης απόδοσης στοιχείων του ενεργητικού, απόδοση ιδίων κεφαλαίων, ο δείκτης χορηγήσεις προς καταθέσεις και τέλος ο δείκτης ίδια κεφάλαια προς ενεργητικό. Η χρησιμοποίηση των συγκεκριμένων δεικτών έγινε διότι μπορούν να αποκαλύψουν πληροφορίες σχετικά με την ρευστότητα των τραπεζών, την κερδοφορία τους ,την απόδοση τους,την ικανότητα διαχείρισης των περιουσιακών τους στοιχείων ώστε να δημιουργούν κέρδη αλλά και την ικανότητα τους να αποκομίζουν κέρδη απο τις επενδύσεις τους.

1.5 Δομή της εργασίας

Η παρούσα εργασία αποτελείται από έξι βασικά κεφάλαια. Το πρώτο αποτελεί την Εισαγωγή στην οποία δίνεται ο σκοπός και οι στόχοι της μελέτης και κάποιες γενικές πληροφορίες που εισάγουν τον αναγνώστη στο θέμα που θα αναλυθεί παρακάτω. Τα επόμενα 3 κεφάλαια αναφέρονται στην βιβλιογραφική επισκόπηση της εργασίας. Το 2^ο κεφάλαιο αναλύει την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση και τον ρόλο των τραπεζών σε αυτή, τις επιπτώσεις της ελληνικής κρίσης στις τράπεζες και τα μέτρα που πάρθηκαν. Στο κεφάλαιο 3^ο παρουσιάζεται η επιτροπή της Βασιλείας και τα σύμφωνα της Βασιλείας για το εποπτικό πλαίσιο των τραπεζών και στο κεφάλαιο 4 αναλύονται η χρησιμότητα της χρηματοοικονομικής ανάλυσης με την χρησιμοποίηση αιρθμοδεικτών και παρουσιάζονται κάποιοι βασικοί αριθμοδείκτες. Το πέμπτο κεφάλαιο αφορά στην Παράθεση, Ανάλυση και Συζήτηση επί των αποτελεσμάτων της χρηματοοικονομικής ανάλυσης και το έκτο και τελευταίο κεφάλαιο αποτελεί τα Συμπεράσματα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο: Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

2.1 Η Αρχή Της Παγκόσμιας Χρηματοπιστωτικής Κρίσης

Το έτος 2009 η παγκόσμια οικονομία βρέθηκε αντιμέτωπη με τη χειρότερη ύφεση της μεταπολεμικής περιόδου, με το ρυθμό οικονομικής ανάπτυξης να μειώνεται σημαντικά σε όλες τις χώρες. Από τον Αύγουστο του 2007, οι πιστωτικές αγορές γνώρισαν μια πρωτοφανή αναπροσαρμογή του πιστωτικού κινδύνου. Αυτή η κρίση της πιστωτικής αγοράς έχει προχωρήσει σε διάφορα στάδια και έχει επηρεάσει όλους τους τομείς. Η αναπροσαρμογή άρχισε στις αγορές ενυπόθηκων δανείων των ΗΠΑ (Fontana,Scheicher et al. 2010) Η κατάρρευση σε ένα τμήμα της αμερικανικής αγοράς ακινήτων έστειλε πολλά σοκ σε ολόκληρη τη χρηματοπιστωτική αγορά και την πραγματική οικονομία που έφτασε σε όλες τις περιοχές του κόσμου. Ο ρυθμός και ο συγχρονισμός με τον οποίο εξαπλώθηκε σε όλους τους κλάδους και τις περιοχές ήταν ιδιαίτερα εκπληκτικός, δεδομένου ότι η παγκόσμια οικονομία είναι τώρα πολλών πυλώνων, και δεδομένων των διαφορών στα οικονομικά συστήματα και τα προβλήματα ανά τον κόσμο (Aiginger et al. 2009)

Η φαινομενική αιτία ήταν η χαλαρή παροχή πίστωσης στην αγορά ακινήτων των ΗΠΑ (στο τμήμα subprime). Αυτό προκάλεσε έκρηξη στην αγορά ιδιωτικών κατοικιών. Λόγω του γεγονότος ότι η αμερικανική οικονομία σημείωσε ταχεία ανάκαμψη από την κρίση Dot-Com στις αρχές αυτού του αιώνα και είχε αυξηθεί γρήγορα στη δεκαετία του '90, οι τιμές των κατοικιών και των ακινήτων έχουν αυξηθεί σταθερά τα τελευταία 15 χρόνια. Η αύξηση των τιμών των ακινήτων και των μετοχών με τη σειρά της αύξησε την κατανάλωση και την απασχόληση και άρχισε μια σωρευτική διαδικασία (Kolb R. et al.2011)

Σορεία φθηνών δανείων σε άτομα των οποίων η πιστοληπτική ικανότητα και το εισόδημα δεν θα μπορούσαν υπό κανονικές συνθήκες να θεωρηθούν σταθερά ή αρκετά υψηλά για ένα δάνειο. Η επιθυμία ήταν να μπορούν όλοι οι Αμερικανοί, συμπεριλαμβανομένων των μεταναστών, να έχουν το δικό τους σπίτι.

Τα δάνεια έγιναν επίσης αποδεκτά, διότι στην αρχή τα επιτόκια ήταν χαμηλά και οι αποπληρωμές οφειλόταν, ή θα αυξηθούν, αργότερα. (Aiginger et al. 2009).

Αυτό που ήταν επίσης εν μέρει υποκείμενο στην κερδοσκοπία ήταν ότι μόλις έπρεπε να γίνουν υψηλότερες αποπληρωμές, το δάνειο εξοφλήθηκε και θα μπορούσε να αντικατασταθεί με ένα φθηνότερο δάνειο. Στο τέλος της ημέρας ο κίνδυνος δανείου για την κατασκευή σπιτιού στις ΗΠΑ ήταν χαμηλότερος. Εάν η αξία του σπιτιού έγινε μικρότερη από το εκκρεμές δάνειο, ο ιδιοκτήτης θα μπορούσε απλώς να φύγει από το σπίτι. Σε ορισμένες πολιτείες ο ιδιοκτήτης σπιτιού θα μπορούσε τότε να απομακρύνει το χρέος (σε αντίθεση με την Ευρώπη όπου το χρέος συνδέεται με την ιδιοκτησία και όχι με το άτομο) ((Sanders A.et al.2008).

Ο κίνδυνος για τις τράπεζες μειώθηκε συνδυάζοντας τα δάνεια, χωρίζοντάς τα ανάλογα με τις κατηγορίες κινδύνου και, στη συνέχεια, τιτλοποίηση και πώλησή τους ("προέλευση και διανομή"). Ο κίνδυνος μεταβιβάστηκε εν μέρει επιπλέον σε "αγωγούς" ή οχήματα ειδικού σκοπού (τα οποία δεν ενοποιήθηκαν με τον εντολέα, αν και έπρεπε να δώσουν εγγυήσεις) και εθνικές και διεθνείς τράπεζες, συμπεριλαμβανομένων ορισμένων στην Ελβετία και τη Γερμανία. Ως αποτέλεσμα της διαβίβασης των εγγράφων ο δημιουργός του κινδύνου, π.χ. η τράπεζα, (που έπρεπε να γνωρίζει τον κίνδυνο) δεν χρειάστηκε να αφαιρέσει αποθεματικά (για να καλύψει τους κινδύνους). Οι πωλητές ανέθεσαν στους εισηγμένους οργανισμούς αξιολόγησης να αξιολογήσουν τα τιτλοποιημένα δάνεια. Ως αποτέλεσμα των καλών αξιολογήσεων (AAA) των τιτλοποιημένων δανείων, οι αγοραστές (του κινδύνου) χρειάστηκαν μόνο να αναιρέσουν ένα πολύ μικρό ποσοστό ιδίων κεφαλαίων (ως ασφάλεια για να καλύψουν τον κίνδυνο).). (Ashcraft A.et al. 2009)

Η φούσκα ξέσπασε όταν τα επιτόκια άρχισαν να αυξάνονται ως αποτέλεσμα του πληθωρισμού, η αγορά κατοικιών στερέωσε και όταν η νομισματική πολιτική έγινε πιο περιοριστική. Οι τιμές κατέρρευσαν και μαζί τους η εγγύηση για τα δάνεια. Πολλοί οφειλέτες είχαν επίσης εισέλθει στη φάση των υψηλότερων αποπληρωμών και των επιτοκίων που δεν μπορούσαν πλέον να αντικαταστήσουν ή να εξυπηρετήσουν με φθηνότερα δάνεια. Τα σπίτια και τα ακίνητα έπρεπε να απομείνουν ή δεν μπορούσαν πλέον να χτιστούν και άλλοι

δανειολήπτες έπρεπε να μειώσουν την κατανάλωσή τους και έχασαν την πιστωτική τους βάση / βαθμολογία (Zandi M et al.2008).

Ως εκ τούτου, οι επενδυτές σε όλο τον κόσμο μπόρεσαν να τα αγοράσουν σε μεγάλες ποσότητες.

Οι τράπεζες είχαν δάνεια που δεν μπορούσαν να καλέσουν και τα οποία δεν υποστηρίζονταν από κανένα ή επαρκές μετοχικό κεφάλαιο. Το πρόβλημα για τις τράπεζες αυξήθηκε επειδή τα άδεια σπίτια άρχισαν να χάνουν την αξία τους πολύ γρήγορα. Τώρα ακόμη και οι δόσεις της τιτλοποίησης που είχαν θεωρηθεί σχετικά ασφαλείς είχαν απώλειες. Οι τράπεζες είχαν υψηλή μόχλευση, προσπάθησαν να αποκαταστήσουν τον δείκτη ιδίων κεφαλαίων με την πώληση περιουσιακών στοιχείων, αλλά αυτό είτε δεν ήταν δυνατό ή γίνονταν σε χαμηλές και φθίνουσες τιμές. (Cooper, G. et al., 2008).

Με την πτώση της αγοράς ακινήτων προκλήθηκε αδυναμία αποπληρωμής των υποχρεώσεων στην αγορά των ενυπόθηκων δανείων μειωμένης εξασφάλισης. Τον Μάρτιο του 2008, η Bear Stearns, η πέμπτη μεγαλύτερη τραπεζική εταιρεία επενδύσεων της χώρας, χτυπήθηκε από αυτό που οι αξιωματούχοι της περιέγραψαν ως ξαφνική συμπίεση ρευστότητας δηλαδή η μεγάλη έκθεσή της σε υποτιμημένους τίτλους που υποστηρίζονται από ενυπόθηκα δάνεια. Στις 14 Μαρτίου, η Ομοσπονδιακή Τράπεζα ανακοίνωσε ότι θα παρέχει στην Bear Stearns ένα άνευ προηγουμένου βραχυπρόθεσμο δάνειο. Αυτό έγινε ουσιαστικά αμφισβητούμενο όταν, στις 16 Μαρτίου, μείζονος σημασίας εμπορική τράπεζα, η JP Morgan Chase, συμφώνησε να αγοράσει την Bear Stearns για περίπου 1,5% την τιμή της μετοχής του ενός έτους νωρίτερα. Για να διευκολυνθεί η συμφωνία, η Ομοσπονδιακή Τράπεζα συμφώνησε να παρέχει ειδική χρηματοδότηση σε σχέση με τη συναλλαγή για έως και 30 δισεκατομμύρια δολάρια των λιγότερο ρευστών περιουσιακών στοιχείων της Bear Stearns (Shorter G. et al 2008).

Τον Αύγουστο του 2007 η γαλλική τράπεζα BNP Paribas παγώνει τρία από τα κεφάλαιά της, υποδεικνύοντας ότι δεν έχουν κανέναν τρόπο να αποτιμήσουν τα περίπλοκα περιουσιακά στοιχεία που είναι γνωστά ως εξασφαλισμένες υποχρεώσεις χρέους (CDOs) ή πακέτα υποπληρωμών. Είναι η

πρώτη μεγάλη τράπεζα που αναγνωρίζει τον κίνδυνο έκθεσης σε υποθηκές αγορές στεγαστικών δανείων. Η κίνηση της αυτή σοκάρει την αγορά.

Ο Adam Applegarth, διευθύνων σύμβουλος της Northern Rock, αργότερα λέει ότι ήταν «η μέρα που ο κόσμος άλλαξε»¹ (Kingsley, 2012).

Στις 15 Σεπτεμβρίου 2008, η Lehman Brothers υπέβαλε αίτηση πτώχευσης στο δικαστήριο πτώχευσης των Ηνωμένων Πολιτειών. Ήταν η τέταρτη μεγαλύτερη επενδυτική τράπεζα των ΗΠΑ και η πτώχευσή της ξεκίνησε την παγκόσμια οικονομική κρίση. Η Lehman χρησιμοποίησε ένα επιχειρηματικό μοντέλο υψηλής μόχλευσης που απαιτούσε να συγκεντρώνει δισεκατομμύρια δολάρια καθημερινά για να διατηρεί τις πόρτες ανοιχτές. Το 2006, είχε επενδύσει σε μεγάλο βαθμό σε στεγαστικά δάνεια υψηλού κινδύνου σε ακίνητα και subprime. Όταν αυτές οι αγορές κατέρρευσαν, η Lehman δεν μπόρεσε να συγκεντρώσει αρκετά χρήματα για να παραμείνει ζωντανή. (Swedberg, R. et al. 2010)

Η τράπεζα είχε αναλάβει πάρα πολύ κίνδυνο χωρίς αντίστοιχη ικανότητα να συγκεντρώσει μετρητά γρήγορα. Το 2008, είχε περιουσιακά στοιχεία 639 δισεκατομμυρίων δολαρίων, τεχνικά περισσότερο από αρκετά για να καλύψει το χρέος των 613 δισεκατομμυρίων δολαρίων. Ωστόσο, τα περιουσιακά στοιχεία ήταν δύσκολο να πωληθούν. Ως αποτέλεσμα, η Lehman Brothers δεν μπορούσε να τα πουλήσει για να συγκεντρώσει επαρκή κεφάλαια. Αυτό το πρόβλημα των ταμειακών ροών οδήγησε στην πτώχευσή της.

Η πτώχευση της Lehman έστειλε τις χρηματοπιστωτικές αγορές. Ο Dow Jones υποχώρησε 504,48 μονάδες, η χειρότερη πτώση του σε επτά χρόνια. Οι απώλειες συνεχίστηκαν μέχρι τις 5 Μαρτίου 2009, όταν το Dow έκλεισε στα 6.594,44. Αυτή ήταν μια πτώση 53% από το αποκορύφωμά της στις 14.164,53 στις 10 Οκτωβρίου 2007. Οι επενδυτές κατέφυγαν στη σχετική ασφάλεια των αμερικανικών κρατικών ομολόγων, ανεβάζοντας τις τιμές.

Οι επενδυτές γνώριζαν ότι η πτώχευση της Lehman απειλούσε τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που είχαν τα ομόλογα της. (Johnson et al., 2012)

---

¹ <http://www.theguardian.com/business/2012/aug/07/credit-crunch-boom-bust->

Στις 17 Σεπτεμβρίου 2008, η κατάρρευση εξαπλώθηκε. Οι επενδυτές απέσυραν ρεκόρ 196 δισεκατομμυρίων δολαρίων από τους λογαριασμούς τους

στη χρηματαγορά. Αν η πορεία είχε συνεχιστεί, οι επιχειρήσεις δεν θα μπορούσαν να πάρουν χρήματα για να χρηματοδοτήσουν τις καθημερινές τους δραστηριότητες. Σε λίγες μόνο εβδομάδες, η οικονομία θα είχε καταρρεύσει.²

2.2 Τα Βαθύτερα Αίτια της Παγκόσμιας Χρηματοπιστωτικής Κρίσης

Η αναταραχή σε ένα τμήμα της αμερικανικής αγοράς δεν θα ήταν από μόνη της επαρκής για να προκαλέσει μια τέτοια παγκόσμια κρίση. Κάποιες από τις βασικότερες αιτίες της κρίσης ήταν:

Οι μακροοικονομικές ανισοροπίες

- Η άφθονη ρευστότητα και τα χαμηλά επιτόκια αποτέλεσαν τον κύριο υποκείμενο παράγοντα πίσω από την παρούσα κρίση, αλλά η χρηματοοικονομική καινοτομία ενίσχυσε και επιτάχυνε τις συνέπειες της υπερβολικής ρευστότητας και της ταχείας πιστωτικής επέκτασης. Η έντονη μακροοικονομική ανάπτυξη από τα μέσα της δεκαετίας του '90 έδωσε μια ψευδαίσθηση ότι τα μόνιμα και βιώσιμα υψηλά επίπεδα ανάπτυξης δεν ήταν μόνο δυνατά, αλλά πιθανά. Αυτή ήταν μια περίοδος καλοήθων μακροοικονομικών συνθηκών, χαμηλών επιτοκίων πληθωρισμού και χαμηλών επιτοκίων. Ο πιστωτικός όγκος αυξήθηκε ραγδαία και, καθώς ο πληθωρισμός των καταναλωτών παρέμεινε χαμηλός, οι κεντρικές τράπεζες - ιδίως στις ΗΠΑ - ένιωσαν ότι δεν χρειάζονται ενίσχυση της νομισματικής πολιτικής. Αντί στις τιμές αγαθών και υπηρεσιών, η υπερβολική ρευστότητα εμφανίστηκε σε ταχέως αυξανόμενες τιμές ενεργητικού. Αυτές οι νομισματικές πολιτικές τροφοδότησαν αυξανόμενες ανισοροπίες στις παγκόσμιες χρηματοοικονομικές και βασικές αγορές (Davis P et al. 2008).

•

² <https://www.thebalance.com/lehman-brothers-collapse-causes-impact-4842338#impact-of-lehmans-bankruptcy>

Με τη σειρά του, τα πολύ χαμηλά επιτόκια των ΗΠΑ συνέβαλαν στη δημιουργία μιας διαδεδομένης φούσκας στέγασης. Αυτό τροφοδοτήθηκε από

- μη ρυθμιζόμενες, ή ανεπαρκώς ρυθμιζόμενες, στεγαστικό δανεισμό και σύνθετες τεχνικές χρηματοδότησης τιτλοποίησης. Η ανεπαρκής εποπτεία των φορέων και η ισχυρή πολιτική πίεση σε αυτές για την προώθηση της ιδιοκτησίας κατοικίας για νοικοκυριά χαμηλού εισοδήματος επιδείνωσαν την κατάσταση.
- Στις ΗΠΑ, η προσωπική αποταμίευση μειώθηκε από 7% ως ποσοστό του διαθέσιμου εισοδήματος το 1990, σε λιγότερο από το μηδέν το 2005 και το 2006. Οι καταναλωτικές πιστώσεις και τα στεγαστικά δάνεια επεκτάθηκαν γρήγορα. Συγκεκριμένα, το στεγαστικό δάνειο subprime στις ΗΠΑ αυξήθηκε σημαντικά από 180 δισεκατομμύρια δολάρια το 2001 σε 625 δισεκατομμύρια δολάρια το 2005.
- Αυτό συνοδεύτηκε από τη συσσώρευση τεράστιων παγκόσμιων ανισορροπιών. Η πιστωτική επέκταση στις ΗΠΑ χρηματοδοτήθηκε από μαζικές εισροές κεφαλαίων από τις μεγαλύτερες αναδυόμενες χώρες με εξωτερικά πλεονάσματα, ιδίως την Κίνα. Συνδέοντας τα νομίσματά τους στο δολάριο, η Κίνα και άλλες οικονομίες, όπως η Σαουδική Αραβία, στην πράξη εισήγαγαν χαλαρή νομισματική πολιτική των ΗΠΑ, επιτρέποντας έτσι την αύξηση των παγκόσμιων ανισορροπιών. Τα πλεονάσματα τρεχουσών συναλλαγών σε αυτές τις χώρες ανακυκλώθηκαν σε κυβερνητικούς τίτλους των ΗΠΑ και σε άλλα περιουσιακά στοιχεία χαμηλού κινδύνου, μειώνοντας τις αποδόσεις τους και ενθαρρύνοντας άλλους επενδυτές να αναζητήσουν υψηλότερες αποδόσεις από πιο επικίνδυνα περιουσιακά στοιχεία.
- Σε αυτό το περιβάλλον άφθονης ρευστότητας και χαμηλών αποδόσεων, οι επενδυτές αναζήτησαν ενεργά υψηλότερες αποδόσεις και έψαχναν για ευκαιρίες. Αυτά τα καμουφλαρισμένα επενδυτικά προϊόντα ανταποκρίθηκαν σε αυτό αναπτύσσοντας όλο και πιο καινοτόμα και σύνθετα εργαλεία που έχουν σχεδιαστεί για να προσφέρουν βελτιωμένες αποδόσεις, συχνά σε συνδυασμό με αυξημένη μόχλευση. Συγκεκριμένα, τα χρηματοπιστωτικά

ιδρύματα μετέτρεψαν τα δάνεια τους σε τίτλους ενυπόθηκων δανείων ή σε περιουσιακά στοιχεία (ABS), μεταγενέστερα μετατράπηκαν σε εξασφαλισμένες υποχρεώσεις χρέους (CDO) συχνά μέσω εκτός ισολογισμού οχημάτων ειδικού σκοπού (SPVs) και δομημένων επενδυτικών σχημάτων

- (SIVs), δημιουργώντας δραματική επέκταση μόχλευσης στο χρηματοπιστωτικό σύστημα στο σύνολό του. Παρόλο που η τιτλοποίηση είναι ένα επιθυμητό οικονομικό μοντέλο, συνοδεύτηκε από αδιαφάνεια που κάλυπτε την κακή ποιότητα των υποκείμενων περιουσιακών στοιχείων. Αυτό συνέβαλε στην πιστωτική επέκταση και στην πεποίθηση ότι οι κίνδυνοι διαδόθηκαν.
- Αυτό οδήγησε σε αύξηση της μόχλευσης και ακόμη πιο επικίνδυνων χρηματοοικονομικών προϊόντων. Στις μακροοικονομικές συνθήκες που προηγούνται της κρίσης που περιγράφεται παραπάνω, τα υψηλά επίπεδα ρευστότητας οδήγησαν τελικά στα ασφάλιστρα κινδύνου να πέσουν σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα. Συνδυασμένα εξαιρετικά χαμηλά επιτόκια με έντονο ανταγωνισμό ώθησε τους περισσότερους συμμετέχοντες στην αγορά - τόσο τράπεζες όσο και επενδυτές - να αναζητήσουν υψηλότερες αποδόσεις, είτε μέσω αύξησης της μόχλευσης είτε επενδύσεων σε πιο επικίνδυνα χρηματοοικονομικά προϊόντα. Χρηματοοικονομικά ιδρύματα που ασχολούνται με πολύ υψηλή μόχλευση (εντός και εκτός ισολογισμού) - με πολλά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα να έχουν δείκτη μόχλευσης άνω των 30 - μερικές φορές τόσο υψηλά όσο 60 - καθιστώντας τα εξαιρετικά ευάλωτα ακόμη και σε μια μέτρια πτώση αξίας περιουσιακών στοιχείων (Larosiere J., (2009).

Διαχείριση κινδύνου

- Υπήρξαν αρκετά θεμελιώδεις αποτυχίες στην εκτίμηση του κινδύνου, τόσο από τις χρηματοοικονομικές εταιρείες όσο και από εκείνους που τις διέθεταν και εποπτεύονταν. Υπάρχουν πολλές εκδηλώσεις αυτού: μια παρανόηση της αλληλεπίδρασης μεταξύ πίστωσης και ρευστότητας και η αποτυχία να επαληθευτεί πλήρως η μόχλευση των ιδρυμάτων ήταν από τις πιο σημαντικές. Το σωρευτικό αποτέλεσμα αυτών των αποτυχιών ήταν μια υπερεκτίμηση της ικανότητας των χρηματοοικονομικών εταιρειών στο σύνολό

τους να διαχειρίζονται τους κινδύνους τους και μια αντίστοιχη υποεκτίμηση του κεφαλαίου που πρέπει να κατέχουν.

Αυτό επιδεινώθηκε περαιτέρω από την έλλειψη διαφάνειας σε σημαντικά τμήματα των χρηματοπιστωτικών αγορών - ακόμη και εντός των

- χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων - και από τη δημιουργία ενός "σκιάδους" τραπεζικού συστήματος. Δεν υπήρχαν γνώσεις για το μέγεθος ή τη θέση των πιστωτικών κινδύνων. Ενώ τα τιτλοποιημένα μέσα είχαν σκοπό να καταλείψουν τους κινδύνους πιο ομοιόμορφα στο χρηματοπιστωτικό σύστημα, η φύση του συστήματος καθιστούσε αδύνατη την επαλήθευση εάν ο κίνδυνος είχε πράγματι διασκορπιστεί ή απλώς είχε επανασυγκεντρωθεί σε λιγότερο ορατά τμήματα του συστήματος. Αυτό συνέβαλε στην αβεβαιότητα σχετικά με την πιστωτική ποιότητα των αντισυμβαλλομένων, την κατάρρευση της εμπιστοσύνης και, με τη σειρά της, την εξάπλωση των εντάσεων σε άλλα μέρη του χρηματοπιστωτικού τομέα
- Το γεγονός ότι το πλαίσιο της Βασιλείας 1 δεν κάλυπτε επαρκώς, και μάλιστα ενθάρρυνε, να προωθήσει τον κίνδυνο απογείωσης των ισολογισμών, αν και εν μέρει αυτό διορθώθηκε από το πλαίσιο της Βασιλείας 2, προκάλεσε μια αύξηση στις αγορές των εξωτραπεζικών παραγώγων και αυξάνοντας έτσι και άλλο τον κίνδυνο.
- Η έλλειψη ρυθμίσεων, ιδίως στην αγορά ενυπόθηκων δανείων των ΗΠΑ, έκανε τα πράγματα πολύ χειρότερα. Ένας ενυπόθηκος δανειστής γνωρίζοντας εκ των προτέρων ότι θα μεταβιβάσει (πωλήσει) ολόκληρους τους αθέμιτους κινδύνους μέσω MBS ή CDO δεν είχε κανένα κίνητρο να εξασφαλίσει υψηλά πρότυπα δανεισμού (Cecchetti S. et al. 2008).

Ο ρόλος των οργανισμών αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας

- Οι οργανισμοί αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας μείωσαν την αντίληψη του πιστωτικού κινδύνου δίνοντας αξιολογήσεις AAA στα ανώτερα τμήματα δομημένων χρηματοοικονομικών προϊόντων όπως τα CDO, την ίδια βαθμολογία που έδωσαν στα τυπικά κρατικά και εταιρικά ομόλογα.

- Η σημαντική υποτίμηση από τους οργανισμούς αξιολόγησης των κινδύνων αθέτησης πιστωτικών χρεογράφων των μέσων που παρέχονται από υποθήκες subprime προήλθε σε μεγάλο βαθμό από ατέλειες στις μεθοδολογίες αξιολόγησής τους.

Επιπλέον, το γεγονός ότι οι ρυθμιστικές αρχές απαιτούσαν από ορισμένους ρυθμιζόμενους επενδυτές να επενδύουν μόνο σε προϊόντα με πιστοληπτική ικανότητα AAA, αύξησε επίσης τη ζήτηση για τέτοια χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία (Mullard M. et al. 2012).

Αποτυχίες εταιρικής διακυβέρνησης

- Οι αποτυχίες στην εκτίμηση κινδύνου και στη διαχείριση κινδύνων επιδεινώθηκαν από το γεγονός ότι οι έλεγχοι της εταιρικής διακυβέρνησης απέτυχαν επίσης. Πολλά διοικητικά συμβούλια και ανώτατα στελέχη χρηματοοικονομικών εταιρειών ούτε κατάλαβαν τα χαρακτηριστικά των νέων, πολύ σύνθετων χρηματοοικονομικών προϊόντων με τα οποία αντιμετώπιζαν, ούτε γνώριζαν τη συνολική έκθεση των εταιρειών τους, υποτιμώντας έτσι σοβαρά τους κινδύνους που διατρέχουν.
- Τα συστήματα αμοιβών και κινήτρων στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα συνέβαλαν στην υπερβολική ανάληψη κινδύνων επιβραβεύοντας τη βραχυπρόθεσμη επέκταση του όγκου των (επικίνδυνων) συναλλαγών και όχι τη μακροπρόθεσμη κερδοφορία των επενδύσεων. Επιπλέον, η πίεση των μετόχων στη διοίκηση να αποδώσει υψηλότερες τιμές μετοχών και μερίσματα για επενδυτές σήμαινε ότι η υπέρβαση των αναμενόμενων τριμηνιαίων κερδών έγινε το σημείο αναφοράς για την απόδοση πολλών εταιρειών (Berger et al.2016)

Αποτυχίες κανονιστικής, εποπτικής και διαχείρισης κρίσεων

- Οι αγορές παραγώγων επεκτάθηκαν ραγδαία (ειδικά αγορές πιστωτικών παραγώγων) και τα σχήματα εκτός ισολογισμού επιτράπη να πολλαπλασιαστούν - με τα πιστωτικά παράγωγα να διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο πυροδοτώντας την κρίση. Ενώ οι εποπτικές αρχές των ΗΠΑ έπρεπε να ήταν σε θέση να εντοπίσουν (και να αποτρέψουν) τη σημαντική

επιδείνωση των προτύπων ενυπόθηκου δανεισμού και να παρέμβει ανάλογα, οι εποπτικές αρχές της ΕΕ είχαν πιο δύσκολο καθήκον να εκτιμήσουν το βαθμό στον οποίο η έκθεση σε κίνδυνο subprime είχε διεισδύσει σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα με έδρα την ΕΕ (Courville L. et al. 2018)

2.3 Η χρηματοοικονομική κρίση στην Ελλάδα και ο ρόλος των τραπεζών

Η ελληνική κρίση που ξέσπασε το 2010 προήλθε από ιδιωτικές τράπεζες και όχι από υπερβολικές δημόσιες δαπάνες. Η λεγόμενη διάσωση σχεδιάστηκε για να εξυπηρετεί τα συμφέροντα των ιδιωτών τραπεζιτών και εκείνων των κυρίαρχων χωρών στην ευρωζώνη. Η Ελλάδα που υιοθέτησε το ευρώ έπαιξε σημαντικό ρόλο μεταξύ των διαφόρων παραγόντων που συνέβαλαν στην κρίση. Η ανάλυση που θα αναπτυχθεί παρακάτω παρουσιάστηκε για πρώτη φορά στην Αθήνα στις 6 Νοεμβρίου 2016 κατά τη διάρκεια συνεδρίασης της Επιτροπής Αλήθειας για το Ελληνικό Δημόσιο Χρέος. (Βαρουφάκης, 2011)

Εκ πρώτης όψεως, μεταξύ 1996 και 2008, η ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας έμοιαζε με επιτυχία! Η ολοκλήρωση της Ελλάδας εντός της ΕΕ και από το 2001 και μετά εντός της Ευρωζώνης φάνηκε επιτυχής. Ο ρυθμός οικονομικής ανάπτυξης της Ελλάδας ήταν υψηλότερος από αυτόν των ισχυρότερων οικονομιών στην Ευρώπη. (Στουρνάρας, 2020)

Αυτή η προφανής επιτυχία έκρυψε στην πραγματικότητα ένα φαύλο ελάττωμα, όπως συνέβη σε πολλές άλλες χώρες - όχι μόνο στην Ισπανία, την Πορτογαλία, την Ιρλανδία, την Κύπρο, τις Βαλτικές Δημοκρατίες και τη Σλοβενία, αλλά και το Βέλγιο, τις Κάτω Χώρες, το Ηνωμένο Βασίλειο, την Αυστρία..., χώρες που είχαν πληγεί σοβαρά από την οικονομική κρίση του 2008. Δεν ξεχνάμε την Ιταλία, η οποία είχε πληγεί από την τραπεζική κρίση λίγα χρόνια μετά τις άλλες. Το ελάττωμα αυτό απαρχούσε από τις αρχές της δεκαετίας του 2000 και στην δημιουργία της Ευρωζώνης που δημιούργησε σημαντικές ασταθείς και συχνά κερδοσκοπικές χρηματοοικονομικές ροές που πήγαν από τις οικονομίες του Κέντρου (Γερμανία, Γαλλία, Μπενελούξ, Αυστρία...) προς χώρες της Περιφέρειας (Ελλάδα, Ιρλανδία, Πορτογαλία, Ισπανία, Σλοβενία, κ.λπ.). (Young B, Semmler W et al. 2011)

Μεγάλες ιδιωτικές τράπεζες και άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα σε οικονομίες του Κέντρου δάνεισαν τεράστια ποσά στο δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα στις οικονομίες της Περιφέρειας, διότι ήταν πιο επικερδές να επενδύουν σε αυτές τις χώρες παρά στις εθνικές αγορές των οικονομιών του Κέντρου. Ένα ενιαίο νόμισμα (το ευρώ) ενίσχυσε αυτές τις ροές, δεδομένου ότι διέκοψε τον κίνδυνο υποτίμησης του τοπικού νομίσματος σε περίπτωση κρίσης σε χώρες της Περιφέρειας. (Schild J. et al., 2013)

Αυτό είχε ως αποτέλεσμα μια ιδιωτική πιστωτική φούσκα που αφορούσε κυρίως ακίνητα (υποθήκες), αλλά και καταναλωτική πίστη. Τα περιουσιακά στοιχεία των τραπεζών στην Περιφέρεια αυξήθηκαν σημαντικά.

Όταν ξέσπασε η ιδιωτική πιστωτική φούσκα το 2009-2010 (στο πλαίσιο της διεθνούς ύφεσης που προέκυψε από την αμερικανική κρίση subprime και τη μόλυνση των τραπεζών στις ευρωπαϊκές οικονομίες του Κέντρου), οι ιδιωτικές τράπεζες έπρεπε να διασωθούν μαζικά. Αυτές οι διασώσεις οδήγησαν σε τεράστια αύξηση του δημόσιου χρέους. Πράγματι, η χρήση δημόσιου χρήματος για τη διάσωση τραπεζών και άλλων ιδρυμάτων αποδείχθηκε πολύ δαπανηρή. (Kollmann, et al., 2013)

Είναι πλέον σαφές ότι οι τράπεζες δεν έπρεπε να είχαν διασωθεί, πράγμα που σήμαινε κοινωνικοποίηση των ζημιών τους. Οι τράπεζες θα έπρεπε να είχαν χρησιμοποιήσει μηχανισμούς διάσωσης: να οργανώσουν μια εύρυθμη πτώχευση και να καλέσουν τους μεγάλους ιδιωτικούς μετόχους και τους πιστωτές να πληρώσουν για την απολύμανση της κατάστασης. Η ευκαιρία θα έπρεπε επίσης να είχε αξιοποιηθεί για να κοινωνικοποιηθεί τον χρηματοπιστωτικό τομέα, δηλαδή να απαλλοτριώσει τον ιδιωτικό τραπεζικό τομέα και να τον μετατρέψει σε δημόσια υπηρεσία. Ο τρόπος που είναι δομημένη η Ευρωζώνη και η κρίση του καπιταλιστικού συστήματος ευθύνονται για την κρίση που μπορεί να παρατηρηθεί σε χώρες της Περιφέρειας από το 2009-2010 (Kärrberg R, Sellman V., 2012)

Οι ελληνικές τράπεζες εγκαταστάθηκαν στα Βαλκάνια και την Τουρκία, γεγονός που ενίσχυσε μια παραπλανητική αίσθηση επίτευξης.

Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, ο ρυθμός αύξησης του ελληνικού ΑΕΠ ήταν υψηλότερος από τον μέσο όρο της ΕΕ, το κατά κεφαλήν ΑΕΠ ανερχόταν πιο υψηλά από τον μέσο όρο και ο Δείκτης Ανθρώπινης Ανάπτυξης βελτιώθηκε. Η ανάπτυξη ήταν σημαντική σε ορισμένους τομείς αιχμής, όπως ο οπτικός και ηλεκτρικός εξοπλισμός και υπολογιστές. Ωστόσο, στην πραγματικότητα, καθώς ενσωμάτωσαν περαιτέρω την Ελλάδα στην ΕΕ και στην ευρωζώνη, οι Έλληνες ηγέτες και ιδιωτικές εταιρείες αύξησαν την εξάρτηση της χώρας και μείωσαν κάθε πραγματική δυνατότητα οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης. (Lapavitsas C.,2017)

Το ιδιωτικό χρέος αυξήθηκε κατά πολύ την πρώτη δεκαετία της νέας χιλιετίας. Δελεασμένοι από τις πολύ ελκυστικές συνθήκες που προσφέρουν οι τράπεζες και ολόκληρος ο ιδιωτικός εμπορικός τομέας (μαζική λιανική, αυτοκινητοβιομηχανία και κατασκευαστικές βιομηχανίες κ.λπ.), τα νοικοκυριά χρεώθηκαν μαζικά, όπως και οι μη χρηματοοικονομικές εταιρείες. Επιπλέον, η μετάβαση στο ευρώ οδήγησε σε σημαντική αύξηση του κόστους ζωής σε μια χώρα όπου η αγορά βασικών τροφίμων καταλαμβάνει περίπου το μισό του προϋπολογισμού μιας οικογένειας. Αυτό το ιδιωτικό χρέος ήταν η κινητήρια δύναμη της ελληνικής οικονομίας όπως στην Ισπανία, την Ιρλανδία, την Πορτογαλία, τη Σλοβενία και άλλες χώρες του πρώην ανατολικού μπλοκ που προσχώρησαν στην ΕΕ. Χάρη σε ένα ισχυρό ευρώ, οι ελληνικές τράπεζες (και τα ελληνικά υποκαταστήματα ξένων τραπεζών) θα μπορούσαν να επεκτείνουν τις διεθνείς δραστηριότητές τους και να χρηματοδοτήσουν φθηνά τις εθνικές τους δραστηριότητες. (Rady D.et al. ,2012)

Με τα τεράστια ποσά ρευστότητας που διατέθηκαν από τις κεντρικές τράπεζες κατά την περίοδο 2007-2009, τράπεζες της Δυτικής Ευρώπης (κυρίως τράπεζες της Γερμανίας και της Γαλλίας, αλλά και τράπεζες του Βελγίου, της Ολλανδίας, της Βρετανίας, του Λουξεμβούργου και της Ιρλανδίας), καθώς και τράπεζες της Ελβετίας και των ΗΠΑ δάνεισαν εκτενώς στην Ελλάδα (στον ιδιωτικό τομέα και στις δημόσιες αρχές). Πρέπει επίσης να λάβουμε υπόψη ότι η ένταξη της Ελλάδας στο ευρώ ενίσχυσε την πίστη των δυτικοευρωπαίων

τραπεζιτών, οι οποίοι πίστευαν ότι οι μεγάλες ευρωπαϊκές χώρες θα έπρεπε να βοηθήσουν σε περίπτωση προβλήματος. Δεν ανησυχούσαν για την ικανότητα της Ελλάδας να αποπληρώσει το κεφάλαιο που δανείστηκε και θεώρησαν ότι θα μπορούσαν να αναλάβουν πολύ υψηλούς κινδύνους στην Ελλάδα. Η ιστορία φαίνεται να τις έχει αποδείξει μέχρι στιγμής: η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και, ειδικότερα, η γαλλική και η γερμανική κυβέρνηση έδωσαν την αδιάλειπτη υποστήριξή τους στις ιδιωτικές τράπεζες της Δυτικής Ευρώπης. Όμως, επιτρέποντας την κοινωνικοποίηση των ζημιών των τραπεζών, οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις έθεσαν τα δικά τους δημόσια οικονομικά σε κρίσιμη θέση. (Fuhmans V. et al. 2010)

Το 1998, οι καταθέσεις σε τραπεζικούς λογαριασμούς ήταν υπερδιπλάσιες του ποσού των δανείων που είχαν χορηγήσει οι τράπεζες σε δραστηριότητες του ιδιωτικού τομέα και αυτό καταδεικνύει μια υγιή κατάσταση. Μέχρι το 2008 η κατάσταση είχε επιδεινωθεί σοβαρά: οι καταθέσεις ήταν πολύ μικρότερες από τα ποσά που δανείστηκαν. Οι ελληνικές τράπεζες εκμεταλλεύτηκαν τα εύκολα χρήματα που παρείχαν γαλλικές, γερμανικές και άλλες ξένες τράπεζες. (Τράπεζα της Ελλάδος, 2014)

Οι ελληνικές τράπεζες αύξησαν το δανεισμό τους από ξένες 6,5 φορές από 12,3 δισεκατομμύρια ευρώ σε 78,6 δισεκατομμύρια ευρώ, μεταξύ 2002 και 2009. Εάν συμπεριλάβουμε άλλες ιδιωτικές εξωτερικές πηγές χρηματοδότησης (επενδυτικά κεφάλαια, κεφάλαια χρηματαγοράς, ασφάλιση εταιρείες) τα αντίστοιχα ποσά είναι 19 δισεκατομμύρια ευρώ και 112 δισεκατομμύρια ευρώ (Ζαγορήσιος Ν., Ασημέλης Ι., 2011)

Και δεν είναι μόνο αυτό: οι ελληνικές τράπεζες ήταν βραχυπρόθεσμοι δανειολήπτες σε ξένες διατραπεζικές αγορές (επιπλέον, οι περισσότερες καταθέσεις σε ελληνικές τράπεζες ήταν βραχυπρόθεσμες και φυσικά, όπως έχουμε δει, ήταν επίσης μεταξύ των χρηματοοικονομικών πόρων ποιες τράπεζες έπεσαν) προκειμένου να χρηματοδοτήσουν μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα δάνεια στους δανειολήπτες τους, ειδικά για αγορά και ανάπτυξη ακινήτων, ή για ανθεκτικά αγαθά (όπως οικιακός εξοπλισμός ή αυτοκίνητα), καθιστώντας τα ευάλωτα στις τάσεις των χρηματοπιστωτικών αγορών και κινήσεις αναλήψεων καταθέσεων. (Χαρδουβέλης Γ, 2008)

Οι ελληνικές τράπεζες διέκοψαν το δανεισμό σε νοικοκυριά και μη χρηματοοικονομικές εταιρείες (αποτελούμενες κυρίως από αυτοαπασχολούμενους ή μικρές και μεσαίου μεγέθους εταιρείες με όχι περισσότερα από δέκα μέλη του προσωπικού), οι οποίες χρειάζονταν κεφάλαια για χρηματοδοτούν την αποπληρωμή του χρέους τους, επιδεινώνοντας έτσι τις ήδη τρομερές δυσκολίες τους. Φυσικά, δεν πρέπει να λησμονούμε ότι οι πολιτικές λιτότητας που επέβαλαν η Τρόικα και η ελληνική κυβέρνηση από το 2010 είχαν ήδη μειώσει τα εισοδήματα των νοικοκυριών και των μικρών επιχειρήσεων, ωθώντας τα περαιτέρω προς τις προεπιλογές πληρωμής. (Λεκκός, Βλάχου, 2014)

Συμπερασματικά, η ελληνική κρίση που ξέσπασε το 2010 προκλήθηκε από τραπεζίτες (ξένοι και Έλληνες) και όχι από υπερβολικές δημόσιες δαπάνες εκ μέρους ενός Κράτους που υποτίθεται ότι είναι υπερβολικά γενναιόδωρη από κοινωνική άποψη. Η κρίση προκλήθηκε όταν οι ιδιωτικές ξένες τράπεζες απενεργοποίησαν την πιστωτική βρύση, πρώτα στον ιδιωτικό τομέα και μετά στον δημόσιο τομέα. Το λεγόμενο σχέδιο ενίσχυσης για την Ελλάδα σχεδιάστηκε για να εξυπηρετεί τα συμφέροντα των ιδιωτών τραπεζιτών και των κυρίαρχων χωρών της Ευρωζώνης. Τα χρέη που προκλήθηκαν στην Ελλάδα από το 2010 είναι επιπόλαια, καθώς συσσωρεύτηκαν για την επίτευξη στόχων που σαφώς αντιβαίνουν στα συμφέροντα του πληθυσμού. Οι πιστωτές το γνώριζαν πλήρως και εκμεταλλεύτηκαν την κατάσταση. (Louri H, Migiakis P. 2019)

2.4 Οι επιπτώσεις στις ελληνικές τράπεζες

Τον Σεπτέμβριο-Οκτώβριο 2008, μετά την αποτυχία της Lehman Bros στις ΗΠΑ και τις επιπτώσεις στις δυτικές ευρωπαϊκές τράπεζες (αποτυχίες στο Βέλγιο, τη Γερμανία, την Ισλανδία, την Ιρλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο), η αμοιβαία εμπιστοσύνη μεταξύ των τραπεζών εξατμίστηκε και τα διατραπεζικά δάνεια σταμάτησαν εντελώς - φαινόμενο που ονόμασαν «πιστωτική κρίση» - που έβαλαν τις πολύ εξαρτημένες ελληνικές τράπεζες σε πολύ ζεστό νερό. Οι μετοχές τους έπεσαν κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2008 σε επίπεδα 20% χαμηλότερα από τις αρχικές τιμές του 2007. Ταυτόχρονα, οι τόκοι που απαιτήθηκαν για το δανεισμό τους αυξήθηκαν κατά 500 μονάδες βάσης - δηλαδή 5% .(IMF, 2009)

Οι ελληνικές τράπεζες επέζησαν μόνο χάρη στις ρευστότητες που διατέθηκαν από την Τράπεζα της Ελλάδος βάσει των κανόνων της ΕΚΤ που προβλέπουν μαζικές ταμειακές ροές σε όλες τις τράπεζες της Ευρωζώνης. (Η ίδια πρακτική ακολουθείται από την Fed, την Τράπεζα της Αγγλίας και την ελβετική κεντρική τράπεζα). (Μιχαλόπουλος Γ.2011)

Ωστόσο, η αλλαγή των κύριων πηγών χρηματοδότησης δεν είναι ιδιαίτερη για την Ελλάδα - το ίδιο φαινόμενο έχει παρατηρηθεί στις περισσότερες χώρες της Ευρωζώνης και όχι μόνο. Οι κεντρικές τράπεζες έγιναν ο αγαπημένος προμηθευτής χρημάτων σε ιδιωτικές τράπεζες έως το 2008-2009.

Τον Οκτώβριο του 2008 οι ελληνικές τράπεζες βρίσκονταν σε κρίση. Η κυβέρνηση Καραμανλή ανακοίνωσε σχέδιο διάσωσης 28 δισεκατομμυρίων ευρώ, εκ των οποίων 3,5 δισεκατομμύρια ευρώ χρησιμοποιήθηκαν για την ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών και τα υπόλοιπα χρησίμευαν ως εγγυήσεις για περαιτέρω δανεισμό από την Κεντρική Τράπεζα. Ταυτόχρονα, οι καταθέτες καθυσεύσθησαν προκειμένου να αποφευχθούν οι τράπεζες (μαζικές αναλήψεις που θα μπορούσαν να προκαλέσουν αποτυχία στις τράπεζες). Αυτές οι πολιτικές δεν είναι εξαιρετικές. Τόσο στις ΗΠΑ όσο και στην Ευρώπη, συμπεριλαμβανομένης της Ελβετίας, οι κυβερνήσεις παρέχουν τεράστια κεφάλαια και εγγυήσεις που έχουν αυξήσει σημαντικά το δημόσιο χρέος χωρίς να βελτιώνουν διαρκώς την υγεία του τραπεζικού τομέα. (Μητράκος Θ.2016)

Το 2008, οι ελληνικές τράπεζες, μαζί με τα κυπριακά, πορτογαλικά και ισπανικά αντίθετα μέρη τους, δεν θεωρήθηκαν ότι απειλούνται, επειδή σε αντίθεση με τις τράπεζες στις ΗΠΑ και τις πιο ανεπτυγμένες ευρωπαϊκές οικονομίες, δεν είχαν λάβει τεράστιες θέσεις στα δομημένα χρηματοοικονομικά προϊόντα που συγκλόνισαν τα τραπεζικά συστήματα των ΗΠΑ και της Βόρειας και Δυτικής Ευρώπης στα θεμέλιά του. (Noeth b. et al, 2012)

Μία από τις ιδιαιτερότητες της ελληνικής τραπεζικής κατάστασης είναι ο συνδυασμός των αδύναμων ιδίων κεφαλαίων και της αύξησης των προεπιλογών αποπληρωμής πίστωσης.

Τον Μάρτιο του 2009, τα ίδια κεφάλαια των ελληνικών τραπεζών ανήλθαν σε 28,9 δισεκατομμύρια ευρώ - όχι περισσότερο από το 6,2% του ισολογισμού τους, το οποίο ανήλθε σε 473,1 δισεκατομμύρια ευρώ. Τα αποθεματικά ζημιών δανείου ανήλθαν μόνο σε 7,2 δισεκατομμύρια ευρώ, πολύ λιγότερο από το ποσό που απαιτείται για την κάλυψη του πραγματικού κινδύνου. Στην πραγματικότητα, τα αποθεματικά ανέρχονταν μόνο στο 3% των χορηγηθέντων δανείων ύψους 217,1 δισεκατομμυρίων ευρώ, ενώ ο λόγος των «μη εξυπηρετούμενων δανείων» (NPL) ήταν 6%.³

Η διεθνής κρίση που έπληξε άσχημα την ελληνική οικονομία το 2009 κατέστρεψε τα νοικοκυριά και τις μικρές επιχειρήσεις, επισημαίνοντας ότι όλο και περισσότερο έπεσαν καθυστερημένες αποπληρωμές.

Οι τραπεζικές καταθέσεις είχαν γίνει πολύ κατώτερες από τα εκκρεμή δάνεια, οι ιδιωτικές ταμειακές ροές από τράπεζες και άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα σταμάτησαν, αυξήθηκαν τα καθυστερούμενα, οι τιμές των ακινήτων μειώθηκαν και το κεφάλαιο διέφυγε (οργανώθηκε από, ή τουλάχιστον με τη συνηγορία των τραπεζών), από τις ελληνικές τράπεζες. Αυτή ήταν η συνέπεια των επικίνδυνων περιπετειών που είχαν αντιμετωπίσει οι ελληνικές τράπεζες με τη συνηγορία της ελληνικής κυβέρνησης και υπό τη στάση *laissez-faire* των ευρωπαϊκών ρυθμιστικών αρχών.

Η αντίδραση των ελληνικών τραπεζών στην κρίση, την οποία είχαν προκαλέσει σε μεγάλο βαθμό, και στη διεθνή ύφεση που επηρέασε την ελληνική οικονομία, επιδείνωσε την κατάσταση. Ενώ η Κεντρική Τράπεζα διέθεσε ρευστότητες στις ελληνικές τράπεζες με το πρόσχημα ότι θα διατεθούν σε νοικοκυριά και επιχειρήσεις προκειμένου να τονωθεί η οικονομία, οι τράπεζες χρησιμοποίησαν αυτά τα ποσά με εντελώς διαφορετικούς τρόπους.

---

³ <http://www.cadtm.org/Banks-are-responsible-for-the>

2.5 Τα μέτρα ενίσχυσης της ρευστότητας των τραπεζών

Προτού η κρίση διογκωθεί και δημιουργήσει το τεράστιο αυτό δημόσιο χρέος, οι τράπεζες είχαν προβεί σε κάποια μέτρα για να διαχειριστούν την κατάσταση όσο το δυνατόν χωρίς μεγάλες απώλειες.

Με το Ν. 3723/2008 το Ελληνικό Δημόσιο έχει χορηγήσει κεφάλαια 4,5 δισ. ευρώ στις τράπεζες λαμβάνοντας ως αντάλλαγμα προνομιούχες μετοχές, έχει διαθέσει επίσης ομόλογα αξίας 8 δισ. ευρώ με σκοπό την ενίσχυση της ρευστότητας των τραπεζών, αλλά και εγγυήσεις του Ελληνικού Δημοσίου (όχι ομόλογα) ύψους έως 100 δισ. ευρώ ώστε τα πιστωτικά ιδρύματα να αντλούν ρευστότητα από την ΕΚΤ και το Ευρωσύστημα(Καρατζόγλου,2016).

Τα επόμενα χρόνια οι τράπεζες ανακεφαλαιοποιήθηκαν 3 φορές.Με τον όρο ανακεφαλαιοποίηση τραπεζών εννοούμε «τη παροχή προς τις τράπεζες νέων κεφαλαίων με τη μορφή μετοχικού κεφαλαίου, με στόχο τη βελτίωση του ισολογισμού τους και την αποφυγή της πτώχευσης τους. Η προέλευση αυτών των κεφαλαίων μπορεί να είναι από τον ιδιωτικό τομέα, συχνότερα όμως είναι κρατική. Όταν σε μία τράπεζα, λόγω εμφάνισης ζημιών, το μετοχικό της κεφάλαιο μειώνεται συνεχώς, χάνει τη φερεγγυότητά της, τότε για να επανακτήσει τη αξιοπιστία της και για να συνεχίσει να λειτουργεί πρέπει το κεφάλαιό της να αυξηθεί και πάλι. Η Τράπεζα της Ελλάδος δίνει οδηγίες για το πότε μια τράπεζα είναι σε κατάσταση αφερεγγυότητας ή σε κατάσταση απειλούμενης αφερεγγυότητας (Τράπεζα της Ελλάδος, Ν. 4335/20151 άρθρο 2 του εσωτερικού άρθρου 81)

1η Ανακεφαλαιοποίηση Τραπεζών

Σύμφωνα με την μελέτη της Τράπεζας της Ελλάδος για την ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών (Δεκέμβριος 2012), οι συνολικές κεφαλαιακές ανάγκες των τραπεζών μέχρι το τέλος του 2014, εκτιμήθηκαν σε 40,5 δισ €. Την άνοιξη του 2013 το κράτος αποφάσισε να παράσχει στις 4 «συστημικές» τράπεζες κεφάλαια ύψους 27,5 δισ € τα οποία τελικά έφθαναν μετά και των συμμετοχών ιδιωτών σε 25,5 δισ € και κάλυψαν άμεσες κεφαλαιακές ανάγκες της Εθνικής Τράπεζας, της Τράπεζας Πειραιώς, της Alpha Bank και της Eurobank. Τα χρήματα αυτά δόθηκαν μέσω του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας. Με αυτές τις

παροχές, οι τράπεζες θα έπρεπε να περάσουν κάτω από τον έλεγχο του Δημοσίου, κάτι που όμως δεν συνέβη, αφού είχε συμφωνηθεί με την τρόικα και το καταστατικό του ΤΧΣ, ότι το δημόσιο δεν μπορεί να αποκτήσει τον έλεγχο των τραπεζών που ανακεφαλαιοποίησε. Έτσι οι «τραπεζίτες» που κόντεψαν να χρεοκοπήσουν τις τράπεζες συνέχισαν να τις διαχειρίζονται, κάποιοι μάλιστα πήραν μπόνους άλλες τράπεζες, ενώ το κόστος της ανακεφαλαιοποίησης τον πλήρωσε ο ελληνικός λαός μέσω των υπέρογκων φόρων (Καρατζόγλου,2016).

Η 2η Ανακεφαλαιοποίηση

Η 2η ανακεφαλαιοποίηση έγινε την άνοιξη του 2014 χωρίς την συμμετοχή του ΤΧΣ κατά απαίτηση της Τρόικας και συμφωνία της τότε κυβέρνησης, παραιτήθηκε των δικαιωμάτων του για να αφήσει χώρο στους ξένους επενδυτές. Το σύνολο των παροχών κεφαλαίων ήταν 8,3 δις € για τις 4 συστημικές τράπεζες. Οι τιμές αγοράς των νέων μετοχών ήταν πολύ χαμηλότερες από τις αντίστοιχες της 1ης ανακεφαλαιοποίησης. Για την ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ Η τιμή διάθεσης των νέων μετοχών ήταν 2,2 € ανά μετοχή, μειωμένη κατά 48% σε σχέση με την αντίστοιχη (4,29 €) της 1ης Ανακεφαλαιοποίησης. Για την Πειραιώς η τιμή διάθεσης των νέων μετοχών ήταν 0,30 € ανά μετοχή, μειωμένη κατά 82% σε σχέση με την αντίστοιχη (1,70 €) της 1ης Ανακεφαλαιοποίησης .

Για την EUROBANK η τιμή διάθεσης των νέων μετοχών ήταν 0,30 € ανά μετοχή, μειωμένη κατά 80% σε σχέση με την αντίστοιχη (1,54 €) της 1^{ης} ανακεφαλαιοποίησης.Αποτέλεσμα αυτού το ποσοστό του ΤΧΣ να μειωθεί συνολικά στο 56% από 85% περίπου και να υποστεί το ΤΧΣ μεγάλη οικονομική ζημιά (Eurobank,2015).

Η 3η Ανακεφαλαιοποίηση

Στο τέλος του 2015 έγινε η τρίτη ανακεφαλαιοποίηση. Στο πλαίσιο της συμφωνίας για το τρίτο πρόγραμμα προσαρμογής προβλέφθηκε ποσό, ύψους 25 δις. ευρώ για το τραπεζικό σύστημα. Τον Αύγουστο του 2015 η ΕΚΤ διενήργησε έλεγχο ποιότητας των στοιχείων του ενεργητικού (Asset Quality Review – AQR) και άσκηση προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων στις τέσσερις ελληνικές συστημικές τράπεζες. Με την άσκηση αυτή προσδιορίστηκαν οι κεφαλαιακές ανάγκες, σύμφωνα με ένα βασικό μακροοικονομικό σενάριο και ένα σενάριο

δυσμενών εξελίξεων. Το ποσό κεφαλαίων, που αντλήθηκε (14,4 δισ. ευρώ) κάλυπτε τις κεφαλαιακές ανάγκες βάσει του δυσμενούς σεναρίου. Το κράτος, και συγκεκριμένα το ΤΧΣ τοποθέτησε μόνο 5,4 δισ. ευρώ από τα απαιτούμενα 14,4 δισ. ευρώ (σε Εθνική Τράπεζα και Τράπεζα Πειραιώς), με τα υπόλοιπα εννέα δισ. ευρώ να προέρχονται από επενδυτές του ιδιωτικού τομέα.⁴

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο: Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ

3.1 Η Επιτροπή της Βασιλείας

Η Επιτροπή της Βασιλείας για την εποπτεία των τραπεζών (BCBS) προέρχεται από την αναταραχή των χρηματοπιστωτικών αγορών που ακολούθησε την κατάρρευση του συστήματος διαχειριζόμενων συναλλαγματικών ισοτιμιών του Bretton Woods το 1973. Μετά την κατάρρευση της Bretton Woods, πολλές τράπεζες υπέστησαν μεγάλες απώλειες σε ξένο νόμισμα. Στις 26 Ιουνίου 1974, το Γραφείο Εποπτείας της Ομοσπονδιακής Τραπεζικής της Δυτικής Γερμανίας απέσυρε την τραπεζική άδεια της Bankhaus Herstatt αφού διαπίστωσε ότι τα ανοίγματα συναλλάγματος της τράπεζας ανέρχονταν στο τριπλάσιο του κεφαλαίου της. Οι τράπεζες εκτός Γερμανίας σημείωσαν μεγάλες απώλειες στις ασταθείς συναλλαγές τους με τον Herstatt, προσθέτοντας μια διεθνή διάσταση στην αναταραχή (BIS et al.,2014).

Σε απάντηση σε αυτές και άλλες διαταραχές στις διεθνείς χρηματοπιστωτικές αγορές, οι διοικητές των κεντρικών τραπεζών των χωρών της G10 δημιούργησαν μια Επιτροπή Κανονισμών Τραπεζών και Εποπτικών Πρακτικών στα τέλη του 1974. Αργότερα μετονομάστηκε η Επιτροπή Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία και σχεδιάστηκε ως ένα φόρουμ για την τακτική συνεργασία μεταξύ των χωρών μελών του σε θέματα εποπτείας τραπεζών. Στόχος του ήταν και είναι να ενισχύσει τη χρηματοοικονομική σταθερότητα βελτιώνοντας την εποπτική τεχνογνωσία και την ποιότητα της τραπεζικής εποπτείας παγκοσμίως (Goodhart C. et al.,2011).

---

⁴ <https://www.newmoney.gr/roh/palmos-oikonomias/oikonomia/pente-chronia-apo-ta-capital-controls-ke-tin-3i-anakefaleopiisi-ton-trapezon/>

Η Επιτροπή της Βασιλείας απαρτίζει μια οργάνωση χωρίς νομική προσωπικότητα και δραστηροποιείται κάτω από την αιγίδα της Τράπεζας Διεθνών Διακανονισμών (Bank of International Settlements). Δεν διαθέτει καμία επίσημη υπερεθνική αρχή ή εποπτική αρχή, καθώς δεν έχει εξουσία άσκησης εποπτείας στις τράπεζες των κρατών-μελών της. Οι αποφάσεις της επιτροπής δεν έχουν νομική ισχύ. Αντίθετα, η Επιτροπή διατυπώνει εποπτικά πρότυπα και κατευθυντήριες γραμμές και συνιστά δηλώσεις βέλτιστων πρακτικών με την προσδοκία ότι οι μεμονωμένες εθνικές αρχές θα τις εφαρμόσουν. Με τον τρόπο αυτό, η επιτροπή ενθαρρύνει τη σύγκλιση προς τα κοινά πρότυπα και παρακολουθεί την εφαρμογή τους, αλλά χωρίς να προσπαθήσει λεπτομερή εναρμόνιση των εποπτικών προσεγγίσεων των κρατών μελών (Καλφάογλου Φ. κ.ά. ,2012).

Η Επιτροπή επιδιώκει να επιτύχει τους στόχους της θέτοντας ελάχιστα πρότυπα για τη ρύθμιση και την εποπτεία των τραπεζών, κοινοποιώντας εποπτικά θέματα, προσεγγίσεις και τεχνικές για την προώθηση της κοινής κατανόησης και για τη βελτίωση της διασυννοριακής συνεργασίας και ανταλλάσσοντας πληροφορίες σχετικά με τις εξελίξεις στον τραπεζικό τομέα και τις χρηματοπιστωτικές αγορές για να βοηθήσει στον εντοπισμό τρεχόντων ή αναδυόμενων κινδύνων για το παγκόσμιο χρηματοπιστωτικό σύστημα. Επίσης, για να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις που παρουσιάζουν οι διαφοροποιημένοι χρηματοπιστωτικοί όμιλοι ετερογενών δραστηριοτήτων, η επιτροπή συνεργάζεται επίσης με άλλους φορείς καθορισμού προτύπων (Quaglia L. et al.,2015).

3.1.1 Σκοπός της επιτροπής της Βασιλείας

Η Επιτροπή της Βασιλείας είναι ο πρωταρχικός παγκόσμιος καθοριστής προτύπων για την προληπτική ρύθμιση των τραπεζών και παρέχει ένα φόρουμ συνεργασίας σε θέματα εποπτείας τραπεζών. Η αποστολή της είναι να ενισχύσει τη ρύθμιση, την εποπτεία και τις πρακτικές των τραπεζών παγκοσμίως με σκοπό την ενίσχυση της χρηματοοικονομικής σταθερότητας.

Η Επιτροπή της Βασιλείας επιδιώκει να επιτύχει την εντολή του μέσω των ακόλουθων δραστηριοτήτων:

- Ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τις εξελίξεις στον τραπεζικό τομέα και τις χρηματοπιστωτικές αγορές, για την αναγνώριση τρεχόντων ή αναδυόμενων κινδύνων για το παγκόσμιο χρηματοπιστωτικό σύστημα.
- Ανταλλαγή εποπτικών θεμάτων, προσεγγίσεων και τεχνικών για την προώθηση της κοινής κατανόησης και τη βελτίωση της διασυννοριακής συνεργασίας.
- Καθιέρωση και προώθηση παγκόσμιων προτύπων για τη ρύθμιση και την εποπτεία των τραπεζών, καθώς και κατευθυντήριες γραμμές και ορθές πρακτικές.
- Αντιμετώπιση των κανονιστικών και εποπτικών κενών που ενέχουν κινδύνους για τη χρηματοοικονομική σταθερότητα.
- Παρακολούθηση της εφαρμογής των προτύπων της Επιτροπής της Βασιλείας σε χώρες μέλη και πέραν αυτής, με σκοπό τη διασφάλιση της έγκαιρης, συνεπούς και αποτελεσματικής εφαρμογής τους και συμβολή σε «ίσους όρους ανταγωνισμού» μεταξύ των διεθνώς ενεργών τραπεζών
- διαβούλευση με τις κεντρικές τράπεζες και τις εποπτικές αρχές των τραπεζών που δεν είναι μέλη της Επιτροπής για να επωφεληθούν από τη συμβολή τους στη διαδικασία διαμόρφωσης πολιτικής και για την προώθηση της εφαρμογής των προτύπων, κατευθυντήριων γραμμών και ορθών πρακτικών της Επιτροπής πέρα από τις χώρες μέλη της Επιτροπής της Βασιλείας και
- Το συντονισμό και τη συνεργασία με άλλους καθορισμένους τυπικούς χρηματοπιστωτικούς τομείς και διεθνείς οργανισμούς, ιδίως εκείνους που συμμετέχουν στην προώθηση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας (Magnus M.et al.,2017)

3.2 Το Σύμφωνο της Βασιλείας I

- Η Επιτροπή της Βασιλείας, το 1988 συνέταξε το Σύμφωνο της Βασιλείας I, το οποίο καθορίζει τη συμφωνία μεταξύ των κεντρικών τραπεζών της G-10 (Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, Ιαπωνία, Ιταλία, Καναδάς, Ολλανδία και Σουηδία) αλλά και από αντιπροσώπους του Λουξεμβούργου και της Ισπανίας, για την εφαρμογή κοινών ελάχιστων κεφαλαιακών προτύπων στις τραπεζικές τους βιομηχανίες (BCBS et al, 1988).
- Τα πρότυπα σχεδόν εξ ολοκλήρου απευθύνονται στον πιστωτικό κίνδυνο, τον κύριο κίνδυνο που αναλαμβάνουν οι τράπεζες. Καθορίζουν τις λεπτομέρειες του συμφωνημένου πλαισίου για τη μέτρηση της κεφαλαιακής επάρκειας και του ελάχιστου επιπέδου που πρέπει να επιτευχθεί το οποίο οι εθνικές εποπτικές αρχές που εκπροσωπούνται στην επιτροπή προτίθενται να εφαρμόσουν στις αντίστοιχες χώρες τους (Jackson P.2005)
- Δύο θεμελιώδεις στόχοι βρίσκονταν στο επίκεντρο του έργου της επιτροπής για τη ρυθμιστική σύγκλιση. Πρώτον, το νέο πλαίσιο θα πρέπει να χρησιμεύσει για την ενίσχυση της ορθότητας και της σταθερότητας του διεθνούς τραπεζικού συστήματος και δεύτερον ότι το πλαίσιο πρέπει να είναι δίκαιο και να έχει υψηλό βαθμό συνέπειας στην εφαρμογή του σε τράπεζες σε διάφορες χώρες με σκοπό τη μείωση της υπάρχουσας πηγής ανταγωνιστικής ανισότητας μεταξύ διεθνών τραπεζών (Balin B. et al.,2008).
- Με το σύμφωνο αυτό γίνεται για πρώτη φορά εισαγωγή στην έννοια του συντελεστή φερεγγυότητας, συνδυάζοντας το ελάχιστο ύψος των ιδίων κεφαλαίων που πρέπει να διαθέτει μία τράπεζα με τον πιστωτικό κίνδυνο. Το σύμφωνο έδωσε ιδιαίτερη βαρύτητα στη σύνθεση και την ποιότητα των ιδίων κεφαλαίων και στην ομαδοποίηση των εντός και εκτός ισολογισμού στοιχείων ενεργητικού του τραπεζικού ιδρύματος, με βάση τον πιστωτικό κίνδυνο που περιλαμβάνεται σε αυτά (Γαλανούδη, 2012).

- Έτσι, στη Βασιλεία I αναφέρεται για πρώτη φορά ο Δείκτης Φερεγγυότητας, προσδιορίζοντας τα στοιχεία και την ποιότητα των ιδίων κεφαλαίων των τραπεζών και ομαδοποιώντας σε βασικές κατηγορίες τα εντός και εκτός ισολογισμού στοιχεία τους, σύμφωνα με τον προσδιορισμένο πιστωτικό κίνδυνο που εμπεριέχουν, διαμορφώνει το συντελεστή κεφαλαιακής επάρκειας στο 8% (Γκαργκάνας, 2003).

$$\Delta\text{ΕΙΚΤΗΣ ΦΕΡΕΓΓΥΟΤΗΤΑΣ ΤΡΑΠΕΖΩΝ} = \frac{\text{Εποπτικά Ίδια Κεφάλαια}}{\text{Πιστωτικός Κίνδυνος}} =$$

$$= \frac{\text{Εποπτικά Ίδια Κεφάλαια}}{\text{Στθμισμένα εντός & εκτός Ισολογισμού Στοιχείων του Ενεργητικού}} \geq 8\%$$

- Πιο συγκεκριμένα, για να έχει μια τράπεζα επαρκή κεφαλαιοποίηση πρέπει το συνολικό κεφάλαιο να υπερβαίνει το 8% του ενεργητικού σταθμισμένου ανάλογα με τον πιστωτικό κίνδυνο. Το κεφάλαιο μιας τράπεζας χωρίζεται στο βασικό κεφάλαιο (Tier I) και στα εποπτικά ίδια κεφάλαια (Tier II). Αυτό που απαιτείται τουλάχιστον το 50% της κεφαλαιακής βάσης μιας τράπεζας να αποτελείται από ένα βασικό στοιχείο που αποτελείται από μετοχικό κεφάλαιο και δημοσιευμένα αποθεματικά από τα διατηρούμενα κέρδη μετά τη φορολογία. Το Tier II περιλαμβάνει μεταξύ άλλων το μετοχικό κεφάλαιο, τα αποθεματικά, τα ομολογιακά δάνεια μειωμένης εξασφάλισης (Μπογά Α, 2018).
- Η κατηγοριοποίηση που εφαρμόζεται για τη μέτρηση του προεπιλεγμένου κινδύνου, με τα περιουσιακά στοιχεία να κατατάσσονται σε τέσσερις συντελεστές κινδύνου είναι (0%, 20%, 50% και 100%) σύμφωνα με την κατηγορία οφειλέτη. Ο συντελεστής στάθμισης του 0% ισχύει ουσιαστικά για τις κρατικές περιουσιακές μονάδες, ενώ οι απαιτήσεις για τις τράπεζες έχουν βάρος 20% (BCBS et al, 1988)..
- Η Επιτροπή πιστεύει ότι ο λόγος κινδύνου έχει τα ακόλουθα πλεονεκτήματα:
- (i) παρέχει μια δικαιότερη βάση για τη διεξαγωγή διεθνών συγκρίσεων μεταξύ τραπεζικών συστημάτων των οποίων οι δομές ενδέχεται να διαφέρουν

- (ii) επιτρέπει τα ανοίγματα εκτός ισολογισμού να ενσωματώνονται ευκολότερα στο μέτρο
- (iii) δεν εμποδίζει τις τράπεζες να κατέχουν ρευστά ή άλλα περιουσιακά στοιχεία με χαμηλό κίνδυνο (BCBS et al, 1988).

Μεταγενέστερα το Σύμφωνο της Βασιλείας αναθεωρήθηκε προκειμένου να εντάξει και τον κίνδυνο αγοράς, ο οποίος εμπεριέχεται στο χαρτοφυλάκιο συναλλαγών των τραπεζών και συνδέεται με μεταβολές επιτοκίων, συναλλαγματικών ισοτιμιών και τιμών μετοχών.

Από τα τέλη του 1997, ή νωρίτερα, εάν το προβλέπει η εποπτική αρχή των χωρών, οι τράπεζες θα υποχρεούνται να επιμετρούν και να εφαρμόζουν κεφαλαιουχικές επιβαρύνσεις για τους κινδύνους αγοράς τους επιπλέον των πιστωτικών τους κινδύνων. Ο κίνδυνος αγοράς ορίζεται ως ο κίνδυνος ζημιών εντός και εκτός θέσης ισολογισμού που προκύπτει από μεταβολές στις τιμές της αγοράς. Έτσι, ο ελάχιστος απαιτούμενος συντελεστής φερεγγυότητας, προκύπτει μετά και το συνυπολογισμό του κινδύνου αυτού (Landskroner Y. et al.1999)

Ο Γκαρκάνας Ν. (2003) στην ομιλία του για την Βασιλεία II << αναφέρθηκε και στην κεφαλαιακή κάλυψη του κινδύνου αγοράς εκτός από την τυποποιημένη μέθοδο για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων με βάση εποπτικά καθοριζόμενες παραμέτρους και μεθόδους, παρασχέθηκε στις τράπεζες η δυνατότητα, υπό αυστηρές προϋποθέσεις και με προκαθορισμένες παραδοχές, να χρησιμοποιούν δικά τους εσωτερικά υποδείγματα για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων. Με αυτό τον τρόπο αναγνωρίστηκε η πρόοδος που έχουν επιτύχει οι μεγάλες, κυρίως, τράπεζες στην εγκατάσταση αξιόπιστων συστημάτων μέτρησης και διαχείρισης του κινδύνου αγοράς >>.

3.2.1 Αδυναμίες Βασιλείας I

Ήδη, όμως, από τα μέσα της δεκαετίας του 1990 είχαν αρχίσει να γίνονται φανερές ορισμένες ελλείψεις και αδυναμίες του υφιστάμενου Συμφώνου. Ειδικότερα η δημιουργία νέων σύνθετων τραπεζικών προϊόντων, όπως η τιτλοποίηση απαιτήσεων, προκάλεσε ανησυχίες για το αν είναι επαρκές το παρών

εποπτικό πλαίσιο. Επιπλέον, οι εποπτικές αρχές δεν μπορούν να αγνοήσουν τη χρήση σύγχρονων συστημάτων διαχείρισης κινδύνων από τις τράπεζες, που βασίζονται σε εξελιγμένες χρηματοοικονομικές τεχνικές, τη χρήση των δυνατοτήτων της πληροφορικής για τη συλλογή και επεξεργασία στοιχείων (Γκαρκάνας Ν, 2003).

Εν συντομία θα αναφερθούν ορισμένες από τις βασικότερες ελλείψεις και αδυναμίες της Βασιλείας I :

- Η έλλειψη ευαισθησίας στον κίνδυνο. Για παράδειγμα, ένα εταιρικό δάνειο σε μια μικρή εταιρεία με υψηλή μόχλευση καταναλώνει το ίδιο ρυθμιστικό κεφάλαιο με ένα δάνειο σε μια μεγάλη εταιρική εταιρεία με βαθμολογία AAA (8 τοις εκατό, επειδή και οι δύο σταθμίζουν τον κίνδυνο στο 100 τοις εκατό).
- Περιορισμένη αναγνώριση ασφάλειας. Ο κατάλογος των αποδεκτών εξασφαλίσεων και εγγυητών είναι μάλλον περιορισμένος σε σύγκριση με αυτούς που χρησιμοποιούνται αποτελεσματικά από τις τράπεζες για τον μετριασμό των κινδύνων τους.
- Ατελής κάλυψη πηγών κινδύνου. Η Βασιλεία εστίασε μόνο στον πιστωτικό κίνδυνο. Η τροποποίηση του κινδύνου αγοράς 1996 κάλυψε ένα σημαντικό κενό, αλλά υπάρχουν ακόμη άλλοι τύποι κινδύνου που δεν καλύπτονται από τις κανονιστικές απαιτήσεις: λειτουργικός κίνδυνος, κίνδυνος φήμης, στρατηγικός κίνδυνος κ.λπ.
- Μια προσέγγιση «ενός μεγέθους για όλους». Οι απαιτήσεις είναι ουσιαστικά οι ίδιες, ανεξάρτητα από το επίπεδο κινδύνου, την πολυπλοκότητα και τον τύπο δραστηριότητας της τράπεζας.
- Ένα αυθαίρετο μέτρο. Η αναλογία 8 τοις εκατό είναι αυθαίρετη και δεν βασίζεται σε σαφείς στόχους φερεγγυότητας.
- Καμία αναγνώριση διαφοροποίησης. Οι απαιτήσεις πιστωτικού κινδύνου είναι μόνο σωρευτικοί και η διαφοροποίηση μέσω της χορήγησης δανείων σε διάφορους τομείς και περιοχές δεν αναγνωρίζεται
- Καμία αναγνώριση της διάρθρωσης του πιστωτικού κινδύνου. Οι κεφαλαιακές χρεώσεις ορίζονται στο ίδιο επίπεδο ανεξάρτητα από τη διάρκεια της πιστωτικής έκθεσης.

- Ανεπαρκής εκτίμηση των κινδύνων και επιπτώσεων από τη χρήση νέων χρηματοοικονομικών μέσων, καθώς και τεχνικές μετριασμού των κινδύνων.
- Απλοποιημένος υπολογισμός του ενδεχόμενου μελλοντικού κινδύνου αντισυμβαλλομένου. Αγνοεί το διαφορετικό επίπεδο κινδύνων που σχετίζονται με διαφορετικά νομίσματα και τον μακροοικονομικό κίνδυνο. Με άλλα λόγια, προϋποθέτει μια κοινή αγορά για όλους τους παράγοντες, κάτι που δεν ισχύει στην πραγματικότητα (Shakdwipee and Mehta, 2017)

3.3 Το Σύμφωνο της Βασιλείας II

Με την πάροδο του χρόνου, ωστόσο, η απλή μεθοδολογία βασισμένη σε κανόνες του Capital Accord του 1988 δεν μπόρεσε να αντιμετωπίσει επαρκώς την αυξανόμενη πολυπλοκότητα και τους συναφείς κινδύνους του εξελισσόμενου τραπεζικού κλάδου. Επομένως, παρά τη σημαντική συμβολή που είχε η Συμφωνία Κεφαλαίου στην ανάπτυξη της ενιαίας αγοράς στην ΕΕ και τα υψηλά πρότυπα προληπτικής εποπτείας που είχε θέσει, σχεδιάστηκε ένα αναθεωρημένο πλαίσιο, επιτρέποντας μια πιο ακριβή ευθυγράμμιση του ρυθμιστικού κεφαλαίου με το υποκείμενο κινδύνους που αντιμετωπίζουν οι διεθνείς τράπεζες (ECB et al. 2004).

Μετά τη δημοσίευση του πρώτου γύρου προτάσεων της επιτροπής για την αναθεώρηση του πλαισίου κεφαλαιακής επάρκειας τον Ιούνιο του 1999, δρομολογήθηκε εκτεταμένη συμβουλευτική διαδικασία σε όλες τις χώρες μέλη και οι προτάσεις διαβιβάστηκαν επίσης στις εποπτικές αρχές παγκοσμίως. Στη συνέχεια, η επιτροπή δημοσίευσε πρόσθετες προτάσεις για διαβούλευση τον Ιανουάριο του 2001 και τον Απρίλιο του 2003 και επιπλέον πραγματοποίησε τρεις μελέτες ποσοτικών επιπτώσεων σχετίζονται με τις προτάσεις του. Ως αποτέλεσμα αυτών των προσπαθειών, πραγματοποιήθηκαν πολλές πολύτιμες βελτιώσεις στις αρχικές προτάσεις. Για πολλές χώρες το επόμενο βήμα θα είναι η εφαρμογή του Αναθεωρημένου Πλαισίου έως το τέλος του 2006, σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα που εκπόνησε η επιτροπή. Η προθεσμία για την εφαρμογή των πιο προηγμένων προσεγγίσεων για τη μέτρηση των κινδύνων που προβλέπονται από το νέο πλαίσιο είναι το τέλος του 2007 (BIS et al. 2004).

Στο αναθεωρημένο σύμφωνο της Βασιλείας κάποια βασικά στοιχεία του πλαισίου κεφαλαιακής επάρκειας του 1988 έχουν διατηρηθεί τα ίδια, συμπεριλαμβανομένης της γενικής απαίτησης για τις τράπεζες να κατέχουν συνολικό κεφάλαιο ισοδύναμο με τουλάχιστον 8% των σταθμισμένων περιουσιακών στοιχείων τους, τη βασική δομή της τροποποίησης του κινδύνου αγοράς του 1996 σχετικά με την αντιμετώπιση του κινδύνου αγοράς, τον υπολογισμό των κατά τον πιστωτικό κίνδυνο σταθμισμένων στοιχείων εκτός ισολογισμού και τον ορισμό του επιλέξιμου κεφαλαίου (Penikas H., et al., 2015)..

Πιο συγκεκριμένα, το νέο αναθεωρημένο πλαίσιο επεκτείνει το στόχο της κεφαλαικής εποπτείας διαμορφώνοντάς το σε 3 πυλώνες όπως φαίνεται και παρακάτω

Οι τρεις Πυλώνες της Βασιλείας II		
ΠΥΛΩΝΑΣ I Ελάχιστη Κεφαλαιακή Απαίτηση	ΠΥΛΩΝΑΣ II Εποπτικό Πλαίσιο	ΠΥΛΩΝΑΣ III Πειθαρχία Αγοράς
Αυξημένη ευαισθησία στο κίνδυνο μέσω πιο αναλυτικών συντελεστών στάθμισης & εσωτερικών διαβαθμίσεων	Ενθάρρυνση υιοθέτησης βελτιωμένων μεθοδολογιών διαχείρισης κινδύνου	Αυξημένες αποκαλύψεις σχετικά με κεφαλαιακές απαιτήσεις, διαχείριση κινδύνων και έκθεση σε κίνδυνο
Κεφαλαιακή απαίτηση και για το λειτουργικό κίνδυνο	Πλαίσιο διαφάνειας και Οι εποπτικοί φορείς μπορούν να απαιτούν αυξημένες κεφαλαιακές απαιτήσεις	Αποκάλυψη των χρησιμοποιούμενων μεθοδολογιών διαχείρισης κινδύνου

ΠΗΓΗ: ERNST & YOUNG (Οι 3 πυλώνες της Βασιλείας II (Χατζηκωνσταντής Λ, 2002)

Πρέπει να τονιστεί ότι το αναθεωρημένο Πλαίσιο έχει σχεδιαστεί για τον καθορισμό ελάχιστων επιπέδων κεφαλαίου για διεθνώς ενεργές τράπεζες. Όπως και στο πλαίσιο της Συμφωνίας του 1988, οι εθνικές αρχές θα είναι ελεύθερες να

εγκρίνουν ρυθμίσεις που καθορίζουν υψηλότερα επίπεδα ελάχιστου κεφαλαίου. Επιπλέον, είναι ελεύθεροι να εφαρμόσουν συμπληρωματικά μέτρα κεφαλαιακής επάρκειας για τους τραπεζικούς οργανισμούς που ναυλώνονται. Οι εθνικές αρχές μπορούν να χρησιμοποιούν ένα συμπληρωματικό μέτρο κεφαλαίου ως τρόπο αντιμετώπισης, για παράδειγμα, των πιθανών αβεβαιοτήτων όσον αφορά την ακρίβεια του μέτρου των ανοιγμάτων κινδύνων που είναι εγγενείς σε οποιονδήποτε κανόνα κεφαλαίου ή για να περιορίσουν το βαθμό στον οποίο ένας οργανισμός μπορεί να χρηματοδοτηθεί με χρέος (BIS et al.,2004).

3.3.1 Πρώτος Πυλώνας (Pillar I), Ελάχιστη Κεφαλαιακή Απαιτήση

Ο πρώτος πυλώνας περιέχει ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις για πιστωτικό κίνδυνο, κίνδυνο αγοράς και τώρα καλύπτει επίσης τον λειτουργικό κίνδυνο. Ο πυλώνας προσφέρει ένα ευρύτερο φάσμα προσεγγίσεων μέτρησης κινδύνων για τον προσδιορισμό κεφαλαιακών απαιτήσεων, συμπεριλαμβανομένων των εσωτερικών μοντέλων των τραπεζών.

Οι διαφορετικές επιλογές για πιστωτικό κίνδυνο είναι :

1. Τυποποιημένη προσέγγιση (SA) - Είναι η απλούστερη μέθοδος. Οι συντελεστές στάθμισης προκύπτουν από αξιολογήσεις που καθορίζονται από εξωτερικά ιδρύματα αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας ή από οργανισμούς εξαγωγικών πιστώσεων.
2. Θεμελιώδης προσέγγιση εσωτερικών διαβαθμίσεων - Με τη μέθοδο αυτή η τράπεζα χρησιμοποιεί δικές της εκτιμήσεις σχετικά με την πιθανότητα αθέτησης υποχρεώσεων των πελατών της και οι τραπεζικές εποπτικές αρχές καθορίζουν τα άλλα χαρακτηριστικά.
3. Προηγμένη προσέγγιση εσωτερικών διαβαθμίσεων - Όλα τα στοιχεία καθορίζονται από τις τράπεζες. Οι μέθοδοι μέτρησης για τον κίνδυνο αγοράς είναι αμετάβλητες, αλλά υπάρχει αλλαγή στον ορισμό του βιβλίου συναλλαγών και στην εκτίμηση της κεφαλαιακής απαίτησης στην περίπτωση ενός μικρού χαρτοφυλακίου συναλλαγών. Οι τράπεζες μπορούν να

χρησιμοποιήσουν μία από τις βασικές μεθόδους για τη μέτρηση του λειτουργικού κινδύνου: 1. Βασική προσέγγιση δεικτών (BIA) - Υπολογισμός της κεφαλαιακής επιβάρυνσης ως σταθερό ποσοστό επί τοις εκατό του καθαρού εισοδήματος της τράπεζας. 2. Τυποποιημένη προσέγγιση (STA) - Υπολογισμός της κεφαλαιακής επιβάρυνσης ξεχωριστά για κάθε επιχειρηματική γραμμή, ως σταθερό ποσοστό. 3. Εναλλακτική τυποποιημένη προσέγγιση (ASA) - η εποπτική αρχή τραπεζών μπορεί να επιτρέψει στην τράπεζα να χρησιμοποιεί έναν άλλο εναλλακτικό δείκτη για εμπορικές ή λιανικές τραπεζικές επιχειρηματικές γραμμές 4. Προηγμένες προσεγγίσεις μέτρησης (AMA) - Οι τράπεζες επιτρέπεται να χρησιμοποιούν τις δικές τους διάφορες εσωτερικές μεθόδους και μοντέλα. Οι μέθοδοι και τα μοντέλα πρέπει να εγκριθούν από την εποπτική αρχή (Valona et al., 2007)

3.3.2 Δεύτερος Πυλώνας (Pillar II), Το Εποπτικό Πλαίσιο

Όταν η επιτροπή εισήγαγε το πλαίσιο της Βασιλείας II το 2004, ένας θεμελιώδης στόχος του έργου της επιτροπής ήταν να ενισχύσει τις ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις του πρώτου πυλώνα με μια ισχυρή εφαρμογή του δεύτερου πυλώνα. Αυτό περιελάμβανε προσπάθειες από τις τράπεζες να αξιολογήσουν την κεφαλαιακή τους επάρκεια και από εποπτικές αρχές να επανεξετάσουν αυτές τις εκτιμήσεις.

Αναφορικά, ο πυλώνας II καλύπτει βασικούς τομείς της διαδικασίας εποπτικής αναθεώρησης, συμπεριλαμβανομένης της διαδικασίας αξιολόγησης κινδύνου, ρόλων διοικητικών συμβουλίων και ανώτερων στελεχών και εποπτικών πρακτικών που υιοθετούνται για την ενίσχυση της διαφάνειας και των πρακτικών γνωστοποίησης τραπεζών. Περιγράφονται, περαιτέρω ένας αριθμός επιλεγμένων κινδύνων, συμπεριλαμβανομένου του επιχειρηματικού κινδύνου και του κινδύνου επιτοκίου.

Στόχος του πυλώνα II είναι να διασφαλίσει ότι οι τράπεζες όχι μόνο διαθέτουν επαρκή κεφάλαια για να υποστηρίξουν όλους τους κινδύνους στην επιχείρησή τους, αλλά επίσης να αναπτύξουν και να χρησιμοποιήσουν καλύτερες τεχνικές διαχείρισης κινδύνων για την παρακολούθηση και τη διαχείριση αυτών των κινδύνων. Σύμφωνα με το πλαίσιο της Βασιλείας, η διοίκηση μιας τράπεζας

φέρει την ευθύνη να διασφαλίσει ότι η τράπεζα διαθέτει επαρκές κεφάλαιο για να υποστηρίξει τους κινδύνους της πέρα από τις ελάχιστες απαιτήσεις. Επιπλέον, στο πλαίσιο του Πυλώνα II, οι επόπτες αξιολογούν το κατά πόσον οι τράπεζες αξιολογούν τις κεφαλαιακές τους ανάγκες σε σχέση με τους κινδύνους τους και λαμβάνουν μέτρα, όπου απαιτείται. Επομένως, η εποπτική αξιολόγηση αποσκοπεί στη δημιουργία ενεργού διαλόγου μεταξύ τραπεζών και εποπτικών αρχών, έτσι ώστε όταν εντοπίζονται υπερβολικοί κίνδυνοι, ανεπαρκή κεφάλαια ή ελλείψεις, μπορούν να ληφθούν άμεσα και αποφασιστικά μέτρα για τη μείωση του κινδύνου, την αντιμετώπιση των ελλείψεων ή την αποκατάσταση κεφαλαίου (Docherty P. et al 2008)

3.3.3 Τρίτος Πυλώνας (Pillar III) , Η Πειθαρχία της Αγοράς

Ο τρίτος πυλώνας στοχεύει στην βελτίωση της πειθαρχίας της αγοράς μέσω της δημοσιοποίησης στοιχείων και πληροφοριών, για τη συμπλήρωση των απαιτήσεων του Πυλώνα I και του Πυλώνα II. Για το σκοπό αυτό, ο Πυλώνας III έχει εισαγάγει ουσιαστικές νέες απαιτήσεις δημόσιας αποκάλυψη πληροφοριών, οι οποίες αντιπροσωπεύουν μια σημαντική αύξηση του όγκου των πληροφοριών που διαθέσιμες στο κοινό από τράπεζες γύρω από την κεφαλαιακή διάρθρωση, την κεφαλαιακή επάρκεια, τη διαχείριση κινδύνων και τη μέτρηση του κινδύνου (Balthazar L.,2006)

Η Επιτροπή της Βασιλείας για την εποπτεία των τραπεζών (BCBS) εξέδωσε τις αναθεωρημένες απαιτήσεις γνωστοποίησης του πυλώνα 3 τον Ιανουάριο του 2015. Το πρότυπο του Ιανουαρίου 2015 αντικατέστησε τις απαιτήσεις γνωστοποίησης του πυλώνα 3 που εκδόθηκαν το 2004 (όπως τροποποιήθηκε τον Ιούλιο 2009) και ολοκλήρωσε την πρώτη φάση της επανεξέτασης της επιτροπής για το πλαίσιο του πυλώνα 3. Η Επιτροπή εξέδωσε περαιτέρω αναθεωρήσεις στις απαιτήσεις γνωστοποίησης του πυλώνα 3 τον Μάρτιο του 2017 (εφεξής «το πρότυπο Μαρτίου 2017») (BCBS et al., 2015).

Το πρότυπο Μαρτίου 2017 ολοκλήρωσε τη δεύτερη φάση της επανεξέτασης της επιτροπής για το πλαίσιο του πυλώνα 3 και περιλάμβανε τρία στοιχεία:

- (i) ενοποίηση όλων των υφιστάμενων και μελλοντικών απαιτήσεων γνωστοποίησης της Επιτροπής της Βασιλείας στο πλαίσιο του πυλώνα 3.
- (ii) εισαγωγή δύο νέων απαιτήσεων γνωστοποίησης - ενός πίνακα εργαλείων για τις βασικές μετρήσεις προληπτικής εποπτείας μιας τράπεζας και μια απαίτηση γνωστοποίησης για τις τράπεζες που καταγράφουν συνετές προσαρμογές αποτίμησης · και
  - (iii) αναθεωρήσεις και προσθήκες στο πρότυπο του πυλώνα 3 που προκύπτουν από αλλαγές στο πλαίσιο κανονιστικής πολιτικής. Αυτές περιλαμβάνουν νέες απαιτήσεις γνωστοποίησης σχετικά με το καθεστώς συνολικής ικανότητας απορρόφησης απωλειών (TLAC) για παγκόσμιες συστημικά σημαντικές τράπεζες (G-SIBs) που εκδόθηκαν τον Νοέμβριο του 2015 και αναθεωρημένες απαιτήσεις γνωστοποίησης για τον κίνδυνο αγοράς που προκύπτουν από το αναθεωρημένο πλαίσιο κινδύνου αγοράς που δημοσίευσε η Επιτροπή τον Ιανουάριο του 2016 (OSFI et al.2017)

Στη συνέχεια, η Επιτροπή εξέδωσε συμβουλευτικό έγγραφο σχετικά με την τρίτη φάση της αναθεώρησής του για τον Πυλώνα 3 τον Φεβρουάριο του 2018.

Η περίοδος σχολίων για τη διαβούλευση έληξε τον Μάιο του 2018. Αυτό το πρότυπο καθορίζει τις απαιτήσεις δημοσιοποίησης που προκύπτουν από την τρίτη φάση της αξιολόγησης και αντικατοπτρίζει τα σχόλια που ελήφθησαν από τους ερωτηθέντες κατά τη διαδικασία διαβούλευσης. Οι απαιτήσεις γνωστοποίησης σε αυτό το πρότυπο καλύπτουν τρία στοιχεία:

1. Αναθεωρήσεις και προσθήκες στο πλαίσιο του πυλώνα 3 που προέκυψε από την οριστικοποίηση των ρυθμιστικών μεταρρυθμίσεων της Βασιλείας III μετά τον Δεκέμβριο του 2017 - Αυτές περιλαμβάνουν τις αναθεωρημένες απαιτήσεις γνωστοποίησης για πιστωτικό κίνδυνο, λειτουργικό κίνδυνο, δείκτη μόχλευσης, προσαρμογή πιστωτικής αποτίμησης (CVA) και επισκόπηση προτύπων για τη διαχείριση κινδύνων, σταθμισμένα περιουσιακά στοιχεία (RWA) και βασικές μετρήσεις προληπτικής εποπτείας. Καλύπτει επίσης νέες απαιτήσεις γνωστοποίησης για σύγκριση των αποτελεσμάτων RWA των εσωτερικών μοντέλων των τραπεζών με το RWA που υπολογίζεται σύμφωνα με τις πλήρεις τυποποιημένες προσεγγίσεις.

2. Νέες απαιτήσεις γνωστοποίησης σχετικά με την επιβάρυνση περιουσιακών στοιχείων - Αυτό το πρότυπο εισάγει νέες απαιτήσεις γνωστοποίησης που απαιτούν από τις τράπεζες να αποκαλύπτουν πληροφορίες σχετικά με τα επιβαρυνμένα και μη επιβαρυνμένα περιουσιακά τους στοιχεία.

3. Νέες απαιτήσεις γνωστοποίησης σχετικά με τους περιορισμούς διανομής κεφαλαίου - Αυτό το πρότυπο περιλαμβάνει νέες απαιτήσεις γνωστοποίησης για να παρέχουν στους χρήστες των δεδομένων του Πυλώνα 3 πληροφορίες σχετικά με την αναλογία κεφαλαίου μιας τράπεζας που θα είχε ως αποτέλεσμα οι εθνικές εποπτικές αρχές να επιβάλουν περιορισμούς στις διανομές κεφαλαίου (BCBS et al., 2018)

3.4 Αδυναμίες Βασιλείας II

Κατά την διάρκεια της περιόδου 2008-2009, σημειώθηκαν δραστικές αλλαγές στο παγκόσμιο χρηματοοικονομικό περιβάλλον, το οποίο οδήγησε στην οικονομική κρίση. Η παγκόσμια χρηματοοικονομική κρίση, υπογράμμισε τις διάφορες αδυναμίες της Βασιλείας II όπως απεικονίζονται παρακάτω:

(i) Ψεύτικη αίσθηση ασφάλειας

Μια ψευδαίσθηση ότι η συμμόρφωση με τη Βασιλεία II σήμαινε ότι οι Τράπεζες θα ήταν επαρκείς για να αντέξει μια κρίση. Οι αρχές και οι παράγοντες της αγοράς, συμπεριλαμβανομένων των τραπεζών, θεωρούσαν τη Βασιλεία II ως σχεδόν πλήρες σύστημα τραπεζικής ρύθμισης. Οι τράπεζες και άλλοι χρηματοοικονομικοί παράγοντες έπαιρναν σιγουριά από τη γενικευμένη παρουσία του εθνικού κανονισμού που συμμορφώνεται με τη Βασιλεία II κατά την αξιολόγηση του συστημικού κινδύνου. Ο εφησυχασμός που επέφερε η Βασιλεία II προήλθε από δύο επίπεδα εμπιστοσύνης. Το πρώτο ήταν η εμπιστοσύνη ότι άλλοι παράγοντες, ακολουθούσαν τους κανόνες της Βασιλείας II και ως εκ τούτου ήταν ελάχιστα ισχυροί. Η δεύτερη, και πιο επικίνδυνη, πηγή εφησυχασμού, ήταν η εμπιστοσύνη ότι η Βασιλεία II είχε σχεδιαστεί αρκετά καλά, ώστε όταν συμμορφώθηκαν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, μια συστηματική κατάρρευση ήταν τόσο απομακρυσμένη που ήταν σχεδόν αδύνατη.

(ii) Εμπιστοσύνη σε οργανισμούς αξιολόγησης

Κατά τη διάρκεια της κρίσης, οι οργανισμοί αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας δεν κατάφεραν να εκτιμήσουν τον κίνδυνο ορισμένων καινοτόμων χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων. Ούτε οι αξιολογήσεις αντικατοπτρίζουν την αύξηση των συσχετισμένων προεπιλογών κατά τη διάρκεια περιόδων οικονομικού άγχους. Επιπλέον, οι αξιολογήσεις φαίνεται να έχουν αποσυνδεθεί από οποιοδήποτε αντικειμενικό περιεχόμενο, που δεν εκφράζει πλέον την πιθανότητα προεπιλογής και αναμενόμενων ποσοστών ανάκτησης. Μια υποχρέωση με ονομαστική AAA απαιτούσε ουσιαστικά λιγότερα κεφάλαια για την κατοχή από μια υποχρέωση με αξιολόγηση B. Η ακρίβεια πολλών αξιολογήσεων πιστοληπτικής ικανότητας πριν από την κρίση σύνθετων χρηματοοικονομικών προϊόντων φαίνεται αμφίβολη. Η κρίση ήταν γεμάτη με παραδείγματα τιτλοποίησης υψηλού επιπέδου υποχρεώσεων που εξανεμίζονται μέσα σε μια νύχτα.

(iii) Κυκλικότητα: Η συμφωνία οδήγησε σε προκυκλικές τάσεις. Το αρνητικό σπειροειδές αποτέλεσμα που προκύπτει από την αλληλεπίδραση μεταξύ της μείωσης της αξίας των περιουσιακών στοιχείων που προκαλείται από τις άκαμπτες κεφαλαιακές απαιτήσεις της Βασιλείας II περιγράφονται γενικά ως προκυκλικότητα. Σε καλές περιόδους, όταν η αξία του περιουσιακού στοιχείου αυξάνεται, το κεφάλαιο δημιουργείται για την υποστήριξη της ανάπτυξης περιουσιακών στοιχείων. Σε δύσκολες στιγμές, καθώς η αξία των περιουσιακών στοιχείων μειώνεται, οι τράπεζες είναι υποχρεωμένες να αντλούν επιπλέον κεφάλαια για να υποστηρίξουν το ίδιο χαρτοφυλάκιο περιουσιακών στοιχείων που κατείχαν προηγουμένως. Το ισχύον κόστος κεφαλαίου στην οικονομία μπορεί να αυξηθεί σε ύφεση. Εναλλακτικά, οι τράπεζες μπορούν να συμμορφωθούν με τη Βασιλεία II, αποβάλλοντας περιουσιακά στοιχεία. Ωστόσο, η μετακίνηση περιουσιακών στοιχείων κατά την περίοδο των χαμηλών τιμών είναι προβληματική. Πράγματι, μια γενική συρρίκνωση της τραπεζικής δραστηριότητας θα οδηγήσει στην υπερβολική προσφορά περιουσιακών στοιχείων στην αγορά, μειώνοντας περαιτέρω τις τιμές αυτών των περιουσιακών στοιχείων. Έτσι, απεικονίζεται η τάση να δημιουργούνται διαδοχικές αυξήσεις στην πτώση των αξιών περιουσιακών στοιχείων (Shakdwipee and Mehta, 2017).

3.5 Το Σύμφωνο της Βασιλείας III

Μία από τις βασικές αδυναμίες των δύο πρώτων συμφωνιών της Βασιλείας ήταν ότι προσέγγισαν τη φερεγγυότητα κάθε ιδρύματος ανεξάρτητα. Η χρηματοπιστωτική κρίση του 2008 υπογράμμισε τον πρόσθετο συστημικό κίνδυνο, ότι η αποτυχία ενός μεγάλου ιδρύματος θα μπορούσε να προκαλέσει την αποτυχία ενός ή περισσότερων αντισυμβαλλομένων του, ο οποίος στη συνέχεια θα μπορούσε να προκαλέσει αλυσιδωτή αντίδραση (Cornford A. et al., 2009).

Μέσα σε λίγες εβδομάδες από την κατάρρευση των Lehman Brothers, η απειλή της διεθνούς τραπεζικής κοινότητας να καταρρεύσει ώθησε την Επιτροπή της Βασιλείας να αρχίσει να επεξεργάζεται νέες συμφωνίες που έχουν σχεδιαστεί για την αντιμετώπιση της καταστροφικής απώλειας που είχε συμβάλει σε θεσμικό δανεισμό και κλειδώνοντας τις συμμετοχές κεφαλαίου. Το αποτέλεσμα ήταν η τελευταία συμφωνία της Βασιλείας III (Cloutier R., 2017).

Η Βασιλεία III είναι η τρίτη και η τελευταία πρόοδος των Συμφωνιών της Βασιλείας και είναι ένα παγκόσμιο κανονιστικό πρότυπο που έχει τεθεί από την BCBS σχετικά με την κεφαλαιακή επάρκεια (συμπεριλαμβανομένου ενός νέου δείκτη μόχλευσης και ρυθμιστικών κεφαλαίων), τον κίνδυνο ρευστότητας της αγοράς (με νέα βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα δείκτες ρευστότητας) και δοκιμές πίεσης που εστιάζουν στη σταθερότητα. Οι μεταρρυθμίσεις της Βασιλείας III στα παγκόσμια ρυθμιστικά πρότυπα συμφωνήθηκαν από την G-20 τον Νοέμβριο του 2010 και στη συνέχεια εκδόθηκαν από την Επιτροπή Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία (BCBS, 2010).

Βασικός στόχος των αναθεωρήσεων που ενσωματώνονται στο πλαίσιο είναι <<η μείωση της υπερβολικής μεταβλητότητας των σταθμισμένων περιουσιακών στοιχείων>> (RWA). Στο αποκορύφωμα της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης, ένα ευρύ φάσμα ενδιαφερομένων έχασε την πίστη του στους αναφερόμενους σταθμισμένους κινδύνους δείκτες κεφαλαίων. Οι εμπειρικές αναλύσεις της επιτροπής υπογράμμισαν επίσης έναν ανησυχητικό βαθμό

μεταβλητότητας στον υπολογισμό των RWA από τις τράπεζες. Οι αναθεωρήσεις του κανονιστικού πλαισίου θα βοηθήσουν στην αποκατάσταση της αξιοπιστίας στον υπολογισμό του RWA με:

- ενίσχυση της ευρωστίας και της ευαισθησίας του κινδύνου των τυποποιημένων προσεγγίσεων για πιστωτικό κίνδυνο και λειτουργικό κίνδυνο, οι οποίες θα διευκολύνουν τη συγκρισιμότητα των κεφαλαίων των τραπεζών
- περιορισμός της χρήσης εσωτερικά μοντελοποιημένων προσεγγίσεων συμπληρώνοντας τον συντελεστή σταθμισμένου κεφαλαίου με έναν οριστικό δείκτη μόχλευσης και έναν αναθεωρημένο και ισχυρό κατώτατο όριο κεφαλαίου (BIS et al.,2017).

Η Βασιλεία III εισάγει νέους και βελτιωμένους κανόνες, που περιλαμβάνουν την εισαγωγή ενός νέου και αυστηρότερου ορισμού του κεφαλαίου - σχεδιασμένο για να αυξάνει τη συνέπεια, τη διαφάνεια και την ποιότητα της κεφαλαιακής βάση και την εισαγωγή ενός παγκόσμιου προτύπου ρευστότητας.Επιπλέον γίνεται εισαγωγή δύο νέων δεικτών ρευστότητας - ο μακροπρόθεσμος δείκτης καθαρής σταθερής χρηματοδότησης (NSFR) και ο βραχυπρόθεσμος δείκτης κάλυψης ρευστότητας (LCR) και ένα συντελεστή μόχλευσης. (BCBS, 2010).

3.5.1 Συντελεστής μόχλευσης

Όπως ειπώθηκε παραπάνω, ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά της κρίσης ήταν η δημιουργία υπερβολικής μόχλευσης εντός και εκτός ισολογισμού στο τραπεζικό σύστημα. Η αύξηση της μόχλευσης υπήρξε επίσης χαρακτηριστικό προηγούμενων χρηματοπιστωτικών κρίσεων, για παράδειγμα μέχρι τον Σεπτέμβριο του 1998. Κατά τη διάρκεια του πιο σοβαρού μέρους της κρίσης, ο τραπεζικός τομέας αναγκάστηκε από την αγορά να μειώσει τη μόχλευση με τρόπο που ενισχύθηκε προς τα κάτω πίεση στις τιμές των περιουσιακών στοιχείων, επιδεινώνοντας περαιτέρω τον θετικό βρόχο ανάδρασης μεταξύ ζημιών, μειώσεων στο τραπεζικό κεφάλαιο και της συρρίκνωσης στη διαθεσιμότητα πίστωσης (Baker D.,2008).

Για να περιοριστεί αυτή η δράση των τραπεζών, καθιερώνεται ένας απλός συντελεστής μόχλευσης, ο οποίος έχει σχεδιαστεί να είναι ένα αξιόπιστο συμπληρωματικό μέτρο για την απαίτηση βάσει κινδύνου με σκοπό τη μετάβαση σε μια κατάλληλης αναθεώρησης και βαθμονόμησης του πυλώνα 1 (BCBS,2010) .

Ο συντελεστής μόχλευσης, έχει οριστεί να ανέρχεται σε 3% και έχει σχεδιαστεί αρχικά ώστε να έχει:

- ως αριθμητή τα βασικά ίδια κεφάλαια των τραπεζών (σύμφωνα με τον νέο ορισμό), και
- ως παρονομαστή τα συνολικά τους ανοίγματα, εντός και εκτός ισολογισμού, σύμφωνα με την λογιστική τους αξίας, χωρίς στάθμιση επί του κινδύνου και χωρίς δικαίωμα συμψηφισμού απαιτήσεων και υποχρεώσεων (Γκόρτσος Χ.,2011).

3.5.2 Ο συντελεστής κάλυψης ρευστότητας

Ο LCR προορίζεται να προωθήσει την ανθεκτικότητα σε πιθανές διαταραχές ρευστότητας σε ορίζοντα τριάντα ημερών. Θα βοηθήσει να διασφαλιστεί ότι οι παγκόσμιες τράπεζες διαθέτουν επαρκή ρευστά περιουσιακά στοιχεία υψηλής ποιότητας για να αντισταθμίσουν τις καθαρές ταμειακές εκροές που θα μπορούσε να αντιμετωπίσει ένα οξύ σενάριο βραχυπρόθεσμης περιόδου έντασης του οικονομικού κύκλου. Ο εν λόγω συντελεστής, θα πρέπει να ισούται ή να υπερβαίνει το 100% του λόγου υψηλής ποιότητας ρευστοποιήσιμων στοιχείων του ενεργητικού προς το σύνολο των καθαρών ταμειακών εκροών κατά τη διάρκεια των επόμενων τριάντα (30) ημερολογιακών ημερών (Hartlage A.et al., 2012).

3.5.3 Ο συντελεστής καθαρής σταθερής χρηματοδότησης (NSFR)

Ο NSFR απαιτεί την δημιουργία ενός ελάχιστου ποσού σταθερών πηγών χρηματοδότησης σε μια τράπεζα σε σχέση με τα προφίλ ρευστότητας των περιουσιακών στοιχείων, καθώς και το ενδεχόμενο πιθανών αναγκών ρευστότητας

που προκύπτουν από δεσμεύσεις εκτός ισολογισμού να διαρκεί σε ορίζοντα ενός έτους. (Γκόρτσος Χ., 2011)

Ο συντελεστής στοχεύει στον περιορισμό της υπερβολικής εξάρτησης από τη βραχυπρόθεσμη χρηματοδότηση χονδρικής κατά τη διάρκεια της έντονης ρευστότητας της αγοράς και την ενθάρρυνση της καλύτερης εκτίμησης του κινδύνου ρευστότητας σε όλα τα στοιχεία εκτός και εκτός ισολογισμού (King M., 2013).

3.5.4 Εργαλεία παρακολούθησης του κινδύνου ρευστότητας από τις εποπτικές αρχές

Η Επιτροπή της Βασιλείας καθιερώνει πέντε εργαλεία παρακολούθησης των προφίλ κινδύνου ρευστότητας των τραπεζικών οργανισμών καθώς και του χρηματοπιστωτικού

- Αναντιστοιχία συμβατικής ωριμότητας
- Συγκέντρωση χρηματοδότησης
- Διαθέσιμα χωρίς επιβάρυνση περιουσιακών στοιχείων του ενεργητικού
- Τον συντελεστή κάλυψης ρευστότητας ανά νόμισμα
- Εργαλεία παρακολούθησης που σχετίζονται με την αγορά (BCBS et al. 2013)

3.6 Κανόνες μακρο-προληπτικής ρυθμιστικής παρέμβασης

Η Βασιλεία III περιέχει ειδικές διατάξεις για την αντιμετώπιση του διαχρονικού φαινομένου εμφάνισης του συστημικού κινδύνου, δηλαδή τον περιορισμό της προκυκλικότητας. Κατά την πρώτη φάση της κρίσης, ήταν δυνατόν να ληφθεί μια «βραχυπρόθεσμη άποψη» της προκυκλικότητας. Μπορεί να φαινόταν σαν σήμα κατατεθέν της αγοράς και μαζί με αγορές υψηλής ρευστότητας, δημιούργησαν πτωτικές στροφές στις τιμές των περιουσιακών στοιχείων που οδήγησαν σε "υπερβολικές" απώλειες, χωρίς σχέση με την πραγματική υποκείμενη οικονομική πραγματικότητα. (Landau J., 2009)

Πιο συγκεκριμένα, οι τράπεζες καλούνται:

- (i) να δημιουργούν «αποθεματικό διατήρησης κεφαλαίου» (capital conservation buffer)
- (ii) να δημιουργούν, σε περιόδους υπερβολικής πιστωτικής επέκτασης, «αντικυκλικό ρυθμιστικό αποθεματικό» (countercyclical buffer),

να σχηματίζουν δυναμικές προβλέψεις για το μέλλον (forward-looking provisions) (Co-Pierre G., 2011)

3.6.1 Αποθεματικό Διατήρησης Κεφαλαίου

Το αποθεματικό διατήρησης κεφαλαίου είναι ένα αποθεματικό κεφαλαίου του 2,5% των συνολικών ανοιγμάτων μιας τράπεζας που πρέπει να καλυφθεί με ένα επιπλέον ποσό κεφαλαίου Common Equity Tier 1. Το αποθεματικό βρίσκεται πάνω από την ελάχιστη απαίτηση 4,5% για το κεφάλαιο Common Equity Tier 1. Στόχος του είναι να διατηρήσει το κεφάλαιο μιας τράπεζας. Όταν μια τράπεζα παραβιάζει το αποθεματικό, ισχύουν αυτόματες εγγυήσεις για τον περιορισμό του ποσού των μερισμάτων και των πληρωμών μπόνους που μπορεί να πραγματοποιήσει.⁵

3.6.2 Αντικυκλικό Ρυθμιστικό Αποθεματικό

Το κεφάλαιο⁶ θα πρέπει να συσσωρεύεται όταν ο κυκλικός συστημικός κίνδυνος κρίνεται ότι αυξάνεται, δημιουργώντας αποθέματα που αυξάνουν την ανθεκτικότητα του τραπεζικού τομέα κατά τη διάρκεια περιόδων άγχους όταν πραγματοποιούνται ζημιές. Αυτό θα συμβάλει στη διατήρηση της προσφοράς πιστώσεων και θα επιβραδύνει την πτώση του χρηματοοικονομικού κύκλου. Το αντικυκλικό ρυθμιστικό αποθεματικό μπορεί επίσης να συμβάλει στη μείωση της υπερβολικής πιστωτικής επέκτασης κατά την άνοδο του οικονομικού κύκλου.

---

⁵ https://www.esrb.europa.eu/national_policy/capital/html/index.en.html

⁶ https://www.esrb.europa.eu/national_policy/ccb/html/index.en.html

3.7 Διατάξεις για τα ελάχιστα ίδια κεφάλαια των τραπεζών

Το παγκόσμιο τραπεζικό σύστημα εισήλθε στην κρίση με ανεπαρκές επίπεδο κεφαλαίου υψηλής ποιότητας. Η κρίση αποκάλυψε επίσης την ασυνέπεια στον ορισμό του κεφαλαίου μεταξύ των δικαιοδοσιών και την έλλειψη αποκάλυψης που θα επέτρεπε στην αγορά να αξιολογήσει πλήρως και να συγκρίνουν την ποιότητα του κεφαλαίου μεταξύ των δικαιοδοσιών. Έτσι λοιπόν με την Βασιλεία III επιδιώκεται η μεγαλύτερη εστίαση στα κοινά ίδια κεφάλαια, το υψηλότερο ποιοτικό στοιχείο του κεφαλαίου μιας τράπεζας, με έναν νέο ορισμό του κεφαλαίου (Blundell-Wignall A., 2010).

Πιο συγκεκριμένα, το συνολικό ρυθμιστικό κεφάλαιο θα αποτελείται από το άθροισμα των ακόλουθων στοιχείων:

- Των βασικών ιδίων κεφαλαίων τους (Tier 1 Capital)
- Τα κύρια στοιχεία των κεφαλαίων (Common Equity Tier 1)
- Τα πρόσθετα στοιχεία (Additional Tier 1)
- Των συμπληρωματικών ιδίων κεφαλαίων τους (Tier 2 Capital)

Όλα τα παραπάνω στοιχεία υπόκεινται στους ακόλουθους περιορισμούς

- Τα κύρια στοιχεία των κεφαλαίων πρέπει να είναι τουλάχιστον 4,5% των σταθμισμένων περιουσιακών στοιχείων ανά πάσα στιγμή.
- Τα βασικά ίδια κεφάλαια, πρέπει να είναι τουλάχιστον 6,0% των σταθμισμένων περιουσιακών στοιχείων ανά πάσα στιγμή.
- Το συνολικό κεφάλαιο (βασικά ίδια κεφάλαια συν συμπληρωματικά ίδια κεφάλαια), πρέπει να είναι τουλάχιστον 8,0% των σταθμισμένων περιουσιακών στοιχείων ανά πάσα στιγμή (BCBS, 2010).

Σύμφωνα με την BCBS (2010) οι νέες αλλαγές στο ελάχιστο κεφαλαιακό επίπεδο σε συνδυασμό με τις υψηλότερες κεφαλαιακές χρεώσεις για τα βιβλία διαπραγμάτευσης καθιστούν ορισμένα επιχειρηματικά μοντέλα λιγότερο κερδοφόρα ή ακόμη και μη κερδοφόρα στο μέλλον και οι τράπεζες θα πρέπει να επανεξετάσουν τη στρατηγική και το επιχειρηματικό τους χαρτοφυλάκιο υπό το φως των αλλαγών .

Ο πιθανός αντίκτυπος της Βασιλείας III στο τραπεζικό σύστημα είναι σημαντικός. Οι τράπεζες θα αντιμετωπίσουν αυξημένη πίεση στην απόδοση των ιδίων κεφαλαίων τους (RoE) λόγω της αυξημένης ρευστότητας και του κόστους

κεφαλαίου. Συγκεκριμένα, η Βασιλεία III δημιουργεί κίνητρα για τις τράπεζες να βελτιώσουν τις λειτουργικές τους διαδικασίες - όχι μόνο για να ικανοποιήσουν τις απαιτήσεις αλλά και για να αυξήσουν την αποδοτικότητα και να μειώσουν το κόστος (BCBS, 2010).

Οι τράπεζες αναγκάζονται να βελτιώσουν το κεφάλαιό τους ρυθμιστικά μέσα από αυξημένες απαιτήσεις κεφαλαιακής επάρκειας, καθώς και την εισαγωγή απαιτήσεων ρευστότητας και αντικυκλικών μακροπροληπτικών μέτρων (Fender I.,Lewrick U et al.2016).

Η Βασιλεία III αποτελεί σημαντικό ορόσημο στην ανάπτυξη ομοιόμορφων κεφαλαιακών απαιτήσεων. Ειδικότερα, η έμφαση της Βασιλείας III στην ποιότητα και την ποσότητα του βασικού κεφαλαίου με πρωταρχικό στόχο την ενίσχυση των τραπεζικών κεφαλαίων σε παγκόσμια βάση - είναι ο ακρογωνιαίος λίθος του πλαισίου.

Επιπλέον, προσπαθώντας να διορθώσει τα ελαττώματα της Βασιλείας I και της Βασιλείας II, η BCBS σχεδίασε ένα καθεστώς που ενσωματώνει απαιτήσεις ρευστότητας καθώς και μια σειρά από μακροπροληπτικά εργαλεία που στοχεύουν στη μείωση του συστημικού κινδύνου. Ωστόσο, καμία από αυτές τις μεταρρυθμίσεις δεν αναμένεται να εφαρμοστεί φθηνά. Το κεφάλαιο είναι πράγματι κρίσιμο, αλλά το κεφάλαιο είναι επίσης δαπανηρό. Κατά τα επόμενα χρόνια, οι ρυθμιστικές αρχές πρέπει κατ' ανάγκη να σταθμίσουν το κόστος και τα οφέλη της Βασιλείας III σε κάθε στάδιο της εφαρμογής του νέου καθεστώτος. Ταυτόχρονα, οι τράπεζες σε όλο τον κόσμο πρέπει να αλλάξουν τα επιχειρηματικά τους μοντέλα σε διαφορετικούς βαθμούς για να ευδοκιμήσουν στη Βασιλεία III (Shakdwipee P. and Mehta, M. 2017).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο: ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

4.1 Η χρησιμότητα της χρηματοοικονομικής ανάλυσης με τους αριθμοδείκτες

Οι δύο πρωταρχικοί στόχοι κάθε επιχείρησης είναι η κερδοφορία και η φερεγγυότητα. Η κερδοφορία είναι η ικανότητα μιας επιχείρησης να αποφέρει

κέρδος, ενώ η φερεγγυότητα είναι η ικανότητα μιας επιχείρησης να πληρώνει τα χρέη καθώς λήγουν. (Hermanson et al., 1992). Ωστόσο, η επίτευξη αυτών των στόχων απαιτεί αποτελεσματική διαχείριση των πόρων της επιχείρησης μέσω προγραμματισμού, προϋπολογισμού, προβλέψεων, ελέγχου και λήψης αποφάσεων. Επίσης, πρέπει να εντοπιστούν τα δυνατά και αδύνατα σημεία της επιχείρησης και να εφαρμοστούν τα απαραίτητα διορθωτικά μέτρα. Είναι ενδιαφέρον ότι η λογιστική παρέχει πληροφορίες που διευκολύνουν αυτές τις λειτουργίες.

Έτσι, η Αμερικανική Λογιστική Ένωση (στο Okezie, 2002) όρισε τη λογιστική ως «Η διαδικασία ταυτοποίησης, μέτρησης και κοινοποίησης οικονομικών πληροφοριών ώστε να επιτρέπονται ενημερωμένες κρίσεις και αποφάσεις από τις πληροφορίες».

Η Κατάσταση Αποτελεσμάτων δείχνει την κερδοφορία ή την αποδοτικότητα ή το λειτουργικό αποτέλεσμα μιας επιχείρησης, ενώ ο ισολογισμός δείχνει τη φερεγγυότητα ή την οικονομική θέση μιας επιχείρησης.

Παρόλο που χρησιμοποιούνται συχνά ως βάση για την αξιολόγηση της απόδοσης μιας επιχείρησης, πρέπει να σχετίζονται με τα διάφορα στοιχεία των οικονομικών καταστάσεων, προκειμένου να έχουν νόημα και να είναι χρήσιμα για τη λήψη αποφάσεων. Επιπλέον, λόγω της συνοπτικής φύσης των οικονομικών καταστάσεων, πολλές αλήθειες κρύβονται σε αυτές. Επομένως, πρέπει να αναλυθούν και να ερμηνευθούν μέσω οικονομικών δεικτών για να επιτρέψουν στους χρήστες να κατανοήσουν την έννοια των απόλυτων ποσών που εμφανίζονται σε αυτούς, και να λάβουν ενημερωμένες επιχειρηματικές αποφάσεις.

Από αυτή την άποψη, ο Essien (2006) παρατήρησε:

Οι οικονομικές καταστάσεις φέρουν πολλές οικονομικές πληροφορίες που είναι κρυμμένες στα σχήματα. Τα στοιχεία στις οικονομικές καταστάσεις γίνονται πιο χρήσιμα όταν σχετίζονται μεταξύ τους ή με κάποια άλλα σχετικά οικονομικά δεδομένα. Επομένως, οι χρήστες χρηματοοικονομικών πληροφοριών προχωρούν ένα περαιτέρω βήμα για τη δημιουργία σχέσεων (ή αναλογιών) μεταξύ επιλεγμένων δεδομένων στις οικονομικές καταστάσεις.

Σύμφωνα με τον Igben (1999), οι χρηματοοικονομικοί δείκτες είναι ένα ποσοστό ή κλάσμα ή ποσοστό που εκφράζει τη σχέση μεταξύ ενός στοιχείου σε ένα σύνολο οικονομικών καταστάσεων και ενός άλλου στοιχείου στις οικονομικές καταστάσεις. Οι λογιστικοί δείκτες είναι οι πιο ισχυροί από όλα τα εργαλεία που χρησιμοποιούνται για την ανάλυση και την ερμηνεία των οικονομικών καταστάσεων. Ως εκ τούτου, η ανάλυση αναλογίας περιλαμβάνει τη λήψη στατιστικών αριθμού (ή στοιχείων) από τις οικονομικές καταστάσεις και τη διαμόρφωση αναλογιών μαζί τους, για την ενίσχυση ενημερωμένων κρίσεων και αποφάσεων (Lasher, 1997).

Ο Bittel (1984) παρατήρησε: «Οι διευθυντές θέλουν πληροφορίες επειδή πρέπει να λάβουν αποφάσεις. Η σωστή χρήση των πληροφοριών αποτελεί σημαντικό μέρος της διαδικασίας λήψης αποφάσεων. " Είναι αξιοσημείωτο ότι ένας από τους αποτελεσματικούς τρόπους παροχής πληροφοριών που απαιτούνται για τη λήψη αποφάσεων είναι η χρηματοοικονομική ανάλυση.

Η χρήση αριθμοδεικτών δίνουν μια υπόδειξη στα οικονομικά πλεονεκτήματα και αδυναμίες μιας επιχείρησης και επισημαίνουν πτυχές μιας επιχείρησης που απαιτούν περαιτέρω έρευνα. Οι οικονομικές πληροφορίες που παρέχονται στις οικονομικές καταστάσεις είναι χρήσιμες στις επιχειρηματικές αποφάσεις. Επομένως, η χρήση των οικονομικών καταστάσεων στη λήψη αποφάσεων δεν είναι πάντα εύκολη λόγω του προβλήματος της συνοπτικής φύσης των πληροφοριών που περιέχονται στις οικονομικές καταστάσεις, πρέπει να αναλυθούν και να ερμηνευθούν μέσω χρηματοοικονομικών δεικτών για να διευκολυνθεί η διοίκηση και οι ενδιαφερόμενοι να τις κατανοήσουν και να κάνουν καλά ενημερωμένες επιχειρηματικές αποφάσεις (Mohammed et al., 2014).

Σύμφωνα με τον Hermanson (1992) «η ανάλυση οικονομικών καταστάσεων συνίσταται στην εφαρμογή εργαλείων και τεχνικών ανάλυσης στις οικονομικές καταστάσεις και σε άλλα σχετικά δεδομένα για να δείξουν σημαντικές σχέσεις και να λάβουν χρήσιμες πληροφορίες». Επομένως, η ανάλυση οικονομικών καταστάσεων μπορεί να οριστεί ως η ανάλυση, η ερμηνεία και η μετάφραση των δεδομένων που περιέχονται στις οικονομικές καταστάσεις για την παροχή πληροφοριών και την εμφάνιση σημαντικών σχέσεων μεταξύ των στοιχείων των οικονομικών καταστάσεων και την εξαγωγή συμπερασμάτων σχετικά με την

προηγούμενη απόδοση, την τρέχουσα οικονομική κατάσταση και το μέλλον δυνατότητες μιας επιχείρησης.

Σύμφωνα με τον Needles (1996) η ανάλυση οικονομικών καταστάσεων χρησιμοποιείται για την επίτευξη δύο βασικών στόχων:

1. Αξιολόγηση της προηγούμενης απόδοσης και της τρέχουσας θέσης : Η ανάλυση των οικονομικών καταστάσεων βοηθά στην εκτίμηση ή την κρίση της προηγούμενης απόδοσης μιας επιχείρησης, ρίχνοντας μια ματιά στην τάση ή τις ιστορικές πωλήσεις, τα έξοδα, τις ταμειακές ροές καθαρών εσόδων και την απόδοση της επένδυσης. Επίσης, μια ανάλυση της τρέχουσας θέσης θα πει για παράδειγμα, ποια περιουσιακά στοιχεία κατέχει η επιχείρηση και ποιες υποχρεώσεις πρέπει να καταβληθούν και
2. Αξιολόγηση των μελλοντικών δυνατοτήτων και των σχετικών κινδύνων μιας επιχείρησης : Οι πληροφορίες για το παρελθόν και το παρόν (απόδοση) είναι χρήσιμες μόνο στο βαθμό που λαμβάνει αποφάσεις για το μέλλον (δυνατότητες). Η ανάλυση των οικονομικών καταστάσεων βοηθά, για παράδειγμα, τους επενδυτές, να κρίνουν το δυναμικό κέρδους μιας εταιρείας. Επιτρέπει επίσης στους πιστωτές να εκτιμήσουν την πιθανή δυνατότητα πληρωμής χρέους της εταιρείας. Επομένως, η ανάλυση οικονομικών καταστάσεων βοηθά στην εκτίμηση της ανοχής μιας επένδυσης ή δανείου καθιστώντας εύκολη την πρόβλεψη της μελλοντικής κερδοφορίας και ρευστότητας μιας επιχείρησης.

Βασικά, η χρηματοοικονομική ανάλυση χρησιμοποιείται για τον προσδιορισμό:

1. Της βραχυπρόθεσμης και μακροπρόθεσμης ρευστότητας μιας επιχείρησης ή την ικανότητα της εταιρείας να ανταποκριθεί στις βραχυπρόθεσμες (τρέχουσες) και μακροπρόθεσμες χρηματοοικονομικές της υποχρεώσεις.
2. Του κινδύνου ή της μακροπρόθεσμης φερεγγυότητας μιας επιχείρησης. Δηλαδή, το επίπεδο προσαρμογής ή μόχλευσης ή το βαθμό χρηματοδότησης της επιχείρησης από το χρέος.
3. Της απόδοσης, της κερδοφορίας ή της συνολικής δύναμης μιας επιχείρησης.

4. Την χρησιμοποίηση των περιουσιακών στοιχείων ή την αποτελεσματικότητα στη χρήση περιουσιακών στοιχείων μιας επιχείρησης για τη δημιουργία εσόδων από πωλήσεις.
5. Της πιθανής απόδοσης και του κινδύνου που συνδέονται με τις μετοχές ή την επένδυση στο χρηματιστήριο μιας εταιρείας (Mohammed et al., 2014).

4.2 Ανάλυση κοινών μεγεθών-Οριζόντια ή Ανάλυση Τάσης

Μερικές φορές στοιχεία στην οικονομική κατάσταση της εταιρείας εμφανίζονται ως ποσοστό ενός κοινού αριθμού. Αυτό ονομάζεται δημοσιονομική κατάσταση κοινού μεγέθους. Γίνεται για να διευκολυνθεί η ανάλυση μιας εταιρείας στη δυναμική και να τη συγκριθεί με άλλες εταιρείες, καθιστώντας τη σύγκριση πιο σημαντική. Η ανάλυση κοινού μεγέθους μπορεί να εφαρμοστεί και στις τρεις βασικές δηλώσεις μιας εταιρείας.

Η ανάλυση οριζόντιων οικονομικών καταστάσεων (αναφέρεται επίσης ως ανάλυση τάσεων)⁷ είναι η σύγκριση των πληροφοριών οικονομικής έκθεσης της εταιρείας για ορισμένες χρονικές περιόδους. Η εφαρμογή οριζόντιας ανάλυσης στις δηλώσεις της εταιρείας καθιστά άνετο να εκτιμάται η απόδοσή του με την πάροδο του χρόνου.

Υπολογίζεται ως εξής:

$$\text{Αριθμοδείκτης τάσης έτους (v)} = \frac{\text{Αξία μεγέθους έτους (v)} \times 100}{\text{Αξία μεγέθους έτους βάσης}}$$

Η εφαρμογή ανάλυσης κοινού μεγέθους στον ισολογισμό της εταιρείας μας δίνει μια σαφή κατανόηση της κεφαλαιακής της διάρθρωσης, η οποία μπορεί να συγκριθεί με άλλες εταιρείες ή κάποια βέλτιστη κεφαλαιακή διάρθρωση για τον

⁷ <https://www.finstanon.com/articles/47-the-common-size-financial-statement-analysis-vertical-and-horizontal>

κλάδο. Επιτρέπει επίσης να εκτιμηθεί εάν ορισμένα από τα χρέη της εταιρείας είναι πολύ υψηλά.

4.3 Αριθμοδείκτες Αποδοτικότητας

Η αποδοτικότητα αναφέρεται στην ικανότητα μιας επιχείρησης να κερδίσει ικανοποιητικό εισόδημα ή απόδοση επένδυσης στην επιχείρηση. Επομένως, οι δείκτες αποδοτικότητας μετρούν το κέρδος ή τη δημιουργία χρημάτων ή την επιτυχία μιας επιχείρησης. Είναι πρωταρχικής σημασίας για τους μετόχους, τους επενδυτές και τους πιστωτές, επειδή τα κέρδη παράγουν ταμειακές ροές με τις οποίες πληρώνουν μερίσματα και χρέη. (Lasher, 1997)

Οι δείκτες αποδοτικότητας υποδεικνύουν επίσης την ικανότητα της επιχείρησης να κερδίζει κέρδη σε σχέση με τις πωλήσεις που πραγματοποιήθηκαν, τα περιουσιακά στοιχεία που χρησιμοποιήθηκαν ή τα ίδια κεφάλαια (κεφάλαια) που επενδύθηκαν ή χρησιμοποιήθηκαν. (Mashkour S.,et al.,2020)

4.3.1 Αριθμοδείκτης Καθαρού Περιθωρίου Επιτοκίου

Το καθαρό περιθώριο επιτοκίου (NIM) είναι ένας δείκτης κερδοφορίας που μετρά πόσο καλά μια εταιρεία λαμβάνει επενδυτικές αποφάσεις συγκρίνοντας το εισόδημα, τα έξοδα και το χρέος αυτών των επενδύσεων. Με άλλα λόγια, αυτός ο λόγος υπολογίζει πόσα χρήματα κερδίζει μια επιχείρηση επενδύσεων ή μια τράπεζα για τις επενδυτικές της δραστηριότητες.(Παπαδοπούλου Π.,2019)

Ο δείκτης NIM μετρά το κέρδος που πραγματοποιεί μια εταιρεία στις επενδυτικές της δραστηριότητες ως ποσοστό των συνολικών επενδυτικών περιουσιακών στοιχείων. Οι τράπεζες και άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα χρησιμοποιούν συνήθως αυτόν τον λόγο για να αναλύσουν τις επενδυτικές τους αποφάσεις και να παρακολουθήσουν την κερδοφορία των δανειοδοτικών πράξεων

τους. Με αυτόν τον τρόπο μπορούν να προσαρμόσουν τις πρακτικές δανεισμού τους για να μεγιστοποιήσουν την κερδοφορία. (Silaban P. et al., 2017)

Οι εταιρείες επενδύσεων χρησιμοποιούν επίσης αυτό το περιθώριο για να μετρήσουν την επιτυχία της λήψης επενδυτικών αποφάσεων ενός διαχειριστή κεφαλαίων. Ένα θετικό ποσοστό δείχνει ότι ο διαχειριστής κεφαλαίων έλαβε καλές αποφάσεις και ήταν σε θέση να αποκομίσει κέρδος από τις επενδύσεις του. Μια αρνητική αναλογία, από την άλλη πλευρά, σημαίνει ότι ο διαχειριστής του ταμείου έχασε χρήματα από τις επενδύσεις του, επειδή τα έξοδα τόκων υπερέβησαν τα κέρδη των επενδύσεων. (Addai, Gyimah and Lartey, 2016)

4.3.2 Απόδοση Ιδίων Κεφαλαίων (Return on equity (ROE))

Απόδοση ιδίων κεφαλαίων είναι ένας χρηματοοικονομικός δείκτης που δείχνει πόσο αποδοτικά χρησιμοποιεί μια εταιρεία τα κεφάλαια της για να δημιουργήσει πρόσθετα έσοδα (κέρδη), και εκφράζεται σε ποσοστιαίες μονάδες.

Χρησιμοποιείται ως ένδειξη αποτελεσματικότητας μιας εταιρείας, μετρά ουσιαστικά το ποσοστό απόδοσης που λαμβάνουν οι ιδιοκτήτες κοινών μετοχών μιας εταιρείας στις μετοχές τους. Η απόδοση ιδίων κεφαλαίων σημαίνει πόσο καλή είναι η εταιρεία στη δημιουργία αποδόσεων από την επένδυση που έλαβε από τους μετόχους της. Οι επενδυτές προτιμούν γενικά τις επιχειρήσεις με υψηλότερο ROE. (Walsh C., 2009),

Ο δείκτης υπολογίζεται ως εξής:

$$\text{Απόδοση Ιδίων Κεφαλαίων (ROE)} = \frac{\text{Καθαρά Έσοδα}}{\text{Ιδία Κεφάλαια}}$$

4.3.3 Απόδοση στοιχείων ενεργητικού (Return on Assets(ROA))

Η απόδοση των περιουσιακών στοιχείων (ROA) είναι ένας δείκτης του πόσο κερδοφόρα είναι μια εταιρεία σε σχέση με το σύνολο των περιουσιακών στοιχείων της. Η ROA δίνει σε έναν διευθυντή, έναν επενδυτή ή έναν αναλυτή μια ιδέα για το πόσο αποτελεσματική είναι η διαχείριση μιας εταιρείας στη χρήση των περιουσιακών της στοιχείων για τη δημιουργία κερδών. Η απόδοση των στοιχείων εμφανίζεται ως ποσοστό.

Ο δείκτης υπολογίζεται ως εξής:

$$ROA = \frac{\text{Καθαρά Κέρδη}}{\text{Σύνολο Ενεργητικού}}$$

4.4 Αριθμοδείκτες ρευστότητας

Οι δείκτες ρευστότητας μετρούν την ικανότητα μιας επιχείρησης να εκπληρώνει τις υποχρεώσεις πληρωμής συγκρίνοντας τα μετρητά και το πλησίον χρηματικό ποσό με τις υποχρεώσεις πληρωμής. Εάν η κάλυψη της τελευταίας από την πρώτη είναι ανεπαρκής, αυτό δείχνει ότι η επιχείρηση ενδέχεται να αντιμετωπίσει δυσκολίες στην εκπλήρωση των άμεσων χρηματοοικονομικών της υποχρεώσεων. Αυτό με τη σειρά του μπορεί να επηρεάσει τις επιχειρηματικές δραστηριότητες και την κερδοφορία της εταιρείας. Η αρχή της ρευστότητας έναντι της κερδοφορίας: Υπάρχει μια αντιστάθμιση μεταξύ ρευστότητας και κερδοφορίας. Κερδίζοντας περισσότερα από ένα συνήθως σημαίνει να εγκαταλείψουμε μερικά από τα άλλα. (Saleem et al.,2011)

4.4.1 Αριθμοδείκτης χορηγήσεων προς καταθέσεις

Είναι ο πιο διαδεδομένος δείκτης μέτρησης ρευστότητας, καθώς υπολογίζεται παγκοσμίως από τα τραπεζικά ιδρύματα. Από τον υπολογισμό του δείκτη, μπορούμε να εξαγάγουμε σημαντικά συμπεράσματα σχετικά με την έκθεσή τους στον κίνδυνο έλλειψης ρευστότητας, έτσι ώστε να επανακαθορίσουν την πολιτική που ακολουθούν και να διατηρηθούν διαχρονικά σε ασφαλή επίπεδα.

Ένας υψηλός δείκτης χορηγήσεων προς καταθέσεις δείχνει ότι η τράπεζα εξαρτάται περισσότερο στο βραχυπρόθεσμο δανεισμό χρήματος, παρά στις καταθέσεις που δέχεται, για τη χρηματοδότηση δανείων που έχει. Αυτό, λοιπόν μπορεί μελλοντικά να δείξει προβλήματα ρευστότητας, αν η τράπεζα φθάνει τα όρια δανεισμού της. Αν ο δείκτης αυτός κυμανθεί σε υψηλές τιμές σημαίνει ότι οι χορηγήσεις της τράπεζας, δηλαδή τα δάνεια που έχει χορηγήσει έχουν υπερβεί κατά πολύ τις καταθέσεις των πελατών της και ως εκ τούτου η τράπεζα πιθανόν δεν θα έχει την απαιτούμενη ρευστότητα. (Νιάρχος Ν.,2010)

4.5 Αριθμοδείκτες κεφαλαιακής επάρκειας

Η ύπαρξη ισχυρής κεφαλαιακής επάρκειας για κάθε τραπεζικό ίδρυμα έχει αρκετά μεγάλη σημασία για τη διαχρονική του πορεία αλλά και για τη καθημερινή του λειτουργία. Ισχυρή κεφαλαιακή επάρκεια σημαίνει μια εύρυθμη και ανεμπόδιστη λειτουργία μιας τράπεζας αλλά και ένα δυνατό χαρτί έναντι μη αναμενόμενων ζημιών και απομειώσεων στοιχείων ενεργητικού. Επιπλέον η ύπαρξη ισχυρής κεφαλαιακής επάρκειας,βοηθάει στην αύξηση της εμπιστοσύνης που εμπνέει ένα τραπεζικό ίδρυμα αλλά και στη προσέλκυση νέων κεφαλαίων. (Νιάρχος Ν.,2010)

4.5.1 Δείκτης ιδίων κεφαλαίων προς το σύνολο του Ενεργητικού

Με τον υπολογισμό του συγκεκριμένου αριθμοδείκτη θα υπολογιστεί το ποσοστό του ενεργητικού που χρηματοδοτήθηκε από τα ίδια κεφάλαια της τράπεζας. Ένας χαμηλός δείκτης ιδίων προς συνολικό ενεργητικό δείχνει μια μικρή οικονομική δυσκολία για εξόφληση των υποχρεώσεων της. Θα μπορούσαμε να ισχυριστούμε ότι ο συγκεκριμένος δείκτης μας δείχνει κατά πόσο εξαρτάται μια τράπεζα από τους δανειστές της. Υψηλός δείκτης αντιπροσωπεύει οικονομική ανεξαρτησία και καλή δανειοληπτική ικανότητα, σε αντίθεση με έναν χαμηλό αριθμοδείκτη που είναι ένδειξη οικονομικής εξάρτησης της επιχείρησης. Ωστόσο κατά την αξιολόγηση του εν λόγω δείκτη θα πρέπει να συνυπολογίζεται και ο κλάδος δραστηριότητας. Στο κλάδο των τραπεζικών ιδρυμάτων ένας από τους

κύριους στόχους τους είναι η προσέλκυση καταθέσεων για την χρηματοδότηση των χορηγήσεων, επομένως η εξάρτηση από τα ξένα κεφάλαια είναι έντονη. Επομένως ο αριθμοδείκτης κάθε τράπεζας θα πρέπει να αξιολογείται με τον αντίστοιχο κλαδικό και των ανταγωνιστικών επιχειρήσεων. (Ρόδη Ε., 2009)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο: ΠΑΡΑΘΕΣΗ, ΑΝΑΛΥΣΗ & ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΕΡΕΥΝΑΣ

5.1 Χρηματοοικονομική Ανάλυση των 4 συστημικών τραπεζών για τα έτη 2008-2018

Στην παρούσα υποενότητα θα παρουσιαστούν οι ισολογισμοί των 4 συστημικών τραπεζών με την βοήθεια καταστάσεων τάσης, λαμβάνοντας ως έτος βάσης το 2008, του οποίου τα στοιχεία αναφέρονται στα πραγματικά τους μεγέθη και έχουν αντληθεί από τον επίσημο ιστότοπο των τραπεζών, ενώ για τις επόμενες χρήσεις τα στοιχεία είναι εκφρασμένα ως ποσοστά του έτους βάσης.

5.1.1 Οριζόντια Ανάλυση Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος

Στον παρακάτω πίνακα 1 παρουσιάζονται μερικά από τα πιο σημαντικά στοιχεία του ενεργητικού της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος με την βοήθεια καταστάσεων τάσεων.

Πίνακας 1: Κατάσταση τάσης ενεργητικού Εθνικής 2008-2018

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ ΣΕ ΧΙΛΙΑΔΕΣ ΕΥΡΩ											
Ταμείο και διαθέσιμα σε Κεντρικές Τράπεζες	1.959.249	5,8%	152,9%	-178,8%	-18,1%	50,1%	-16,6%	-37,8%	-14,6%	33,0%	174,2%

Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	5.202.048	13,1%	23,2%	18,0%	-73,6%	-13,8%	6,0%	-16,6%	-6,7%	-16,5%	15,1%
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	53.440.200	8,8%	0,2%	-10,0%	-11,0%	-1,3%	-5,2%	-7,1%	-3,0%	-3,6%	-13,4%
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων	10.066.441	-1,7%	21,4%	-48,5%	-26,1%	88,7%	-16,0%	15,9%	-32,3%	-67,1%	7,8%
Ενσώματα πάγια στοιχεία	986.405	-61,3%	0,7%	-3,5%	-2,3%	-6,9%	-0,3%	-1,1%	0,7%	-0,8%	1,4%
Απαιτήσεις από αναβαλλόμενους φόρους	173.947	-52,8%	163,3%	364,6%	48,7%	634,7%	957,8%	604,2%	0,0%	0,0%	0,0%
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	1.587.984	6,9%	3,7%	19,6%	-16,7%	28,7%	-30,9%	-10,2%	-9,4%	0,2%	11,2%
Σύνολο Ενεργητικού	83.819.855	8,8%	6,0%	-10,7%	-11,2%	7,2%	-2,7%	-9,7%	-6,7%	-13,1%	1,1%

ΠΗΓΗ: ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ, Στοιχεία ενεργητικού: <https://www.nbg.gr/el/the-group/investor-relations/financial-information/annual-interim-financial-statements>

Εξετάζοντας τα στοιχεία του Ενεργητικού της τράπεζας μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι τα ταμειακά διαθέσιμα το 2010 αυξήθηκαν κατά 153% σε σχέση με 2008, ενώ το 2011 σημειώνουν μια μεγάλη μείωση κατά 179%, συνεχίζοντας να μειώνονται και το 2012. Το 2018 παρατηρείται μια μεγάλη αύξηση της τάξης του 174%.

Τα δάνεια και οι απαιτήσεις κατά πελατών κατά τα έτη 2011 και 2012 μειώνονται κατά 10% σε σχέση με το 2008 και συνεχίζουν την πτωτική τους πορεία μέχρι το 2018. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι η Ελλάδα το 2010 εισέρχεται στην κρίση και οι τράπεζες αποφάσισαν την διακοπή δανείων προς τον ιδιωτικό τομέα.

Το σύνολο του ενεργητικού παρατηρείται μείωση της τάξης του 11% για τα χρόνια 2011 και 2012, τα χρόνια της βαθιάς κρίσης στην Ελλάδα, επανέρχεται ελαφρώς το 2013 και ακολουθεί πτωτική πορεία για τα επόμενα χρόνια, σημειώντας μια πολύ μικρή αύξηση το 2018.

Πίνακας 2: Κατάσταση τάσης παθητικού Εθνικής Τράπεζας

Εθνική Τράπεζα	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Παθητικό σε χιλιάδες ευρώ											
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	13801415	33,3%	75,9%	36,2%	-4,2%	-49,4%	-43,4%	34,5%	-49,6%	-77,6%	3,4%
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	1426951	-15,6%	14,0%	177,8%	30,3%	-127,1%	220,5%	-75,1%	37,2%	-95,9%	-116,8%
Υποχρεώσεις προς πελάτες	56291053	3,2%	-10,0%	-15,0%	-5,5%	7,8%	-2,1%	-12,9%	0,8%	2,7%	6,0%
Λοιπές δανειακές υποχρεώσεις	3874881	-68,8%	-3,4%	-2,4%	-20,1%	-2,7%	19,8%	-22,5%	6,7%	-6,7%	0,0%
Υποχρεώσεις από παροχές στο προσωπικό	108057	24,3%	-50,3%	119,4%	110,2%	147,1%	-200,8%	-11,1%	-2,8%	-3,7%	-13,0%
Φόρος εισοδήματος		0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Λοιπά στοιχεία παθητικού	1883712	29,0%	-49,6%	148,0%	-112,3%	-4,0%	-60,0%	1,4%	-11,3%	6,4%	1,7%
Σύνολο Παθητικού	77386069	7,2%	5,9%	1,1%	-8,4%	-5,2%	-5,8%	-5,8%	-8,6%	-12,9%	3,0%
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ											
Μετοχικό κεφάλαιο	2490771	36,2%	70,1%	40,1%	0,0%	-163,2%	13,7%	13,2%	0,0%	0,0%	-99,2%
Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο	2682050	24,4%	-0,4%	-0,1%	0,0%	322,4%	77,7%	-7,2%	0,0%	0,0%	0,0%
Αποθεματικά & αποτελέσματα εις νέον	1406242	6,4%	-83,9%	-771,1%	-	203,7%	407,5%	-11,1%	-178,0%	-13,4%	8,3%
Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων της τράπεζας	6579063	25,0%	8,5%	-149,7%	-43,5%	156,8%	34,5%	-36,0%	-2,9%	1,8%	-61,5%
Σύνολο Παθητικού και Ιδίων Κεφαλαίων	83965132	8,6%	6,1%	-10,7%	-11,2%	7,5%	-2,7%	-8,2%	-8,1%	-11,7%	-2,0%

ΠΗΓΗ: ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ , Στοιχεία παθητικού <https://www.nbg.gr/el/the-group/investor-relations/financial-information/annual-interim-financial-statements>

Στην συνέχεια αναλύεται η κατάσταση τάσης του παθητικού της Εθνικής Τράπεζας. Μπορούμε να παρατηρήσουμε, ότι την περίοδο 2010-2011 οι υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα παρουσιάζουν μια αύξηση της τάξης του 76% και 36% αντίστοιχα, λόγω της συμμετοχής στο πρόγραμμα PSI στην προσπάθεια σταθεροποίησης των ζημιών λόγω της μαζικής εκροής των καταθέσεων.

Οι καταθέσεις (υποχρεώσεις προς πελάτες) παρουσιάζουν μείωση τα χρόνια της κρίσης 2010 έως 2012, την ακόλουθη χρονιά θα παρουσιάσουν μια μικρή αύξηση 8% και θα ακολουθήσουν πάλι πτωτική πορεία για τα επόμενα 2 χρόνια και από το 2016 μέχρι το 2018 αυξάνονται σταδιακά καθώς φεύγουμε από την κρίση και επανέρχεται η εμπιστοσύνη των καταθετών προς τις τράπεζες.

Η φορολογία για τα χρόνια 2010 έως 2018 θα μηδενιστεί λόγω της ανακαεφαλαιοποίησης των τραπεζών.

Την περίοδο 2010-2011 θα γίνει αύξηση μετοχικού κεφαλαίου για να αντισταθμιστούν οι απώλειες απο τα αποθεματικά & αποτελέσματα εις νέον. Το 2013 θα γίνει μια πολύ μεγάλη μείωση στο μετοχικό κεφάλαιο κατα τις επόμενες 2 χρονιές θα αυξηθεί ελαφρώς, ενώ το 2016 και 2017 θα παραμείνει στα ίδια επίπεδα και θα ακολουθήσει μια μεγάλη μείωση το 2018.

Παρόλο την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου το 2011 το σύνολο των ιδίων η καθαρή θέση της τράπεζας θα εμφανίσει ζημίες καθώς και την επόμενη χρονιά και θα ακολουθήσει μια μεγάλη αύξηση το 2013 και 2014.

5.1.2 Οριζόντια Ανάλυση Τράπεζας Πειραιώς

Πίνακας 3: Κατάσταση τάσης ενεργητικού Τράπεζας Πειραιώς

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Ταμείο και διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα	2.486.574	-29,7%	-9,0%	2,0%	20,9%	-7,2%	38,3%	-16,9%	-62,0%	10,1%	56,0%
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	4.636.273	-4,2%	-0,4%	-29,3%	-9,6%	-31,4%	-5,0%	-3,1%	21,2%	6,9%	-20,7%
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα - απαιτήσεις	356.820	-52,2%	-7,9%	65,2%	13,5%	-28,6%	52,0%	-19,6%	3,3%	3,5%	-22,8%
Χρεόγραφα εμπορικού χαρτοφυλακίου	1.166.899	-10,7%	-73,5%	-5,1%	-3,8%	-4,6%	-2,4%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Χρηματοοικονομικά μέσα αποτιμώμενα σε εύλογες αξίες	84.984	-76,1%	-4,5%	-7,7%	-2,5%	11,0%	109,4%	-70,3%	-49,5%	1727,2%	-1607,6%
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών (μετά από προβλέψεις)	33.482.619	-6,7%	7,1%	-11,1%	23,1%	59,1%	-10,2%	-13,6%	-2,1%	-11,5%	-12,9%
Χρεόγραφα διαθέσιμα προς πώληση	792.700	175,9%	-53,2%	77,8%	247,1%	-435,4%	147,8%	43,9%	-5,0%	-44,0%	-254,8%
Διακρατούμενα έως τη λήξη χρεόγραφα	3.263.095	1,3%	50,5%	-115,1%	96,3%	-105,8%	-27,2%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Απαιτήσεις από χρεωστικούς τίτλους	527.699	70,3%	-170,3%	0,0%	1503,4%	1447,0%	-245,5%	513,8%	-708,6%	-2505,8%	35,0%
Επενδύσεις σε θυγατρικές εταιρείες	1.815.390	5,9%	9,1%	-9,9%	0,7%	-11,8%	-0,9%	-34,0%	-1,3%	-13,2%	-11,5%
Επενδύσεις σε συγγενείς εταιρείες	181.497	-11,1%	10,2%	26,7%	6,5%	28,5%	-7,0%	0,2%	-42,8%	24,3%	-36,9%
Άυλα πάγια στοιχεία ενεργητικού	37.794	102,7%	62,6%	89,2%	324,1%	-90,1%	42,4%	32,6%	23,4%	-8,7%	-11,4%
Ιδιοχρησιμοποιούμενα	317.266	-1,2%	2,4%	-2,2%	100,1%	26,5%	38,8%	4,4%	-0,1%	14,5%	-6,7%

ενσώματα πάγια στοιχεία											
Επενδύσεις σε ακίνητα	42.676	184,0%	156,5%	32,2%	548,6%	-339,3%	-682,0%	745,1%	105,1%	87,5%	41,8%
Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις	216.939	7,0%	18,8%	396,3%	288,0%	437,4%	573,7%	489,5%	116,0%	562,1%	-2958,4%
Ακίνητα ως στοιχεία κυκλοφορούντος ενεργητικού	72.577	13,8%	-8,6%	72,6%	30,0%	276,5%	237,5%	-11,2%	-710,6%	0,0%	0,0%
Λοιπές απαιτήσεις	731.196	18,8%	0,3%	8,8%	210,8%	-50,7%	-21,3%	22,0%	118,5%	4,9%	-369,7%
ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	50.212.998	-2,7%	3,8%	-14,2%	47,2%	38,3%	-4,7%	-2,5%	-9,0%	-28,3%	-7,6%

ΠΗΓΗ :ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ, Στοιχεία Ενεργητικού

<https://www.piraeusholdings.gr/el/investors/financials/annual-reports>

Αναλύοντας την κατάσταση τάσης ενεργητικού της τράπεζας Πειραιώς, παρατηρούμε ότι τα ταμειακά διαθέσιμα της παρουσιάζουν μια μεγάλη μείωση το 2009 κατά 30% σε σχέση με το 2008 και μια μικρότερη μείωση το 2010 κατά 9%. Τα επόμενα 2 χρόνια παρουσιάζουν αύξηση με ιδιαίτερη μεγάλη αύξηση το 2012 κατά 21%. Το 2016 παρατηρείται μια μεγάλη μείωση κατά 62% και τα τελευταία 2 έτη παρουσιάζουν μια ικανοποιητική αύξηση κατά 10% και κατά 56% αντίστοιχα.

Τα δάνεια κατά όλα τα έτη είναι λιγότερα σε σχέση με το 2008 με εξαίρεση το 2012 και 2013 που παρουσιάζουν μια αύξηση κατά 23% και 59% αντίστοιχα. Όπως και η Εθνική έτσι και η Πειραιώς εφάρμοσε πολιτική μείωσης παροχής δανείων.

Οι απαιτήσεις από χρεωστικούς τίτλους αυξήθηκαν το 2009 κατά 70% και παρουσίασαν μια μεγάλη μείωση το 2010 κατά 170% σε σχέση με το 2008. Κατά τα έτη 2012 και 2013 παρουσίασαν μια εντυπωσιακή αύξηση της τάξης του 1500% και 1440% αντίστοιχα.

Το σύνολο του ενεργητικού μειώθηκε ελαφρώς το 2009 κατά 3% και εμφάνισε μια μεγάλη αύξηση το 2012 και 2013 κατά 47% και 39% ,για να συνεχίσει να μειώνεται τα επόμενα έτη.

Στην συνέχεια παρουσιάζεται η κατάσταση τάσης του Παθητικού της Πειραιώς με τον πίνακα 4.

Πίνακας 4: Κατάσταση τάσης Παθητικού Τράπεζας Πειραιώς

ΠΕΙΡΑΙΩΣ σε χιλ ευρώ	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	14.445.532	-1,4%	42,2%	32,4%	51,9%	-36,4%	-18,6%	69,4%	-49,8%	-108,1%	-40,9%
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα - υποχρεώσεις	360.907	-55,5%	6,0%	55,2%	10,7%	-26,0%	58,8%	-25,9%	58,7%	-70,0%	2,5%
Υποχρεώσεις προς πελάτες	24.109.587	6,7%	-7,0%	-23,7%	53,0%	72,1%	7,2%	-55,9%	12,4%	6,4%	15,0%
Πιστωτικοί τίτλοι σε κυκλοφορία	6.778.951	-35,1%	-25,4%	-20,8%	-10,8%	-3,4%	5,3%	-8,2%	-0,5%	5,4%	1,4%
Υβριδικά και λοιπά δανειακά κεφάλαια	963.745	-47,3%	-0,1%	-1,2%	-17,7%	-7,1%	-2,5%	-24,1%	0,0%	0,0%	0,0%
Υποχρεώσεις για παροχές μετά τη συνταξιοδότηση	173.222	0,0%	2,6%	-22,3%	-11,9%	15,8%	26,8%	-6,5%	2,1%	1,9%	-0,5%
Προβλέψεις για κινδύνους και βάρη	10.665	0,0%	0,0%	0,0%	-97,8%	193,6%	63,6%	2088,6%	-816,3%	-544,1%	512,7%
Τρέχουσες φορολογικές υποχρεώσεις	62.848	-39,5%	45,3%	-99,3%	4,2%	17,3%	-13,6%	-14,3%	0,0%	0,0%	0,0%
Αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις	50.187	36,4%	-136,4%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Λοιπές υποχρεώσεις	633.526	-45,2%	10,7%	-29,9%	95,6%	-22,9%	9,6%	47,9%	-31,8%	1,8%	-19,5%
ΣΥΝΟΛΟ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ	47.589.170	-4,0%	5,8%	-5,4%	42,0%	24,5%	-0,6%	-8,0%	-9,1%	-29,5%	-4,7%
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ											
Μετοχικό κεφάλαιο	1.571.923	2,0%	-72,1%	39,6%	0,0%	75,0%	-28,1%	50,2%	0,0%	0,0%	0,0%
Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο	927.775	0,0%	162,0%	56,3%	0,0%	760,5%	149,2%	181,2%	0,0%	0,0%	0,0%
Λοιπά αποθεματικά	-91.573	-14,5%	210,6%	6370,7%	737,6%	-7605,1%	208,8%	8866,3%	-8956,6%	-92,4%	174,5%
Αποτελέσματα εις νέον	383.022	8,3%	-23,1%	-85,2%	0,0%	-1095,3%	-426,7%	1522,0%	-2180,8%	-30,0%	-447,3%
ΣΥΝΟΛΟ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ	2.791.147	2,8%	3,2%	-179,7%	-24,2%	394,2%	-31,6%	6,5%	-5,4%	-1,1%	-67,1%
ΣΥΝΟΛΟ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ	50.380.317	-3,6%	5,6%	-15,0%	38,3%	45,0%	-2,3%	-7,2%	-8,9%	-27,9%	-8,2%

ΠΗΓΗ: Τράπεζα Πειραιώς, Στοιχεία παθητικού

<https://www.piraeusholdings.gr/el/investors/financials/annual-reports>

Αναλύοντας την κατάσταση τάσης του παθητικού της τράπεζας Πειραιώς είναι εμφανή η αύξηση των υποχρεώσεων προς τα πιστωτικά ιδρύματα για την περίοδο 2010-2012. Το έτος 2013 παρουσιάζουν μείωση κατά 36% όπως και το

2014 κατά 19%.Για την περίοδο 2016-2018 εμφανίζουν μια πολύ μεγάλη μείωση ιδιαίτερα το 2017 μειώνονται κατα 108%.

Οι καταθέσεις το 2009 παρουσίασαν μια μικρή αύξηση κατά 7%,μειώθηκαν ελαφρώς το 2010 κατά 7% και εμφάνισαν μια μεγάλη μείωση το 2011 κατά 24%.Την περίοδο 2012-2014 εμφάνισαν αύξηση,με ιδιαίτερα μεγάλη αύξηση το 2013 κατα 72%,για να μειωθούν το 2015 και τα επόμενα έτη συνέχισαν να κινούνται ελαφρώς αυξητικά.

Το σύνολο των ιδίων κεφαλαίων εμφάνισε μια μεγάλη μείωση το 2011 κατά 178% και για τα επόμενα έτη κινήθηκαν πτωτικά με εξαίρεση το 2013 όπου παρουσίασαν μια πολύ μεγάλη αύξηση κατά 394%

Το σύνολο του παθητικού για τα έτη 2009 και 2010 παρουσίασε μικρές διακυμάνσεις και μειώθηκε κατά 15%. Τα έτη 2012-2013 παρουσίασε αύξηση ενώ τα επόμενα έτη κινήθηκε πτωτικά.

5.1.3 Οριζόντια Ανάλυση Τράπεζας Eurobank

Πίνακας 5: Κατάσταση τάσης ενεργητικού Τράπεζας Eurobank

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ σε εκατ ευρώ	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες	2.535	-31,7%	20,0%	-16,4%	-38,5%	-7,6%	5,9%	-15,9%	-1,0%	0,0%	1,0%
Απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	31.695	25,7%	-32,6%	-17,4%	-33,6%	-16,4%	-7,0%	-2,8%	-4,8%	-2,0%	1,0%
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	1.310	40,6%	-125,3%	-8,1%	-0,2%	-2,3%	0,8%	-4,3%	-0,7%	0,4%	0,4%
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	1.659	-12,0%	16,0%	13,6%	-2,2%	-39,4%	51,9%	-14,5%	6,3%	-6,1%	-0,5%
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	43.570	-3,6%	3,5%	-17,1%	-6,1%	9,3%	-5,5%	-4,8%	-2,4%	-2,4%	-3,5%
Χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων	8.783	-0,9%	-0,7%	-30,7%	-17,1%	120,3%	-0,6%	-4,3%	-40,7%	-55,2%	5,0%
Συμμετοχές σε θυγατρικές επιχειρήσεις	2.416	19,8%	1,3%	0,8%	3,3%	-4,9%	-13,9%	-16,9%	2,6%	-17,0%	-2,5%
Άλλα πάγια στοιχεία	87	14,9%	295,4%	-326,4%	-4,6%	2,3%	242,5%	-29,9%	-20,7%	-152,9%	24,1%
Ενσώματα πάγια στοιχεία	399	-4,8%	-68,7%	31,6%	13,3%	7,3%	-63,7%	1,0%	4,0%	39,3%	1,8%
Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%		48,5%	41,6%	50,6%	0,8%	-3,5%
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	579	50,4%	48,9%	243,9%	-209,8%	67,7%	-3,1%	6,7%	-30,1%	3,1%	27,3%

Σύνολο ενεργητικού	93.033	7,3%	-10,2%	-15,8%	-16,0%	10,5%	-3,4%	-3,7%	-6,7%	-7,6%	-0,6%
ΠΗΓΗ: Τράπεζα EUROBANK, Στοιχεία ενεργητικού,											
https://www.eurobankholdings.gr/el/enimerosi-ependuton/oikonomika-apotelesmata											

Παρατηρώντας τον παραπάνω πίνακα 5 γίνεται εμφανή η μείωση των ταμειακών διαθέσιμων το 2009 κατά 32%. Την επόμενη χρονιά παρουσιάζουν μια αύξηση της τάξης του 20%, ενώ την περίοδο 2011-2017 μειώνονται σταδιακά και το 2018 παρατηρείται μια μικρή αύξηση.

Τα δάνεια το 2009 εμφανίζουν μια μικρή μείωση κατά 4%, το 2010 θα αυξηθούν ελαφρώς κατά 3,5% και τα επόμενα χρόνια συνεχώς μειώνονται με εξαίρεση το έτος 2013 που παρουσίασαν μια μικρή αύξηση κατά 9%. Όπως και οι τράπεζες Εθνική και Πειραιώς έτσι και η Eurobank εφάρμοσε πολιτική μείωσης χορήγησης δανείων.

Το σύνολο του Ενεργητικού παρουσίασε μια μικρή αύξηση το 2009 κατά 7%, ενώ την περίοδο 2010-2012 ακολούθησε πτωτική πορεία. Το 2013 εμφάνισε μια μικρή αύξηση κατά 11% και τα επόμενα χρόνια μειωνόταν συνεχώς.

Στην συνέχεια γίνεται ανάλυση της κατάστασης τάσης του παθητικού της τράπεζας Eurobank σύμφωνα με τον πίνακα 6.

Πίνακας 6: Κατάσταση τάσης Παθητικού Τράπεζας Eurobank

Εurobank σε εκατ ευρώ	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	15115	-11,4%	-33,5%	-17,4%	-6,6%	49,6%	8,0%	-47,3%	32,0%	-25,9%	13,8%
Υποχρεώσεις προς κεντρικές τράπεζες	12548	37,1%	63,5%	56,2%	-25,6%	-96,7%	-34,1%	100,9%	-90,5%	-31,2%	-63,3%
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	2792	-23,0%	19,3%	12,7%	-12,8%	-40,6%	32,8%	-4,2%	3,4%	-21,4%	1,6%
Υποχρεώσεις προς πελάτες	44467	3,0%	-11,9%	-30,7%	-7,9%	23,8%	-4,4%	-20,7%	2,0%	3,0%	9,3%
Πιστωτικοί τίτλοι και λοιπές δανειακές υποχρεώσεις	13859	10,4%	-52,4%	-26,7%	-18,6%	-2,2%	-1,3%	-2,8%	-6,0%	3,2%	15,8%
Λοιπές υποχρεώσεις	389	30,8%	0,0%	801,3%	-785,9%	12,3%	-36,0%	3,6%	9,5%	-13,4%	101,8%
Σύνολο υποχρεώσεων	89170	5,8%	-10,2%	-10,6%	-15,3%	5,1%	-5,0%	-4,7%	-7,1%	-7,5%	1,0%

ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ											
Μετοχικό κεφάλαιο	1379	7,4%	0,0%	-18,3%	0,0%	29,9%	200,9%	-272,4%	0,0%	0,0%	0,0%
Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο	1110	30,6%	0,0%	-0,2%	0,0%	470,4%	1,2%	123,8%	0,0%	0,0%	0,0%
αποθεματικά και αποτελέσματα εις νέον	701	16,1%	-52,8%	-688,2%	-175,6%	-6,4%	-218,1%	515,1%	6,0%	38,4%	-154,9%
Προνομιούχοι τίτλοι	705	12,2%	-0,1%	-6,5%	-7,9%	-41,1%	0,0%	-50,4%	0,0%	0,0%	-0,1%
Σύνολο	3895	40,8%	-9,5%	-131,6%	-33,0%	136,0%	32,2%	22,4%	1,1%	6,9%	-52,3%
Σύνολο ιδίων κεφαλαίων και παθητικού	93065	7,3%	-10,2%	-15,7%	-16,1%	10,6%	-3,4%	-3,5%	-6,8%	-6,9%	-1,2%

ΠΗΓΗ: Τράπεζα Eurobank, Στοιχεία παθητικού

<https://www.eurobankholdings.gr/el/enimerosi-ependuton/oikonomika-apotelesmata>

Κοιτάζοντας τον παραπάνω πίνακα 6, μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι οι υποχρεώσεις της τράπεζας Eurobank για την περίοδο 2009-2011, παρουσιάζουν μια αυξητική τάση, ενώ την επόμενη περίοδο 2012-2014 αρχίζουν και μειώνονται αρκετά. Το 2015 παρατηρείται μια μεγάλη αύξηση της τάξης του 100%, ενώ τα έτη 2016 έως 2018 μειώνονται αρκετά.

Οι καταθέσεις παρουσίασαν μια μικρή αύξηση κατά 3% και τα επόμενα έτη της κρίσης μειώθηκαν αρκετά με αποκορύφωμα το έτος 2011 όπου εμφάνισαν μείωση κατά 30%. Το 2013 αυξήθηκαν κατά 24%, τα επόμενα έτη συνέχισαν να μειώνονται και όπως χαρακτηριστικά φαίνεται άρχισαν σταδιακά να αυξάνονται από το 2016 μέχρι και το 2018.

Τα ίδια κεφάλαια άρχισαν να μειώνονται κατά τα έτη 2010 έως 2012, ενώ τα έτη 2013 και 2014 παρουσίασαν αύξηση απόρροιας της αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου. Τα επόμενα έτη παρουσίασαν μια μικρή αυξητική μεταβολή ενώ το 2018 μειώθηκαν κατά 52%.

Το Συνολικό Παθητικό είχε μια μικρή αύξηση κατά 7%, όμως τα επόμενα 3 χρόνια άρχισε να μειώνεται για να επανέλθει με μια μικρή αύξηση κατά 10% το έτος 2013 και τα επόμενα έτη άρχισε πάλι να μειώνεται.

5.1.4 Οριζόντια Ανάλυση Alpha Bank

Πίνακας 7: Κατάσταση τάσης ενεργητικού Τράπεζας Alpha Bank

Ενεργητικό σε χιλ ευρώ	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Ταμείο και διαθέσιμα σε Κεντρικές Τράπεζες	1.724.081	-17,3%	80,0%	-96,0%	-22,0%	13,7%	15,0%	-32,9%	-1,4%	5,8%	-3,2%
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	8.420.793	59,9%	-55,1%	-25,0%	-1,2%	-18,8%	-3,8%	-15,5%	-5,9%	-8,1%	4,7%
Αξιόγραφα εμπορικού χαρτοφυλακίου	86.880	-22,9%	-35,9%	-25,4%	0,4%	-8,2%	-6,1%	0,2%	1,1%	4,2%	0,3%
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	494.386	-24,4%	13,8%	40,0%	20,4%	13,6%	70,0%	-72,7%	-30,3%	-3,3%	20,6%
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	42.189.278	-0,9%	-4,5%	-8,9%	-8,0%	27,1%	-1,8%	-4,5%	-3,1%	-4,1%	-6,8%
Αξιόγραφα επενδυτικού χαρτοφυλακίου Διαθέσιμα προς πώληση	6.033.897	-60,2%	6,8%	1,5%	54,3%	42,9%	3,0%	4,0%	-35,4%	-35,7%	16,3%
Αξιόγραφα επενδυτικού χαρτοφυλακίου Διακρατούμενα μέχρι τη λήξη	4.488.709	8,5%	7,0%	-55,7%	-35,6%	-1,4%	-20,6%	-2,0%	0,1%	-0,2%	0,0%
Επενδύσεις σε εταιρίες θυγατρικές, συγγενείς και κοινοπραξίες	1.750.902	2,5%	3,3%	5,8%	11,2%	-4,6%	0,1%	0,8%	-15,5%	13,3%	-67,7%
Επενδύσεις σε ακίνητα	42.195	14,5%	-1,5%	-17,3%	-20,6%	-8,2%	8,8%	-7,4%	-2,3%	-3,5%	-4,3%
Ιδιοχρησιμοποιούμενα ενσώματα πάγια	649.452	-1,6%	-1,2%	-0,5%	-4,8%	24,2%	-3,8%	-5,8%	-2,5%	-7,2%	0,0%
Υπεραξία και λοιπά άυλα πάγια	68.723	10,5%	32,8%	-16,9%	9,5%	149,4 %	95,0%	56,0%	49,6%	24,5%	57,7%
Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις	316.069	-0,7%	44,8%	326,6%	92,5%	303,8 %	273,2 %	243,1%	33,1%	-61,7%	334,6 %
Λοιπά στοιχεία Ενεργητικού	419.526	17,9%	20,9%	38,6%	48,5%	118,1%	-36,5%	31,5%	-10,4%	-29,6%	6,9%
Στοιχεία Ενεργητικού προς πώληση	53.283	41,0%	21,7%	-162,7%	0,0%	0,0%	3,4%	836,6%	-564,9 %	132,6%	1551,4 %
Σύνολο Ενεργητικού	66.738.174	1,7%	-6,1%	-12,8%	-2,1%	21,4%	-0,7%	-4,0%	-6,9%	-6,8%	-1,0%

ΠΗΓΗ : ΤΡΑΠΕΖΑ ALPHA BANK, Στοιχεία Ενεργητικού

<https://www.alpha.gr/el/omilos/enimerosi-ependuton/oikonomika-stoixeia/oikonomikes-katastaseis-trapezis-kai-omilou>

Εξετάζοντας την κατάσταση τάσης του Ενεργητικού της τράπεζας (Πίνακας 7) παρατηρείται πως τα ταμειακά της διαθέσιμα μειώθηκαν κατά 17% το 2009, ενώ το 2010 σημείωσαν μια μεγάλη αύξηση κατά 80%. Στην συνέχεια το 2011 παρουσίασαν αρκετά μεγάλη μείωση της τάξης του 96% και συνέχισαν να μειώνονται και το 2012. Την περίοδο 2013-2014 παρουσίασαν μια αυξητική τάση και την περίοδο 2015*2016 κινήθηκαν μειωμένα. Το 2017 είχαν μια μικρή αυξητική διακύμανση ενώ το 2018 έκλεισαν με μια μικρή μείωση.

Τα δάνεια την περίοδο 2009-2012 εμφάνισαν μειώσεις, ενώ το 2013 παρουσίασαν μια αύξηση της τάξης του 27% και συνέχισαν να μειώνονται μέχρι και το 2018.

Το σύνολο του Ενεργητικού είχε μια απειροελάχιστη αύξηση το 2009 κατά 2% και την επόμενη τριετία άρχισε να μειώνεται. Το 2013 παρουσίασε μια αύξηση κατά 21% και τα επόμενα χρόνια μέχρι και το 2018 παρουσίασε μειώσεις.

Συνεχίζοντας την ανάλυση παρακάτω παρουσιάζεται η κατάσταση τάσης παθητικού της τράπεζας Alpha Bank με τον πίνακα 8.

Πίνακας 8: Κατάσταση τάσης παθητικού τράπεζας Alpha Bank

ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ σε χιλ. ευρώ	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	10883969	40,5%	31,6%	37,2%	28,0%	-59,4%	-16,5%	69,9%	-52,7%	-52,2%	-28,1%
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	804172	-21,8%	59,4%	59,4%	-6,8%	-19,3%	71,1%	-48,5%	-27,2%	-37,4%	14,0%
Υποχρεώσεις προς πελάτες	33816094	4,3%	-11,9%	-22,1%	-1,7%	42,3%	0,9%	-29,8%	3,8%	3,7%	9,6%
Ομολογίες εκδόσεώς μας και λοιπές δανειακές υποχρεώσεις	17395646	-40,2%	-19,7%	-9,7%	-17,1%	-5,9%	4,2%	-9,3%	1,1%	-0,2%	1,6%
Υποχρεώσεις για τρέχοντα φόρο εισοδήματος και λοιπούς φόρους	97855	-9,5%	25,3%	-77,8%	-14,7%	10,2%	15,4%	-27,3%	-1,7%	-1,5%	2,0%
Αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις	158212	18,8%	29,6%	57,7%	29,3%	-235,4%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Λοιπές υποχρεώσεις	1204462	0,4%	-23,0%	-8,2%	2,7%	16,1%	-5,5%	-13,5%	-2,1%	1,5%	0,5%
Προβλέψεις	8415	-55,2%	65,1%	14,4%	234,3%	2718,6%	886,2%	914,2%	-323,9%	-2470,4%	514,4%
Σύνολο Υποχρεώσεων	64368825	-2,0%	-5,8%	-7,4%	-0,7%	10,4%	-0,3%	-7,1%	-7,1%	-7,7%	1,0%
ΚΑΘΑΡΗ ΘΕΣΗ											
Μετοχικό Κεφάλαιο	1931590	78,7%	0,0%	-121,7%	0,0%	161,3%	-20,0%	-174,4%	0,0%	0,1%	0,0%
Αποθεματικά	165848	22,0%	-126,0%	48,4%	84,0%	183,6%	-279,9%	60,5%	32,9%	219,9%	-150,6%
Αποτελέσματα εις νέον	340896	109,8%	-39,9%	-1149,3%	-333,6%	785,2%	-35,8%	-312,8%	74,1%	12,8%	-306,5%
Ίδιες μετοχές	-68985	-100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Σύνολο Καθαρής Θέσεως	2369349	101,6%	-14,6%	-162,0%	-42,1%	318,8%	-13,8%	67,4%	13,0%	17,8%	-54,6%
Σύνολο Υποχρεώσεων και Καθαρής Θέσεως	66738174	1,7%	-6,1%	-12,8%	-2,2%	21,4%	-0,7%	-4,5%	-6,3%	-6,8%	-1,0%

ΠΗΓΗ: ΤΡΑΠΕΖΑ ALPHA BANK, Στοιχεία παθητικού
<https://www.alpha.gr/el/omilos/enimerosi-ependuton/oikonomika-stoixeia/oikonomikes-katastaseis-trapezis-kai-omilou>

Εξετάζοντας τον παραπάνω πίνακα 8 ,παρατηρούμε οτι οι υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα της τράπεζας Alpha Bank παρουσίασαν μια μεγάλη αύξηση για την περίοδο 2009-2012.Για τα επομενα 2 χρόνια μειώθηκαν,αυξήθηκαν το 2015 και συνέχισαν να μειώνονται για τα υπόλοιπα χρόνια.

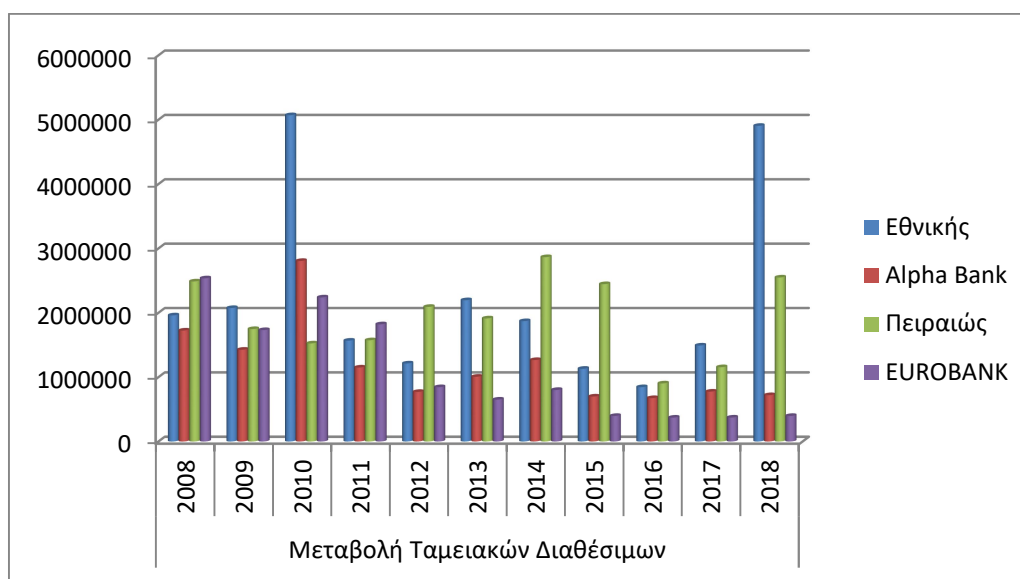
Οι καταθέσεις παρουσίασαν μια μικρή αύξηση το 2009 κατα 4% και την περίοδο 2010-2012 είχαν μείωση.Παρουσίασαν μια μεγάλη αύξηση το 2013 και μια μικρή το 2014,ενώ το 2015 μειώθηκαν κατά 30% και τα επόμενα παρουσίασαν μια πολύ μικρή αύξηση.

Το σύνολο των ιδίων κεφαλαίων παρουσίασε μείωση κατά τα έτη 2010,2011 και 2012 με ιδιαίτερη μεγάλη μείωση το 2011.Το 2013 είχαν μια πολύ μεγάλη αύξηση κατα 300%,μειώθηκαν το 2014 και τα επόμενη τριετία παρουσίασαν αύξηση.Τέλος το 2018 μειώθηκαν κατά 55%.

5.1.5 Διαγραμματική Αναπαράσταση οριζόντιας ανάλυσης των 4 τραπεζών

Στην παρούσα υποενότητα θα σχολιαστούν με την βοήθεια γραφημάτων οι μεταβολές στον ισολογισμό των 4 συστημικών τραπεζών.

Γράφημα 1:Μεταβολή ταμειακών διαθέσιμων των 4 συστημικών τραπεζών 2008-2018

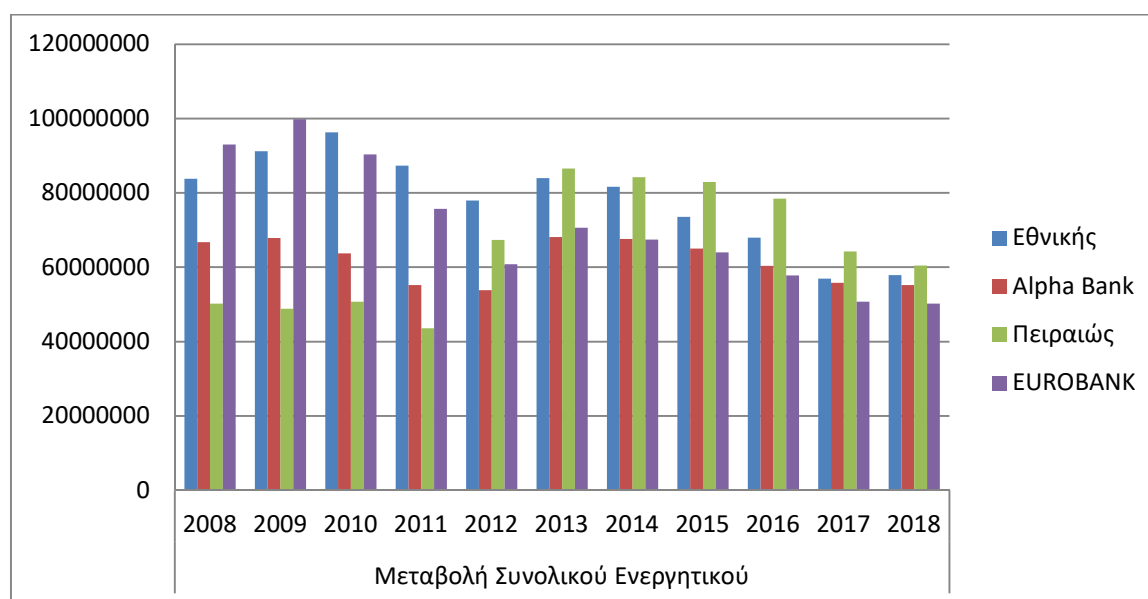
ΠΗΓΗ: Από τις λογιστικές καταστάσεις των Τραπεζών: Εθνικής,Πειραιώς,Eurobank και Alpha Bank ,Σχεδιάγραμμα της συγγραφέα

Το έτος 2008 η Eurobank είχε τα περισσότερα ταμειακά διαθέσιμα και ακολουθεί η Πειραιώς με μικρή διαφορά. Η Alpha είχε τα λιγότερα ταμειακά διαθέσιμα. Την επόμενη χρονιά η Eurobank εμφανίζει μείωση στα ταμειακά της διαθέσιμα, ενώ η εθνική με μια μικρή αύξηση κατέχει τα περισσότερα ταμειακά διαθέσιμα. Το 2010 η εθνική κάνει μια εντυπωσιακή αύξηση στα ταμειακά της διαθέσιμα, κατέχοντας τα περισσότερα, ενώ η τράπεζα Πειραιώς εμφανίζει μείωση και καταλαμβάνει την τελευταία θέση. Το 2011 η Εθνική, Alpha bank και Eurobank θα εμφανίσουν μειώσεις στα ταμειακά διαθέσιμα και την καλύτερη θέση θα την έχει η Eurobank.

Τις επόμενες χρονιές η Eurobank θα εμφανίσει μειώσεις και θα καταλαμβάνει την χειρότερη θέση. Η πειραιώς τις χρονιές 2012-2016 θα έχει τα περισσότερα ταμειακά διαθέσιμα. Το 2017 και 2018 η Εθνική τράπεζα θα έχει τα περισσότερα ταμειακά διαθέσιμα και ακολουθεί η Πειραιώς.

Συνεχίζοντας με την διαγραμματική σύγκριση των 4 τραπεζών, παρακάτω παρουσιάζεται με το γράφημα 2 οι μεταβολές στο συνολικό ενεργητικό των 4 τραπεζών.

Γράφημα 2: Μεταβολές στο Συνολικό Ενεργητικό των 4 συστημικών τραπεζών 2008-2018

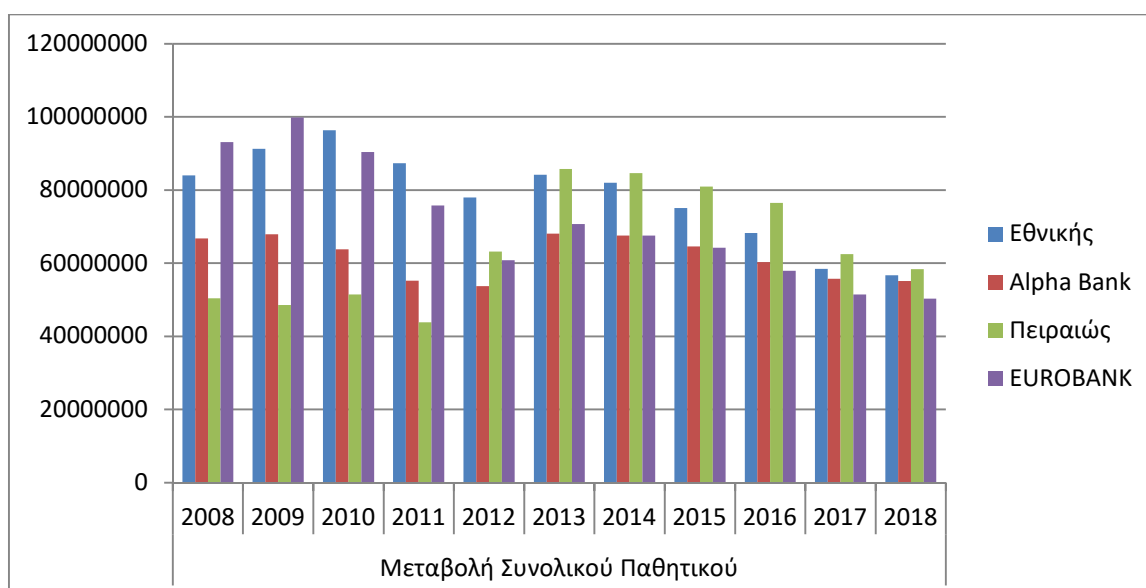
ΠΗΓΗ: Από τις λογιστικές καταστάσεις των Τραπεζών: Εθνικής, Πειραιώς, Eurobank και Alpha Bank, Σχεδιάγραμμα της συγγραφέα

Εξετάζοντας το παραπάνω γράφημα είναι εμφανή ότι η Eurobank κατέχει το μεγαλύτερο ενεργητικό για την περίοδο 2008-2009, ενώ το μικρότερο ενεργητικό έχει η τράπεζα Πειραιώς. Τις χρονιές 2008 έως 2010 είναι εμφανές ότι και οι 4 τράπεζες εμφάνισαν απειρολάχιστες διαφορές στο συνολικό ενεργητικό τους.

Τις χρονιές 2010 έως 2012 η Εθνική θα έχει το μεγαλύτερο ενεργητικό, ενώ η Πειραιώς θα έχει το μικρότερο ενεργητικό για το 2010 και 2011. Η τράπεζα Πειραιώς για τις χρονιές 2008 έως 2011 θα έχει το μικρότερο ενεργητικό. Είναι εμφανή ότι τις χρονιές 2010 και 2011 το συνολικό ενεργητικό και των 4 τραπεζών ακολουθεί φθίνουσα πορεία. Για τις χρονιές 2013 έως 2015 το συνολικό ενεργητικό και των 4 τραπεζών αρχίζει και αυξάνεται και είναι ιδιαίτερα εμφανή ότι η τράπεζα πειραιώς έχει και το μεγαλύτερο αλλά και σε σχέση με το 2008 κατάφερε να το αυξήσει. Τέλος, για την περίοδο 2016 – 2018 το συνολικό ενεργητικό και των 4 τραπεζών ακολουθεί φθίνουσα πορεία, ενώ το μικρότερο ενεργητικό κατέχει η Eurobank, ενώ η τράπεζα Πειραιώς εξακολουθεί να έχει το μεγαλύτερο ενεργητικό.

Τέλος, γίνεται ανάλυση με το γράφημα 3 στις μεταβολές του παθητικού των 4 τραπεζών.

Γράφημα 3: Μεταβολή Συνολικού Παθητικού των 4 συστημικών τραπεζών 2008-2018

ΠΗΓΗ: Από τις λογιστικές καταστάσεις των Τραπεζών: Εθνικής, Πειραιώς, Eurobank και Alpha Bank, Σχεδιάγραμμα της συγγραφέα

Εξετάζοντας το παραπάνω γράφημα για τις χρονιές 2008 έως 2010 είναι εμφανή ότι η τράπεζα Eurobank κατέχει το μεγαλύτερο παθητικό, ενώ η τράπεζα Πειραιώς έχει το μικρότερο. Τις χρονιές 2008 έως 2010 και οι 4 τράπεζες δεν παρουσιάζουν μεγάλες διακυμάνσεις στο παθητικό τους. Την περίοδο 2011-2012 και οι 4 τράπεζες θα εμφανίσουν μείωση στο παθητικό τους, ενώ τις επόμενες χρονιές έως και το 2016 και οι 4 τράπεζες θα εμφανίσουν αύξηση στο παθητικό τους, με την περισσότερη αύξηση να την κάνει η τράπεζα Πειραιώς κατέχοντας παράλληλα και το καλύτερο παθητικό, ενώ την τελευταία θέση θα κατέχει η Eurobank.

Γενικά όλα τα χρόνια η Alpha κινείται στα ίδια επίπεδα με εξαίρεση τις χρονιές της κρίσης 2011 και 2012. Το 2013 και 2014 ήταν καλές χρονιές και για τις 4 τράπεζες, όμως από το 2015 και έπειτα και οι 4 τράπεζες εμφανίζουν μείωση στο παθητικό τους.

5.2 Χρηματοοικονομική Ανάλυση με Αριθμοδείκτες

Στην ενότητα αυτή θα γίνει χρηματοοικονομική ανάλυση των 4 τραπεζών υπολογίζοντας 5 βασικούς αριθμοδείκτες αποδοτικότητας, ρευστότητας και κεφαλαιακής επάρκειας. Πιο συγκεκριμένα οι αριθμοδείκτες που θα υπολογιστούν είναι ο δείκτης Καθαρού Περιθωρίου επιτοκίου, ο δείκτης απόδοση ιδίων κεφαλαίων (ROE), ο δείκτης απόδοση στοιχείων του ενεργητικού (ROA), ο δείκτης χορηγήσεις προς καταθέσεις και τέλος ο δείκτης ιδίων κεφαλαίων προς σύνολο ενεργητικού. Για τον υπολογισμό τους έχει γίνει άντληση δεδομένων από τις ετήσιες χρηματοοικονομικές καταστάσεις των τραπεζών και με την βοήθεια του excel γίνεται μετατροπή τους σε ποσοστά για να είναι ευκολότερη η σύγκριση.

5.2.1 Διαχρονική Ανάλυση Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος

Πίνακας 9: Βασικοί Αριθμοδείκτες Εθνικής Τράπεζας

ε	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
ΚΠΕ(NIM)	2,44%	2,45%	2,52%	2,67%	2,14%	1,73%	1,94%	2,06%	2,29%	2,58%	1,78%
ROA	0,57%	0,25%	-0,37%	-13,91%	-3,87%	-0,60%	-0,47%	-6,17%	0,01%	0,42%	0,11%

ROE	7,30%	2,74%	-4,11%			-7,85%	-4,41%	-34,26%	0,42%	3,95%	1,32%
ΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ/ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ	94,9%	100,1%	111,0%	120,1%	114,9%	102,3%	98,6%	107,8%	102,3%	93,3%	68,9%
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ/ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	7,8%	9,0%	9,1%	-1,2%	-5,0%	7,6%	10,6%	8,5%	9,0%	10,9%	3,7%

ΠΗΓΗ: Λογιστικές καταστάσεις της Εθνικής τράπεζας, (Υπολογισμοί απο την συγγραφέα)

Παρατηρώντας τα δεδομένα του παραπάνω πίνακα 9 ο δείκτης ROA της Εθνικής παίρνει τόσο θετικές αλλά και αρνητικές τιμές. Πιο συγκεκριμένα, η μεγαλύτερη αρνητική τιμή εμφανίζεται το 2011 (-13,91%) λόγω της ζημίας της τράπεζας αλλά και την ένταξη των ελληνικών τραπεζών στο PSI. Το 2012 ο δείκτης συνεχίζει να είναι αρνητικός, λόγω των έντονων συζητήσεων περί του Grexit. Για την περίοδο 2013 έως 2018 ο δείκτης εμφανίζει αρνητικές και θετικές τιμές οι οποίες βρίσκονται πολύ κοντά στο μηδέν. Αυτό οφείλεται στα χαμηλά κέρδη σε σύγκριση με το σύνολο του ενεργητικού της Εθνικής Τράπεζας.

Απο τον υπολογισμό του δείκτη ROE (δείκτης αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων) της Εθνικής Τράπεζας μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι εντοπίζονται ακραίες τιμές. Συγκεκριμένα για τα έτη 2008 έως και 2010 ο δείκτης βρίσκεται σε καθοδική πορεία. Το 2011 ο δείκτης δεν μπορεί να υπολογιστεί διότι τα ίδια κεφάλαια είναι αρνητικά. Συνεχίζει να μειώνεται μέχρι το 2015 όπου παρουσιάζει μια σχετικά υψηλή αρνητική τιμή, δηλαδή ζημία. Το 2016 ο δείκτης γίνεται θετικός αλλά βρίσκεται πολύ κοντά στο μηδέν ενώ το 2017 ξαναγίνεται αρνητικός αλλά με χαμηλή τιμή. Τέλος για το 2018, ο δείκτης θα επανέλθει με μια θετική τιμή.

Εξετάζοντας το δείκτη ΚΠΕ (Καθαρό Περιθώριο Επιτοκίου ή NIM) μπορούμε να παρατηρήσουμε μικρές μεταβολές. Πιο συγκεκριμένα οι τιμές του δείκτη βρίσκονται μεταξύ του 1,7% και 2,5%. Οι χαμηλότερες τιμές που θα πάρει ο δείκτης θα είναι για τα έτη 2013 και 2018, ενώ οι υψηλότερες τα έτη 2010 και 2017.

Αναλύοντας τον δείκτη Χορηγήσεις προς Καταθέσεις γίνεται εμφανή για την περίοδο 2008 έως 2011 η τιμή του παρουσιάζει μια σημαντική αύξηση. Έως και το 2014 ο δείκτης αρχίζει καθοδική πορεία, ωστόσο το 2015 λόγω των συζητήσεων για την έξοδο της Ελλάδος απο την ευροζώνη το ποσοστό ανεβαίνει. Ύστερα έως

και το 2018 το ποσοστό του δείκτη πέφτει σημαντικά, λόγω της επιστροφής καταθέσεων στην τράπεζα.

Εξετάζοντας τον δείκτη Ίδια Κεφάλαια προς Σύνολο Ενεργητικού, εντοπίζεται πως έως το 2010 ο δείκτης παρουσιάζει αύξηση, ενώ το 2011 θα πάρει μια αρνητική τιμή με ψηλότερη αυτή του έτους 2012. Από το 2013 ο δείκτης θα επανέλθει στα δεδομένα του 2008 και θα ακολουθήσει μια ανοδική πορεία έως το 2014. Το 2015 θα μειωθεί το ποσοστό του δείκτη και θα φθάσει στα δεδομένα του 2009. Το 2018 εντοπίζεται μεγαλύτερη πτώση αναφορικά με το έτος 2016.

5.2.2 Διαχρονική Ανάλυση τράπεζας Πειραιώς

Πίνακας 10: Βασικοί Αριθμοδείκτες Πειραιώς 2008-2018

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
ΚΠΕ(ΝΙΜ)	1,7%	1,6%	1,6%	1,8%	1,0%	1,5%	1,9%	2,0%	2,2%	2,5%	2,3%
ROA	0,2%	0,3%	0,0%	-14,7%	-1,2%	2,9%	-2,5%	-2,9%	0,01%	0,0%	0,1%
ROE	4,3%	5,1%	-0,1%			30,3%	-28,0%	-31,6%	0,14%	0,04%	0,92%
ΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ/ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ	138,9%	121,4%	139,8%	163,1%	120,9%	118,4%	107,5%	134,4%	122,5%	108,7%	90,3%
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ/ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	5,2%	5,9%	5,8%	-4,7%	-4,1%	9,6%	8,8%	9,1%	9,5%	11,5%	9,1%

ΠΗΓΗ: Λογιστικές καταστάσεις της Πειραιώς, (Υπολογισμοί απο την συγγραφέα)

Το Κ.Π.Ε. παρέμεινε σταθερό και είχε τιμές πάνω απο το μηδέν καθόλη την περίοδο 2008-2018. Άρχισε όμως να υποχωρεί σταδιακά έως το 2012. Από το επόμενο έτος ο δείκτης θα ακολουθήσει μια ανοδική πορεία μέχρι και το 2017. Το 2018 θα εμφανίσει μία μικρή πτώση. Σε γενικές γραμμές μπορούμε να πούμε ότι έχει κάποια ελάχιστα κέρδη από τις επενδυτικές της δραστηριότητες

Ο δείκτης ROA της τράπεζας Πειραιώς εμφανίζει χαμηλές θετικές και αρνητικές τιμές με συνεχόμενες εναλλαγές μεταξύ τους. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός πως την χρονιά 2011 εμφανίζει μια μεγάλη αρνητική τιμή και αυτό οφείλεται ότι την χρονιά εκείνη εμφάνισε ζημία. Συνεχίζει να είναι αρνητικός για τα έτη 2014 και 2015 και για την επόμενη τριετία (2016-2018), ο δείκτης θα κυμανθεί

σε επίπεδα κοντά στο μηδέν, παραμένοντας όμως θετικός. Γίνεται εμφανή ότι με την έναρξη της κρίσης η τράπεζα δυσκολεύεται να εκμεταλλευτεί το ενεργητικό της.

Ο δείκτης ROE της τράπεζας Πειραιώς για την περίοδο 2008 – 2009 βρίσκεται πάνω από 4%. Αυτό οφείλεται στο γεγονός του ότι ακόμα στην Ελλάδα δεν έχουν γίνει εμφανή οι επιπτώσεις της διεθνούς χρηματοπιστωτικής κρίσης. Επίσης γίνεται εμφανές ότι η τράπεζα έχει ακόμη αρκετά καλή κεφαλαιακή επάρκεια.

Ωστόσο από το 2010 και έπειτα ο δείκτης κυμάνθηκε αρκετές φορές σε υψηλά αρνητικές τιμές. Την τελευταία τριετία (2016 – 2018) μπορούμε να παρατηρήσουμε πως η τράπεζα εμφανίζει θετικές τιμές των ίδιων κεφαλαίων της, ωστόσο με ποσοστά λίγο μεγαλύτερα του μηδενός.

Ο δείκτης χορηγήσεις προς καταθέσεις της τράπεζας Πειραιώς για την περίοδο 2008-2018 δεν εμφανίζει ακραίες υψηλές τιμές και αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι οι καταθέσεις παραμένουν υψηλότερες από τις χορηγήσεις δανείων. Είναι εμφανή όμως η μείωση του για τις χρονιές 2009 και 2010 και αυτό οφείλεται στο γεγονός των εκροών των καταθέσεων. Από το 2015 μέχρι και το 2018 θα ακολουθήσει μια ανοδική πορεία, αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι οι καταθέσεις είναι μεγαλύτερες από τις εκροές καταθέσεων.

Ο δείκτης ίδια κεφάλαια προς σύνολο ενεργητικού παρουσιάζει αρνητικά ποσοστά τα έτη 2011 και 2012. Από το 2013 έως και το 2017 θα αρχίσει να αυξάνεται, ενώ το 2018 θα φθάσει στα ποσοστά του 2015.

5.2.3 Διαχρονική Ανάλυση τράπεζας Eurobank

Πίνακας 11: Βασικοί Αριθμοδείκτες Eurobank 2008-2018

Αριθμοδείκτες σε %	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
ΚΠΕ(NIM)	1,7	1,3	1,3	1,6	1,4	1,0	1,5	1,6	1,9	2,1	2,1
ROA	0,3	0,0	-0,1	-6,8	-2,3	-1,4	-2,1	-1,6	0,0	0,0	0,1
ROE	6,1	0,1	-1,6			-25,2	-26,3	-17,1	0,2	0,2	0,8
ΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ/ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ	98,0	91,7	107,5	134,3	143,1	110,4	109,7	144,6	134,8	123,4	100,8

ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ/ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	4,2	5,5	5,7	0,0	-2,1	5,7	7,8	9,6	10,7	12,5	8,7
-------------------------------------	-----	-----	-----	-----	------	-----	-----	-----	------	------	-----

ΠΗΓΗ: Λογιστικές καταστάσεις της Πειραιώς, (Υπολογισμοί απο την συγγραφέα)

Ο δείκτης του Καθαρού Περιθωρίου Επιτοκίου (Κ.Π.Ε), παρουσιάζει μικρές διακυμάνσεις από το 2008 έως το 2018. Πιο συγκεκριμένα, η χαμηλότερη τιμή του είναι το 2013 (1,00%) και η υψηλότερη εντοπίζεται την περίοδο 2017-2018 (2,1%).

Η αποδοτικότητα του ενεργητικού (ROA) της Eurobank εμφανίζει από το 2010 έως και το 2015 αρνητικά ποσοστά. Πιο συγκεκριμένα, το 2011 θα έχει την μεγαλύτερη αρνητική τιμή λόγω των ζημιών της τράπεζας, αλλά και της συμμετοχής στο PSI. Το 2013 ο δείκτης θα ακολουθήσει μια αυξητική τάση όμως θα παραμείνει σε αρνητικά επίπεδα. Για την περίοδο 2016 μέχρι το 2018 ο δείκτης είναι θετικός ωστόσο θα κυμανθεί σε επίπεδα κοντά του μηδενός και αυτό οφείλεται ότι τα καθαρά κέρδη της τράπεζας είναι λιγοστά .

Μελετώντας τον δείκτη ROE της Eurobank για την περίοδο 2010 έως και 2015 εμφανίζει αρνητικές τιμές. Ιδιαίτερα το 2011 και το 2012 δεν είναι δυνατόν ο υπολογισμός του διότι εμφανίζει ζημίες και αρνητικά ίδια κεφάλαια, επιπτώσεις του PSI. Αναλυτικότερα από το 2008 μέχρι το 2010 ο δείκτης αρχίζει σταδιακή πτωτική πορεία. Από το 2016 οι τιμές του δείκτη αρχίζουν να είναι θετικές λόγω της κερδών της τράπεζας.

Στον δείκτη Χορηγήσεις προς Καταθέσεις από το 2010 έως και το 2018 εμφανίζει τιμές πάνω από την μονάδα (100%). Ο δείκτης από το 2009 έως το 2012 αυξάνεται λόγω του ότι ο αριθμός των καταθέσεων μειώνεται αρκετά. Αξιοσημείωτο είναι το έτος 2012 όπου ο δείκτης θα πάρει την υψηλότερη τιμή του και αυτό οφείλεται ότι το έτος αυτό έχει την μεγαλύτερη εκροή καταθέσεων.

Τα παραπάνω αρχίζουν και δημιουργούν προβλήματα ρευστότητας στην τράπεζας. Το 2015 ο δείκτης και πάλι αυξάνεται φθάνοντας στα επίπεδα του 2012, λόγω των συζητήσεων περί εξόδου από την ευροζώνη με αποτέλεσμα να δημιουργηθεί κύμα διαρροών καταθέσεων. Από το 2016 και ύστερα ο δείκτης αρχίζει και μειώνεται. Το τελευταίο οφείλεται στην επιστροφή των καταθέσεων και κεφαλαίων στις τράπεζες.

Ο δείκτης Ίδια κεφάλαια προς σύνολο ενεργητικού από το 2008 έως το 2010 έχει αυξητική τάση, όμως από το 2011 θα ακολουθήσει μια αρνητική πορεία με την μεγαλύτερη πτώση το 2012 όπου εντοπίζεται και το μεγαλύτερη αρνητικό ποσοστό. Για την χρονική περίοδο 2013 έως και 2018 ο δείκτης θα ακολουθήσει ανοδική περεία,σημειώνοντας το υψηλότερο ποσοστό το 2017.

5.2.4 Διαχρονική Ανάλυση Τράπεζας Alpha Bank

Πίνακας 12 : Βασικοί Αριθμοδείκτες Alpha Bank 2008-2018

Αριθμοδείκτες σε %	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
ΚΠΕ(NIM)	2	2	2,1	2,5	1,9	1,7	2,3	2,5	2,8	3	2,8
ROA	0,5	0,6	-0,09	-7,0	-2,1	4,2	-0,09	-1,59	0,4	0,08	0,1
ROE	14,1	9,0	-1,3	-684,1		40,0	-0,9	-12,3	3,0	0,5	0,8
ΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ/ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ	124,8	118,6	127,8	152,2	141,4	118,0	115,0	149,8	138,8	127,3	106,4
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ/ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	3,6	7,0	7,0	1,1	-0,8	10,5	10,1	13,0	14,4	16,4	14,2

ΠΗΓΗ: Λογιστικές καταστάσεις της Πειραιώς, (Υπολογισμοί απο την συγγραφέα)

Ο δείκτης ROA (αποδοτικότητα ενεργητικού) της Alpha Bank για την εξεταζόμενη περίοδο 2008 μέχρι 2018 εμφανίζει έντονες διακυμάνσεις. Αναλυτικότερα, από το 2010 αρχίζει να εμφανίζει αρνητικά ποσοστά με αποκορύφωμα το έτος 2011 (-7%). Αυτά τα αρνητικά ποσοστά οφείλονται από την μια πλευρά στις ζημίες τις τράπεζας και από την άλλη στην συμμετοχή της στο PSI. Το 2012 ο δείκτης της αποδοτικότητας του ενεργητικού εξακολουθεί να παίρνει αρνητικές τιμές λόγω της κατάσταση αμφισβήτησης και αμφιβολίας λόγω της πιθανότητας του GREXIT. Το έτος 2013 θα εμφανίσει θετική τιμή ,επειδή η τράπεζα παρουσιάζει κερδοφορία, όμως για τις χρονιές 2014 και 2015 θα πάρει αρνητική τιμή διότι η τράπεζα θα εμφανίσει ζημίες. Για τα επομένα 2 έτη ο δείκτης θα παρουσιάσει μια μικρή πρόοδο, με μικρές θετικές διακυμάνσεις και αυτό οφείλεται στο γεγονός οτι τα καθαρά κέρδη είναι απειροελάχιστα σε σχέση με το ενεργητικό της τράπεζας.

Μελετώντας τον δείκτη ROE (αποδοτικότητα ιδίων κεφαλαίων) της Alpha Bank είναι εμφανή οι έντονες ακραίες τιμές. Πιο συγκεκριμένα από το 2008 έως το

2011 ο δείκτης εμφανίζει φθίνουσα πορεία, με την πιο ακραία τιμή που θα πάρει να είναι αυτή του 2011. Το έτος 2013 ο δείκτης ROE εμφανίζει βελτίωση της αποδοτικότητας, λόγω της ανακεφαλαίωσης των τραπεζών. Το 2014 και 2015 θα πάρει αρνητικές τιμές λόγω της επανεμφάνισης ζημιών. Τέλος από 2016 έως και το 2018, λόγω της θετικής καθαρής θέσης της τράπεζας, θα εμφανιστούν θετικά ποσοστά.

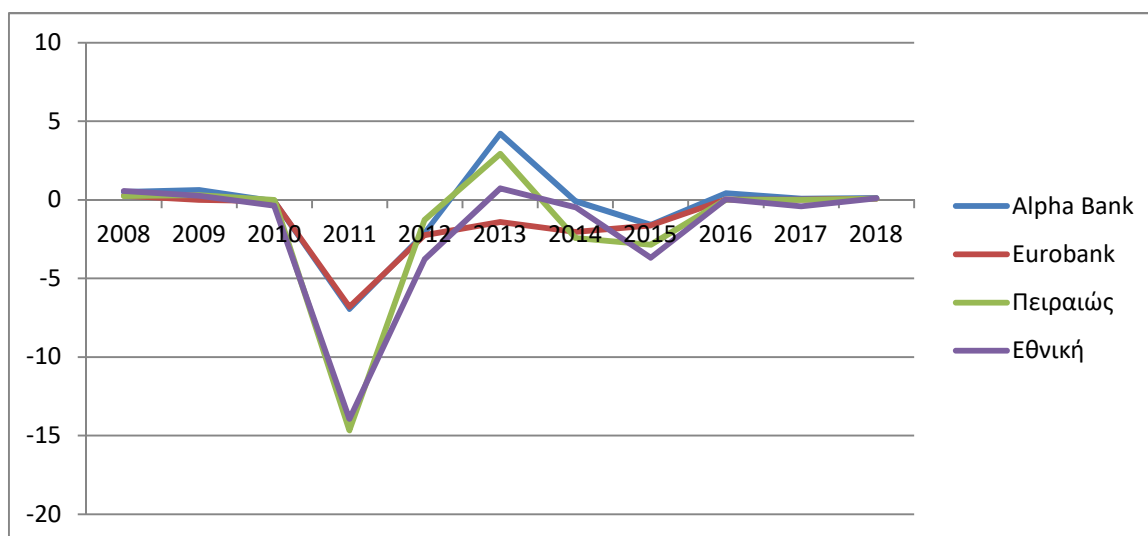
Ο δείκτης ΚΠΕ, παρουσιάζει μικρές διακυμάνσεις για την εξεταζόμενη περίοδο. Την χρονική περίοδο 2008 έως 2011 θα έχει ανοδική πορεία για να ακολουθηθεί μια πτωτική πορεία κατά τα έτη 2012 και 2013.

Στον δείκτη Χορηγήσεις προς Καταθέσεις παρατηρείται πως όλα τα χρόνια κυμαίνεται σε τιμές πάνω από τη μονάδα (100%). Ο δείκτης από το 2009 έως το 2011 αυξάνεται λόγω του ότι ο αριθμός των καταθέσεων θα μειωθεί σημαντικά. Το αξισημείο είναι το έτος 2011 όπου ο δείκτης θα πάρει το υψηλότερη τιμή του. Τα παραπάνω θα διογκώσουν τα προβλήματα ρευστότητας της τράπεζας. Το 2015 ο δείκτης και πάλι αυξάνεται λόγω της πιθανής εξόδου της Ελλάδας από το ευρώ, το οποίο είχε ως αποτέλεσμα την φυγή καταθέσεων και την εφαρμογή των capital controls. Από το 2016 έως και το 2018 παρατηρείται μια σταδιακή φθίνουσα πορεία του δείκτη. Το τελευταίο οφείλεται στην επιστροφή των καταθέσεων και κεφαλαίων στις τράπεζες.

Ο δείκτης Ίδια κεφάλαια προς σύνολο ενεργητικού ενώ από το 2008 στο 2009 αυξάνεται, από το 2010 θα αρχίσει μια πτωτική πορεία με την μεγαλύτερη πτώση το 2012 όπου και εντοπίζεται αρνητική τιμή. Από το 2013 έως και το 2018 ο δείκτης θα ακολουθήσει αυξητική πορεία με υψηλότερη τιμή του 2017.

5.2.5 Διαγραμματική αναπαράσταση αριθμοδεικτών των 4 τραπεζών

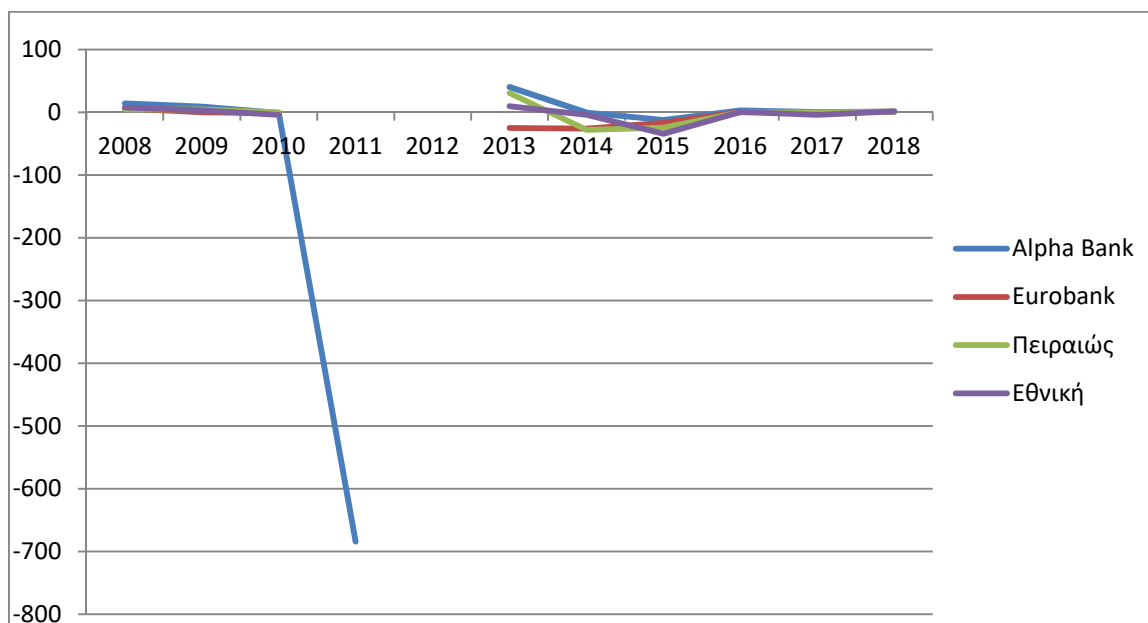
Γράφημα 4: Αριθμοδείκτης ROA των 4 συστημικών τραπεζών 2008-2018

ΠΗΓΗ: Από τις λογιστικές καταστάσεις των τραπεζών: Alpha Bank, Eurobank, Πειραιώς και Εθνικής, σχεδιασμένο από την συγγραφέα

Εξετάζοντας το παραπάνω γράφημα είναι εμφανή ότι η τράπεζα Πειραιώς θα παρουσιάσει το 2011 την πιο μικρή αρνητική τιμή σε σύγκριση με τις άλλες τράπεζες. Τα έτη 2008 έως 2010 ο δείκτης ROA και των 4 τραπεζών κυμαίνεται στα ίδια επίπεδα. Την χρονική περίοδο 2010 έως 2012 ο δείκτης ROA και των 4 τραπεζών θα εμφανίσει μεγάλη πτωτική πορεία και θα ακολουθήσει ανοδική πορεία για τα έτη 2012 έως 2014. Από το 2016 και έπειτα ο δείκτης ROA και των 4 τραπεζών θα αρχίσει να συγκλίνει στα ίδια επίπεδα με το έτος 2008 οπότε είναι εμφανή η καλή πορεία και των 4 τραπεζών. Σε γενικές γραμμές η τράπεζα Eurobank είχε τον καλύτερο δείκτη σε σχέση με τις άλλες τράπεζες, καθόλη την περίοδο 2008 έως 2018.

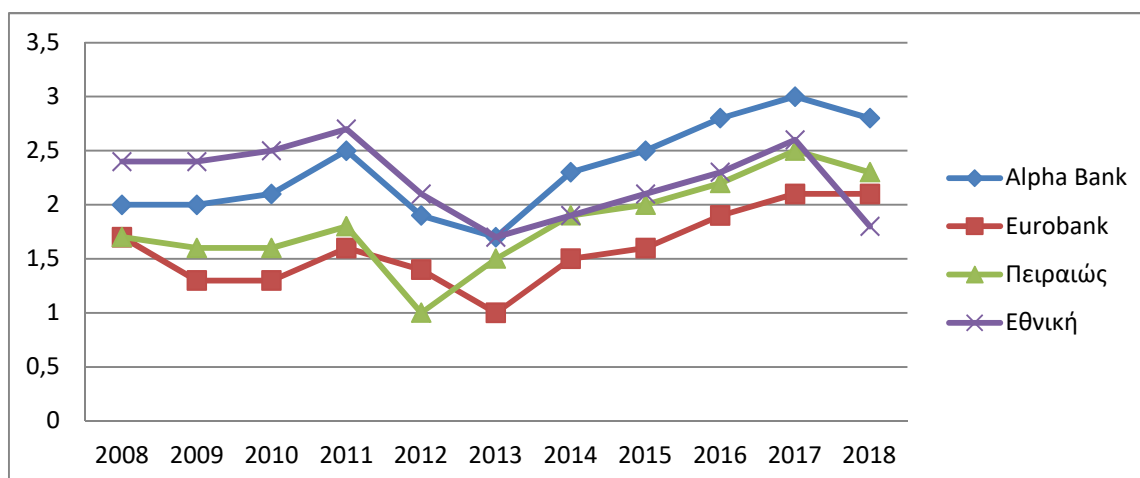
Γράφημα 5 : Αριθμοδείκτης ROE των 4 συστημικών τραπεζών 2008-2018

ΠΗΓΗ: Από τις λογιστικές καταστάσεις των τραπεζών: Alpha Bank, Eurobank, Πειραιώς και Εθνικής, σχεδιασμένο από την συγγραφέα

Με το παραπάνω γράφημα είναι εμφανή τα έτη 2008 έως 2010 οι τράπεζες ακολουθούν την ίδια πορεία. Στην συνέχεια η Alpha bank παρουσιάζει έναν πολύ μεγάλο αρνητικό δείκτη ROE για το έτος 2011 και για τις υπόλοιπες τράπεζες δεν μπορεί να υπολογιστεί διότι το σύνολο των ιδίων κεφαλαίων είναι αρνητικό. Από το 2013 και έπειτα οι δείκτες ROE συγκλίνουν στα ίδια επίπεδα μεταξύ τους και επανέρχεται στα ίδια επίπεδα με την περίοδο 2008-2010.

Γράφημα 6 : Αριθμοδείκτης Καθαρού Περιθωρίου Επιτοκίου των 4 συστημικών τραπεζών 2008-2018

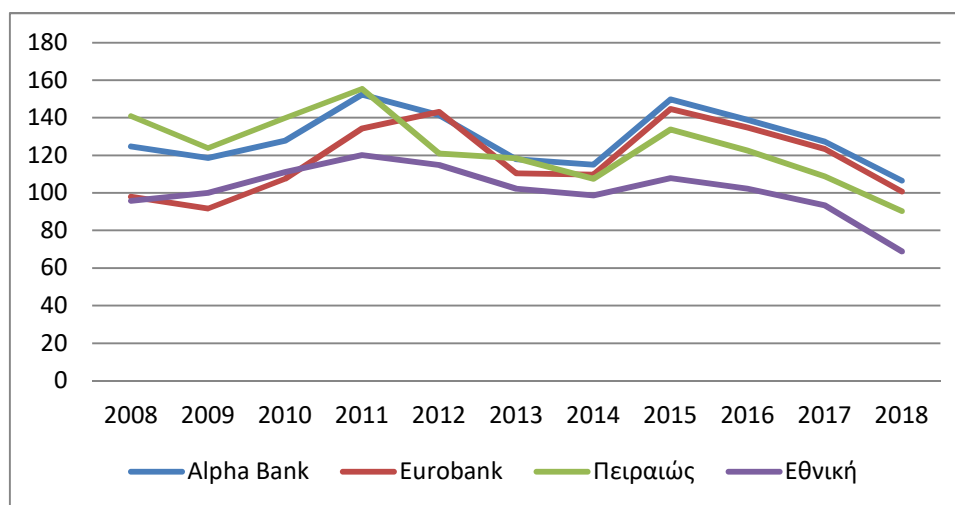
ΠΗΓΗ: Από τις λογιστικές καταστάσεις των τραπεζών: Alpha Bank, Eurobank, Πειραιώς και Εθνικής, σχεδιασμένο από την συγγραφέα

Παρατηρώντας το παραπάνω γράφημα, είναι εμφανές πως από το έτος 2008 έως και 2011, η Εθνική Τράπεζα και η Alpha Bank παρουσιάζουν μία μικρή αυξητική πορεία του NIM, με καλύτερο έτος το 2011. Από την αντίθετη πλευρά οι τράπεζες Πειραιώς και Eurobank ο δείκτης του θα παρουσιάσει μια μικρή πτωτική πορεία έως το 2010, ενώ το 2011 θα εμφανίσουν ένα υψηλό δείκτη όπως και οι υπόλοιπες τράπεζες. Στην συνέχεια από το 2011 οι τράπεζες εκτός από την Πειραιώς θα σημειώσουν πτώση στην τιμή του NIM, με μεγαλύτερη αυτή του 2013. Από την άλλη μεριά η Πειραιώς σημειώνει χαμηλή τιμή το 2012 και στη έπειτα ακολουθεί ανοδική πορεία. Τα επόμενα, όλες οι τράπεζες έως και το 2017 εμφανίζουν σταδιακά μια άνοδο της τιμής του NIM. Το 2018 και πάλι ο δείκτης αρχίζει να μειώνεται για όλες τις τράπεζες, με μεγαλύτερη και πιο σημαντική αυτή της Εθνικής Τράπεζας.

Στην συνέχεια θα αναλυθεί η γραφική αναπαράσταση του δείκτη χορηγήσεων προς καταθέσεις των 4 τραπεζών με το γράφημα 7.

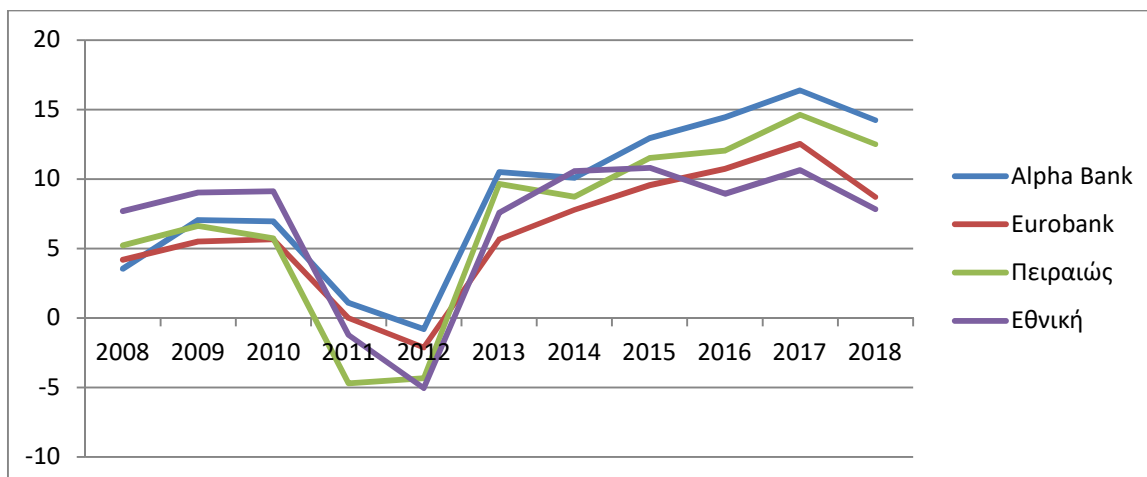
Γράφημα 7: Δείκτης Χορηγήσεων/καταθέσεις των 4 συστημικών τραπεζών 2008-2018

ΠΗΓΗ: Από τις λογιστικές καταστάσεις των τραπεζών: Alpha Bank, Eurobank, Πειραιώς και Εθνικής, σχεδιασμένο από την συγγραφέα

Μελετώντας το παραπάνω γράφημα είναι φανερό πως και οι τέσσερις συστημικές τράπεζες ακολουθούν την ίδια ανοδική πορεία από το 2009 έως το 2011, όμως η Eurobank συνεχίζει να αυξάνει τον δείκτη της μέχρι το 2012. Έπειτα και μέχρι το 2014 ο δείκτης και των 4 τραπεζών ακολουθεί φθίνουσα πορεία. Το 2015 ο δείκτης και των 4 τραπεζών θα ακολουθήσει ανοδική πορεία, όμως από το 2016 έως και το 2018 όλες οι τράπεζες θα ακολουθήσουν πάλι πτωτική πορεία.

Γράφημα 8: Αριθμοδείκτης Ίδια Κεφάλαια προς συνολικό ενεργητικό των 4 συστημικών τραπεζών 2008-2018

ΠΗΓΗ: Από τις λογιστικές καταστάσεις των τραπεζών: Alpha Bank, Eurobank, Πειραιώς και Εθνικής, σχεδιασμένο από την συγγραφέα

Αναλύοντας το παραπάνω γράφημα, ο δείκτης Ίδια Κεφάλαια προς το Σύνολο Ενεργητικού για την περίοδο 2008-2009 ακολουθεί μια αυξητική πορεία και σε καλύτερη μοίρα βρίσκεται η Εθνική. Από το 2010 ο δείκτης θα ακολουθήσει φθίνουσα πορεία για όλες τις τράπεζες μέχρι και το 2012 με την τράπεζα Πειραιώς να είναι εκείνη που την περίοδο αυτή θα σημειώσει τη χαμηλότερη τιμή της το 2011 ενώ οι υπόλοιπες το 2012. Επίσης, η μοναδική τράπεζα που ακολουθεί μια σταθερή αυξητική πορεία έως και το 2017 είναι η Eurobank ενώ οι υπόλοιπες τράπεζες θα παρουσιάσουν μικρές διακυμάνσεις. Το 2018 όλες οι τράπεζες θα εμφανίσουν μια πτώση στην τιμή του δείκτη με μεγαλύτερη αυτή της Εθνικής Τράπεζας και της Eurobank. Η τράπεζα με την καλύτερη πορεία στον δείκτη NIM είναι η Alpha Bank.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

6.1 Συνεισφορά της παρούσας έρευνας και προτάσεις για περαιτέρω έρευνα

Η παρούσα έρευνα αναλύει τις επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα. Για την υλοποίηση της αντλήθηκαν δεδομένα από τις οικονομικές καταστάσεις των 4 συστημικών τραπεζών για την περίοδο 2008-2018. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε χρησιμοποιώντας καταστάσεις τάσεις και αριθμοδείκτες, προκειμένου να εντοπιστούν τα δυνατά και αδύνατα σημεία των τραπεζών. Στις οικονομικές καταστάσεις περιλαμβάνονται η Κατάσταση Αποτελεσμάτων που δείχνει την κερδοφορία ή την αποδοτικότητα ή το λειτουργικό αποτέλεσμα μιας επιχείρησης και ο ισολογισμός ο οποίος δείχνει τη φερεγγυότητα ή την οικονομική θέση μιας επιχείρησης.

Η συνεισφορά της παρούσας έρευνας έγκειται στο γεγονός ότι καταδεικνύονται κατά πόσο ήταν σε θέση οι τράπεζες να πραγματοποιούν κέρδη, να κάνουν επικερδείς επενδύσεις και να προσελκύουν καταθέσεις. Τα αποτελέσματα της έρευνας μπορούν να χρησιμοποιηθούν από κάθε ενδιαφερόμενο επενδυτή που θέλει να δει την πορεία των τραπεζών, για ένα διεθνή τράπεζας που θέλει να δει την πορεία της τράπεζας και αν χρειάζονται να γίνουν διορθωτικές κινήσεις και επίσης από έναν αναλυτή.

Όσον αφορά τις προτάσεις για περαιτέρω έρευνα θα μπορούσε στο μέλλον να διεξαχθεί έρευνα για την επίδραση των capital controls στην αποδοτικότητα των τραπεζών.

6.2 Σύνδεση με ερευνητικά ερωτήματα

Παρακάτω, ακολουθεί μια σύνοψη των συμπερασμάτων επί των ερευνητικών ερωτημάτων.

Ένα από τα ερευνητικά ερωτήματα ήταν το πως η παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση επηρέασε τις ελληνικές τράπεζες. Μέσω της ανάλυσης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων των 4 συστημικών τραπεζών διαπιστώθηκε ότι κατά την περίοδο 2008-2009 όπου παγκοσμίως επικρατούσε πανικός στις τράπεζες, μεγάλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα χρεοκόπησαν όπως η Lehman

Brothers, ενώ άλλα χρειάστηκαν να διασωθούν, οι ελληνικές τράπεζες δεν φάνηκαν να επηρεάζονται από τα γεγονότα. Αυτό οφείλεται κυρίως στο γεγονός ότι οι ελληνικές τράπεζες δεν είχαν επενδύσει σε σκίωδη παρατραπεζικά ιδρύματα και ούτε είχαν επενδύσει στις τιτλοποιήσεις δανείων και στον βραχυπρόθεσμο δανεισμό. Πιο συγκεκριμένα μέσω της οριζόντιας ανάλυσης των ισολογισμών των 4 τραπεζών, διαπιστώθηκε ότι κατά την περίοδο 2008-2009 το συνολικό ενεργητικό τους είχε μια ανοδική πορεία και αυτό διότι ακόμη οι τράπεζες μπορούσαν να ρευστοποιούν τα περιουσιακά τους στοιχεία και να αυξάνουν την ρευστότητά τους. Το παθητικό των τραπεζών την συγκεκριμένη περίοδο ακολουθούσε μια ελαφρώς αυξανόμενη πορεία με εξαίρεση της τράπεζας πειραιώς που μειώθηκε ελαφρώς αλλά αυτό δεν είχε επιπτώσεις στην κεφαλαική της επάρκεια. Τα ίδια κεφάλαια όλων των τραπεζών είχαν ανοδική πορεία και κατάφεραν να έχουν κερδοφορία.

Στην συνέχεια έγινε μια χρηματοοικονομική ανάλυση των βασικών αριθμοδεικτών των 4 τραπεζών για την περίοδο 2008-2009. Πιο συγκεκριμένα διαπιστώθηκε ότι ο δείκτης ROE (απόδοση ιδίων κεφαλαίων) και των 4 τραπεζών είχε μια σταθερή πορεία παίρνοντας θετικές τιμές. Αυτό σημαίνει ότι οι τράπεζες κατάφεραν να χρησιμοποιήσουν αποδοτικά τα κεφάλαια τους και να δημιουργήσουν πρόσθετα έσοδα (κέρδη). Στην συνέχεια αναλύθηκε ο δείκτης ROA (Απόδοση στοιχείων ενεργητικού), όπου και για τις 4 τράπεζες ο δείκτης κυμάνθηκε σε σταθερή πορεία, χωρίς έντονες διακυμάνσεις και μεταξύ τους κυμαινόταν στα ίδια επίπεδα. Αυτό σημαίνει, ότι και οι 4 τράπεζες κατάφεραν να έχουν μια αποτελεσματική διαχείριση στη χρήση των περιουσιακών τους στοιχείων για τη δημιουργία κερδών. Παρακάτω αναλύθηκε ο δείκτης ΚΠΕ (Καθαρό περιθώριο επιτοκίου) και διαπιστώθηκε ότι για όλες τις τράπεζες είχε μια σταθερή πορεία, με εξαίρεση της τράπεζας eurobank όπου μειώθηκε ελαφρώς χωρίς όμως να πάρει αρνητική τιμή. Αυτό σημαίνει ότι όλες οι τράπεζες κατάφεραν να αποκομίσουν κέρδη από τις επενδύσεις τους. Τέλος με τον αριθμοδείκτη ρευστότητας χορηγήσεις προς καταθέσεις διαπιστώθηκε πως είχε μια φθίνουσα πορεία για όλες τις τράπεζες με εξαίρεση της τράπεζας εθνικής. Μια φθίνουσα πορεία καταδεικνύει ότι η ρευστότητα των τραπεζών αυξάνεται και αυτό οφείλεται κυρίως στην αύξηση των καταθέσεων.

Ένα άλλο ερευνητικό ερώτημα ήταν ποιά ήταν η κατάσταση των τραπεζών την περίοδο της έντονης κρίσης στην Ελλάδα.

Μελετώντας τον δείκτη ROA (απόδοση στοιχείων ενεργητικού) των 4 συστημικών τραπεζών διαπιστώθηκε ότι την περίοδο 2010 έως 2012 ο δείκτης αρχίζει και ακολουθεί μια μεγάλη φθίνουσα πορεία και με αποκορύφωμα το έτος 2011 όπου και για τις 4 τράπεζες ο δείκτης θα φθάσει στα χαμηλότερα επίπεδα που θα πάρει πότε μέσα στο διάστημα 2008-2018, με χαμηλότερο δείκτη αυτό των τραπεζών Εθνικής και Πειραιώς και θα κυμανθεί για όλες τις τράπεζες σε αρνητικά επίπεδα. Το γεγονός αυτό καταδεικνύει ότι την περίοδο αυτή οι τράπεζες δεν κατάφεραν να αξιοποιήσουν αποδοτικά τα στοιχεία του ενεργητικού τους και να αποκομίσουν κέρδη από αυτά.

Ο δείκτης ROE για την περίοδο 2010 έως 2012 επίσης άρχισε να μειώνεται δραματικά με την χειρότερη επίδοση αυτής της τράπεζας Alpha Bank το 2011 ενώ για τις άλλες τράπεζες δεν κατέστη δυνατόν ο υπολογισμός για το έτος 2011 διότι το σύνολο των ιδίων κεφαλαίων τους ήταν αρνητικό. Το έτος 2012 εξακολούθησε να κυμαίνεται σε χαμηλά επίπεδα.

Ο δείκτης χορηγήσεων προς καταθέσεις για όλες τις τράπεζες είχε μεγάλη ανοδική πορεία με αποκορύφωμα το έτος 2011. Αυτό σημαίνει ότι οι καταθέσεις το 2011 έπεσαν κατακόρυφα αλλά και υπήρχαν αυξήσεις στις ζημίες απομείωσης των δανείων προς επιχειρήσεις και ιδιώτες.

Στην συνέχεια εξετάζοντας τον δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας ίδια κεφάλαια προς σύνολο ενεργητικού, παρατηρούμε ότι από το έτος 2010 αρχίζει να ακολουθεί μια δραματική φθίνουσα πορεία με αποτέλεσμα τα έτη 2011 και 2012 να κυμανθεί σε ιστορικά αρνητικά επίπεδα, με χειρότερη πορεία της τράπεζας Πειραιώς και καλύτερη πορεία για το έτος 2011 της Alpha bank όπου κατάφερε οριακά να τον κρατήσει σε θετικά επίπεδα. Αυτό μας δείχνει ότι οι τράπεζες δεν κατάφεραν να αξιοποιήσουν το ενεργητικό τους για άντληση κεφαλαίων, διότι την περίοδο εκείνη η υποβάθμιση της πιστοληπτικής διαβάθμισης του Ελληνικού Δημοσίου και κατ' επέκταση των ελληνικών τραπεζών, οδήγησε στην έλλειψη εμπιστοσύνης των αγορών προς τις ελληνικές τράπεζες και έτσι δεν κατάφεραν να ρευστοποιήσουν αποδοτικά το ενεργητικό τους, αλλά ούτε να πάρουν δάνεια από τις αγορές.

Η χρηματοοικονομική θέση των Τραπεζών επηρεάστηκε δυσμενώς από τη συμμετοχή στο πρόγραμμα ανταλλαγής ομολόγων και δανείων προς ΔΕΚΟ (PSI) και τη μακροχρόνια ύφεση της ελληνικής οικονομίας η οποία, σε συνδυασμό με την αύξηση της ανεργίας, οδήγησε σε αύξηση των ζημιών απομείωσης δανείων προς επιχειρήσεις και ιδιώτες. Παράλληλα, αρνητική επίπτωση στις πηγές αντλήσεως ρευστότητας επέφερε η απώλεια καταθέσεων και η υποβάθμιση της πιστοληπτικής διαβάθμισης του Ελληνικού Δημοσίου και κατ' επέκταση των ελληνικών τραπεζών που με τη σειρά της είχε αντίκτυπο στη δυνατότητα χρηματοδότησεως από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα με ενέχυρα αποδεκτά για αναχρηματοδότηση.

Τέλος, ποιά ήταν η πορεία των τραπεζών τα τελευταία χρόνια και αν κατάφερε το ελληνικό τραπεζικό σύστημα να βελτιωθεί.

Μελετώντας τον δείκτη ROA των τραπεζών διαπιστώθηκε ότι από το έτος 2012 άρχισε να ανεβαίνει με αποκορύφωμα το έτος 2013, ενώ από το έτος 2016 ο δείκτης όλων των τραπεζών αρχίζει να συγκλίνει μεταξύ τους αλλά και να φθάσει στα ίδια επίπεδα με αυτά του 2008. Το γεγονός οφείλεται ότι από το 2016 και έπειτα οι τράπεζες κατάφεραν να έχουν κερδοφορία, σημειώθηκε βελτίωση της εμπιστοσύνης των καταναλωτών και επιχειρηματιών και σε συνδυασμό με την περαιτέρω πρόοδο στην προσπάθεια διαχειρίσεως των μη-εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων.

Στην συνέχεια από την ανάλυση του δείκτη ROE, προέκυψε ότι από το 2016 και έπειτα άρχισε και για τις 4 τράπεζες να κινείται σε θετικά επίπεδα και να συγκλίνει μεταξύ τους. Τα καθάρα κέρδη των τραπεζών αυξήθηκαν λόγω της μείωσης του ποσού των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων, βάσει του σχεδίου που έχει υποβληθεί στον Ενιαίο Εποπτικό Μηχανισμό (SSM), με την περαιτέρω μείωση των λειτουργικών εξόδων, περαιτέρω αποκτάστασης της καταθετικής βάσης, με θετική επίπτωση στο κόστος χρηματοδότησης, της αύξησης των εσόδων από τόκους μέσω της στοχευμένης χρηματοδότησης επιχειρηματικών τομέων και της αύξησης των εσόδων προμηθειών από υπηρεσίες και προϊόντα που προσφέρονται σε ιδιώτες και επιχειρήσεις.

Από την ανάλυση του δείκτη ΚΠΕ προέκυψε ότι από το 2014 άρχισε σταδιακά και για τις 4 τράπεζες να αυξάνεται και να κυμαίνεται σε θετικά επίπεδα με καλύτερο έτος το 2017 για όλες τις τράπεζες. Το γεγονός αυτό υποδηλώνει ότι άρχισε να αυξάνεται η εμπιστοσύνη των επενδυτών προς τις ελληνικές τράπεζες και άρχισαν σιγά σιγά οι ελληνικές τράπεζες να βγαίνουν στις αγορές αλλά και να αποκομίζουν κέρδος από τις επενδυτικές τους δραστηριότητες.

Τέλος, από την μελέτη του δείκτη ιδίων κεφαλαίων προς ενεργητικό προέκυψε ότι από το 2012 άρχισε να αυξάνεται για όλες τις τράπεζες, να κυμαίνεται πια σε θετικά επίπεδα και να έχει κάποιες μικρές αυξομειώσεις μεταξύ των ετών 2014 και 2015 λόγω των έντονων συζητήσεων περί εξόδου της Ελλάδος από την ευροζώνη αλλά και την εφαρμογή των capital controls και από το 2016 να αρχίσει μια έντονη ανοδική πορεία με καλύτερη αυτή της τράπεζας Alpha Bank. Το γεγονός αυτό οφείλεται ότι οι τράπεζες κατάφεραν να έχουν μια καλή κεφαλαιακή επάρκεια, απόρροια της επιστροφής των καταθέσεων.

6.3 Συζήτηση επί γενικών συμπερασμάτων

Από την ανάλυση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων των 4 συστημικών τραπεζών, με την μέθοδο της οριζόντιας ανάλυσης των ισολογισμών αλλά και τον υπολογισμό συγκεκριμένων αριθμοδεικτών προέκυψαν συμπεράσματα σχετικά με την απόδοση, την κερδοφορία ή της συνολικής δύναμης μιας επιχείρησης αλλά και την χρησιμοποίηση των περιουσιακών στοιχείων ή την αποτελεσματικότητα στη χρήση περιουσιακών στοιχείων τους για τη δημιουργία εσόδων από πωλήσεις.

Το συμπέρασμα που προέκυψε ήταν ότι αρχικά κατά τα έτη 2008 και 2009 οι ελληνικές τράπεζες δεν επηρεάστηκαν από την διεθνή χρηματοπιστωτική κρίση και η απόδοση τους, η κερδοφορία τους και η συνολική τους δύναμη παρέμεινε σε ικανοποιητικά επίπεδα χωρίς να προκαλεί ανησυχίες. Έπειτα τα χρόνια 2010-2012 η Ελλάδα εισέρχεται σε έντονη κρίση και οι ελληνικές τράπεζες αρχίζουν να εμφανίζουν ζημίες, να γίνεται μαζική εκροή των καταθέσεων, τα δάνεια που έχουν χορηγηθεί να έχουν καταστεί μη εξυπηρετούμενα και να φθάνουμε στην διάσωση των τραπεζών το 2011 μέσω του PSI, για να αντλήσουν την απαιτούμενη

ρευστότητα που χρειάζεται για την επιβίωση τους. Τα επόμενα έτη οι δείκτες των τραπεζών αρχίζουν να καλυτερεύουν όμως δεν έχουν φθάσει σε ασφαλή επίπεδα λόγω των έντονων γεγονότων περί εξόδου από την ζώνης του ευρώ.

Από το 2016 μέχρι το 2018 οι δείκτες μας δείχνουν ότι οι τράπεζες παρουσίασαν βελτίωση. Η ρευστότητα άρχισε να αυξάνεται λόγω της αύξησης της εμπιστοσύνης των καταθετών αλλά και επειδή τα capital controls ογήσαν στην αύξηση της χρήσης των ηλεκτρονικών μέσων πληρωμής, εμφάνισαν κερδοφορία και άρχισαν να βγαίνουν στις αγορές.

Τέλος, η προσδοκώμενη ενδυνάμωση της ελληνικής οικονομίας το 2018 και η βελτίωση της εμπιστοσύνης των καταναλωτών και επιχειρηματιών σε συνδυασμό με την περαιτέρω πρόοδο στην προσπάθεια διαχείρισης των μη-εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων, εκτιμάται ότι θα συμβάλλουν στη δημιουργία ευνοϊκότερου περιβάλλοντος για το ελληνικό τραπεζικό σύστημα. Ωστόσο, οι προκλήσεις που θα αντιμετωπίσουν οι τράπεζες το 2018, εκτός από την προσπάθεια για περαιτέρω μείωση του δείκτη μη-εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων, αφορούν στην διενέργεια της πανευρωπαϊκής ασκήσεως προσομοιώσεως ακραίων καταστάσεων από την ΕΚΤ (stress test) και στην εφαρμογή του διεθνούς προτύπου χρηματοοικονομικής πληροφόρησης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική Βιβλιογραφία

Ανακεφαλαιοποίηση Επίσημος Ορισμός, Οικονομικά της Καθημερινότητας, Ανακτήθηκε από : <https://www.dailyeconomics.gr/oikonomikoi-oroi/anakefalaiopoihsh>, Πρόσβαση στις 5/02/2020

Βαρουφάκης Γ., Πατωκός Τ., Τσερκέζης Λ. Κουτσόπετρος Χ. (2011), Η οικονομική κρίση στην Ελλάδα και την Ευρώπη το 2011, Παρατηρητήριο Οικονομικών Και Κοινωνικών Εξελίξεων Ινστιτούτο Εργασίας Γσεε

Βελεσιώτη Α. (2020), Πέντε χρόνια από τα capital controls και την 3η ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών, Ανακτήθηκε από : <https://www.newmoney.gr/roh/palmos-oikonomias/oikonomia/pente-chronia-apo-ta-capital-controls-ke-tin-3i-anakefaleopiisi-ton-trapezon/> Πρόσβαση στις 10/07/2020

Γκαργκάνας Ν. (2003), Ομιλία του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος κ. Νικολάου Χ. Γκαργκάνα στο Propeller Club, Αθήνα

Γαλανούδη Μ. (2012). Βασιλεία III: Πώς φτάσαμε και πού πηγαίνουμε -Εμπειρική Μελέτη: Παράγοντες που επηρεάζουν την Κεφαλαιακή Επάρκεια. Μεταπτυχιακή Εργασία, Τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη

Γκόρτσος Χ., (2011), «Βασιλεία III»: Η αναθεώρηση του ισχύοντος κανονιστικού πλαισίου της Επιτροπής της Βασιλείας για την Τραπεζική, Τιμητικός τόμος του Ρόκα Ν.,519-540

Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος,Ετήσιες Οικονομικές Εκθέσεις Ανάκτηση από <https://www.nbg.gr/el/the-group/investor-relations/financial-information/annual-interim-financial-statements>, Πρόσβαση στις 10/08/2020

Ζαγορήσιος Ν., Ασημέλης Ι., (2011), Τιτλοποιήσεις και καλυμμένες ομολογίες ως εργαλεία ρευστότητας, Η διεθνής κρίση, η κρίση στην ευρωζώνη και το ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα, Συλλογικό έργο – μελέτη, Αθήνα: Εκδόσεις Ελληνική Ένωση Τραπεζών.

Καλφάογλου Φ. (2012), Το πλαίσιο της κεφαλαιακής επάρκειας των τραπεζών, Οικονομικό Δελτίο Τράπεζας Ελλάδος, Τεύχος 36, σελ. 47-95

Καρατζόγλου Μ.(2016), Τραπεζικό Σύστημα Και Οικονομική Κρίση Αιτίες-Επιπτώσεις, Πτυχιακή Εργασία, Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων, Ανώτατο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Πειραιά, Πειραιάς

Λεκκός Η, Βλάχου Π.(2014), Ανάλυση των επιπτώσεων της οικονομικής κρίσης στις προοπτικές των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων, Συλλογικός Τόμος: Ανταγωνιστικότητα για ανάπτυξη: Προτάσεις πολιτικής ,Ελληνική Ένωση Τραπεζών

Lapavitsas C, Mariolis T., Gavrielides C.(2017), Η αποτυχία της Ευρωζώνης. Προτάσεις οικονομικής πολιτικής για την ανάκαμψη της Ελλάδας, Ευρωπαϊκό Δίκτυο Ερευνών Κοινωνικής και Οικονομικής Πολιτικής

Μιχαλόπουλος Γ. (2011), Χρηματοδότηση των ελληνικών τραπεζών στη διάρκεια της κρίσης, Συλλογικός Τόμος : Η διεθνής κρίση, η κρίση στην ευρωζώνη και το ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα, Τράπεζα της Ελλάδος, 229-246

Μητράκος Θ, (2016), Η ελληνική οικονομία και το τραπεζικό σύστημα στην περίοδο της κρίσης, 6ο Πανελλήνιο Επιστημονικό Συνέδριο Νομικής Τεκμηρίωσης Κοινωνικοοικονομικών Θεμάτων ,Καβάλα

Μπογά Α. (2018), Η σημασία στήριξης των συστημικών Τραπεζών , όπως προκύπτει από την εφαρμογή των συμφώνων της Βασιλείας I, II και III, Μεταπτυχιακή Εργασία, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Πάτρα

Νιάρχος, Ν. (2004), Χρηματοοικονομική Ανάλυση Λογιστικών Καταστάσεων, 7η Έκδοση, Εκδόσεις Σταμούλη, Αθήνα.

Πειραιώς Τράπεζα, Ετήσιες Οικονομικές Εκθέσεις, Ανάκτηση από <https://www.piraeusholdings.gr/el/investors/financials/annual-reports> , Πρόσβαση στις 15/08/2020

Ρόδη Ε. (2009), Ανάλυση μετοχής της Τράπεζας EFG Eurobank Ergasias σε ιδιώτες και θεσμικούς επενδυτές, Διπλωματική Εργασία, Τμήμα Διοίκησης Και Οικονομίας, Σχολή Χρηματοοικονομικής Και Ελεγκτικής, Καλαμάτα

Στουρνάρας Γ.(2020), Διδάγματα από την ελληνική οικονομική κρίση, οι προκλήσεις και οι ευκαιρίες για το μέλλον, Ομιλία στη Γεννάδειο Βιβλιοθήκη, Ανακτήθηκε από <https://www.bankofgreece.gr/enimerosi/grafeio-tyroy/anazhthsh-enhmerwsewn/enhmerwseis?announcement=fc915812-ab24-47ab-9e60-a566653a1f42> , Πρόσβαση στις 15/05/2020

Τράπεζα της Ελλάδος (2014), Το χρονικό της μεγάλης κρίσης :η Τράπεζα της Ελλάδος 2008 – 2013 Συλλογικό, Εκδόσεις Κέντρο Πολιτισμού

Τράπεζα της Ελλάδος, Ν. 4335/2015, άρθρο 2 του εσωτερικού άρθρου 81

Τράπεζα Eurobank (2015), Ενημερωτικό Δελτίο Επενδυτών, Ανάκτηση Από: https://www.eurobank.gr/-/media/eurobank/omilos/enimerosi-ependuton/eksupietisi-metoxon-kai-ependuton-eurobank/26112015enimerotiko_deltio_gr.pdf , Πρόσβαση στις 14/08/2020

Τράπεζα Eurobank, Ετήσιες Οικονομικές Εκθέσεις, Ανάκτηση Από <https://www.eurobankholdings.gr/el/enimerosi-ependuton/oikonomika-apotelesmata>, Πρόσβαση στις 20/08/2020

Τράπεζα Alpha Bank, Ετήσιες Οικονομικές Εκθέσεις, Ανάκτηση από : <https://www.alpha.gr/el/omilos/enimerosi-ependuton/oikonomika-stoixeia/oikonomikes-katastaseis-trapezis-kai-omilou>, Πρόσβαση στις 25/08/2020

Χατζηκωνσταντής Λ., (2002), Διαχείριση Λειτουργικού Κινδύνου Τραπεζών, KPMG

Χαρδούβελης Γ. (2008), Τιτλοποίηση στοιχείων ενεργητικού – Asset Securitization”, Παρουσίαση διάλεξης στα πλαίσια του Management of Financial Institutions

ΞΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Aiginger K. (2009), The Current Economic Crisis: Causes, Cures and Consequences, WIFO Working Papers, No. 341

Ashcraft A. (2009), Discussion of Alchemy of CDO Ratings, Journal of Monetary Economics, 56(5), 635-638

Addai B., Gyimah A., Lartey S., (2016), The Determinants of Net Interest Margin among Microfinance Institutions in Ghana, Research Journal of Finance and Accounting, 7(14), 73-80

Bittel, Iester R, Ronald s. Burke and Lawrence R. Lanf orge (1984), An Introduction to business: Business in Action 2nd ed., Mc Graw Hill Book company, New York

Basel Committe On Banking Supervision (1988), International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards, Basle

Basel Committee on Banking Supervision (2004), International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards, A Revised Framework, Bank for International Settlements

Balthazar L.,2006, From Basel 1 to Basel 3: The Integration of State-of-the-Art Risk Modeling in Banking Regulation, Palgrave Macmillan Publishers

Balin B.,(2008), Basel I, Basel II, and Emerging Markets:A Nontechnical Analysis, The Johns Hopkins University School of Advanced International Studies (SAIS), Washington

Baker D., 2008, The housing bubble and the financial crisis, Real-world Economics Review, 46, 73–81

Basel Committee on Banking Supervision (2010), Basel III: A global regulatory framework for more resilient banks and banking systems, Bank for International Settlements

Basel Committee on Banking Supervision (2010), Basel III: International framework for liquidity risk measurement, standards and monitoring, Bank For International Settlements

Basel Committee on Banking Supervision (2010), Results of the Comprehensive Quantitative Impact Study, Bank For International Settlements

Blundell-Wignall A., Atkinson P.(2010), Thinking Beyond Basel Iii: Necessary Solutions For Capital And Liquidity, OECD Journal For Financial Market Trends, 2010(1)

Basel Committee on Banking Supervision (2013), The Liquidity Coverage Ratio and liquidity risk monitoring tools, Bank For International Settlements

Basel Committee on Banking Supervision(2014), A brief history of the Basel Committee, Bank For International Settlements

Basel Committee on Banking Supervision (2015), Revised Pillar 3 disclosure requirements, , Bank For International Settlements

Berger A, Imbierowicz B., Rauchthe C. (2016), Roles of Corporate Governance in Bank Failures during the Recent Financial Crisis, Journal of money,credit and banking, 48(4), 729-770

Basel Committee on Banking Supervision(2017),Basel III: Finalizing post-crisis reforms, Bank For International Settlements

Basel Committee on Banking Supervision (2018), Pillar 3 disclosure requirements – updated framework, Bank for International Settlements

Bank for International Settlements, Basel Committee Charter Purpose and Role, Ανακτήθηκε από : [Basel Committee Charter \(bis.org\)](https://www.bis.org/bcch/charter.htm) ,Πρόσβαση στις 11/11/2019

Cooper, G.(2008), The Origin of Financial Crises, Harrian House

Cecchetti S. (2008), Monetary Policy and the Financial Crisis of 2007-2008, *Journal of Economic Theory*, no. 92, 1-34

Cornford A. (2009), Revising Basel II: the Impact of the Financial Crisis, *Finance & Bien Commun*, 2(2-3), 60-77.

Co-Pierre G., (2011), Basel III and Systemic Risk Regulation – What Way Forward?, Working Papers on Global Financial Markets, No. 17, University of Jena and University of Halle-Wittenberg,

Cloutier R.,(2017), Why Basel III is Necessary, Washington Trust Bank Wealth Management & Advisory Services

Courville L. (2018), Financial crisis: A perfect storm or regulatory failure. Ανακτήθηκε από http://www.hec.ca/iea/seminaires/120508_leon_courville.pdf , Πρόσβαση στις 15/10/2020

Davis P, Karim, D. (2008). *Could Early Warning Systems Have Helped To Predict the Sub-Prime Crisis?*, *National Institute Economic Review*, 206(1), 35–47.

Docherty P. (2008), Basel II and the Political Economy of Banking Regulation– Monetary Policy Interaction, *International Journal of Political Economy*, 37(2), 82-106.

European Central Bank (2004), The Comprehensive approach of Basel II, *Financial Stability Review*, 139-145

Essien, Enefiok E. (2006), *Entrepreneurship concept and practice*, Abaem publishing co.

Fontana A, Scheicher M. (2010), An Analysis of Euro Area Sovereign CDS and their relation with government bonds, Working Paper Series no 1271, European Central Bank

Fuhrmans V.(2010), Exposure to Greece Weighs On French, German Banks, *The Wall Street Journal* , Ανακτήθηκε από : <https://www.wsj.com/articles/SB10001424052748703798904575069712153415820> , Πρόσβαση στις 25/08/2020

Franklin A.,Carletti E., Xian G.,(2014) , *The Roles of Banks in Financial Systems*, *The Oxford Handbook of Banking*, Second Edition

Fender I.,Lewrick U., (2016), Adding it all up: the macroeconomic impact of Basel III and outstanding reform issues, Monetary and Economic Department, BIS Working Papers No 591

Goodhart C.,(2011), The Basel Committee on Banking Supervision A History of the Early Years, 1974–1997, Cambridge University Press, United Kingdom

Hermanson, R., James E. and Michael M. (1992), Accounting principles, 5th ed, Boston, MA: Richard D. Irwon, Inc

Hartlage A.(2012), The Basel III Liquidity Coverage Ratio and Financial Stability, Michigan Law Review, 111(3), 454-483

Igben R. (1999), Financial Accounting made simple, Rol publishers, Lagos

IMF (2009), Greece: 2009 Article IV Consultation”, *IMF Country Report* No. 09/244, Ανακτήθηκε από: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/scr/2009/cr09244.pdf>

Jackson P.,(2005), Bank Capital Standards: The New Basel Accord,

Johnson M. Mamum A. (2012) The failure of Lehman Brothers and its impact on other financial institutions, *Applied Financial Economics*, 22(5), 375-385

Kolb R. (2011), Lessons from the Financial Crisis: Causes, Consequences, and Our Economic Future, John Wiley & Sons Publishers

Kingsley, P. (August 7, 2012). *Financial crisis: timeline. The financial crisis, five years on: how the world economy plunged into recession*. Ανακτήθηκε από: <http://www.theguardian.com/business/2012/aug/07/credit-crunch-boom-bust->, Πρόσβαση στις 28-05-2020

Kärrberg P., Sellman V.(2012), Should banks be allowed to go into bankruptcy, Ανακτήθηκε από <http://www.math.chalmers.se/Stat/Grundutb/CTH/mve220/1213/Should%20banks%20be%20allowed%20to%20go%20into%20bankruptcy.pdf> , Πρόσβαση στις 30/05/2020

King M., (2013), The Basel III Net Stable Funding Ratio and bank net interest margins, *Journal of Banking & Finance*, 37(11), 4144–4156.

Kollmann R. , Ratto M., Roeger W., Veld J.(2013), Fiscal policy, banks and the financial crisis, *Journal of Economic Dynamics and Control*, 37(2), 387-403

Kimberly A. (2020), Lehman Brothers Collapse, Ανακτήθηκε από: <https://www.thebalance.com/lehman-brothers-collapse-causes-impact-4842338#impact-of-lehmans-bankruptcy> Πρόσβαση στις 28-05-2020

Lasher, William R. (1997), *Advanced financial Accounting*, 5th ed., pitman publishing co, London

Landskroner Y., Ruthenberg D., Zaken D. (1999), Market Risks—the Amendment to the Basel Capital Accord and Internal Model Approach: The Israeli Case, *Proceedings of the International Conference on Risk Management and Regulation in Banking* (1997), Boston, 187-202

Landau J. (2009), Procyclicality: what it means and what could be done, in *Proceedings of the Bank of Spain's conference on Procyclicality and the Role of Financial Regulation*, Madrid

Larosiere J., (2009) , The high-level group on financial supervision in the EU, Report, Brussels, Available at https://ec.europa.eu/economy_finance/publications/pages/publication14527_en.pdf

Louri H, Migiakis P. (2019), Financing economic activity in Greece: Past challenges and future prospects, CGK Working Paper no. 2019-03

Mullard M. (2012), The Credit Rating Agencies and Their Contribution to the Financial Crisis. , *The Political Quarterly*, 83(1), 77–95.

Mohammed N. (2014), Role of Ratio Analysis in Business Decisions:A Case Study NBC Maiduguri Plant, *Journal of Educational and Social Research*, 4(5), 105-118

Magnus M.,Korpas A., (2017), The role of the Basel Committee on Banking Supervision (BCBS), Economic Governance Support Unit Directorate-General for Internal Policies

Mashkour S., (2020), Analysis Of Financial Statements, Al- Alalamia press Samawah Publisher, Iraq

Needles, Belverd E. (1996), Principles of Accounting, 6th ed., Houghton Mifflin company, Boston

Noeth B., Sengupta R.(2012), Global European Banks and the Financial Crisis, Federal Reserve Bank of St. Louis Review, 94(6), 457-79.

Okezie, B.N. (2002), Fundamentals of financial Accounting, BON publications, Owerri

Office of the Superintendent of Financial Institutions (2017), Pillar 3 Disclosure Requirements

Penikas, H. (2015), History of Banking Regulation as Developed by the Basel Committee on Banking Supervision in 1974-2014 (Brief Overview), National Stability Journal of the Bank of Spain, 28, 9-48.

Quaglia L., (2015), The European Union's Role in International Economic Fora Paper 5: The BCBS, Policy Department Economic and Scientific Policy European Parliament

Rady D. (2012), Greece debt crisis: Causes, implications and policy options. Academy of Accounting and Financial Studies Journal, 16, 87–96.

Sanders A.(2008), The subprime crisis and its role in the financial crisis, Journal of Housing Economics, **17**(4), 254-261

Shorter G. (2009), Bear Stearns: Crisis and “Rescue” for a Major Provider of Mortgage-Related Products, Congressional Research Service

Swedberg, R. (2010), The structure of confidence and the collapse of Lehman Brothers, Markets on Trial: The Economic Sociology of the U.S. Financial Crisis:

Part A (Research in the Sociology of Organizations),30(A), Emerald Group Publishing Limited, Bingley, 71-114

Saleem Q, Rehman R. (2011), Impacts of liquidity ratios on profitability, Interdisciplinary Journal of Research in Business, 1(7), 95-98

Schild J. (2013), Leadership in Hard Times: Germany, France, and the Management of the Eurozone Crisis, German Politics & Society , 31(1), 24-47

Shakdwipee P. and Mehta M. (2017), From Basel I to Basel II to Basel III, International Journal of New Technology and Research, 3(1), 66-70

Silaban P. (2017), The Effect of Capital Adequacy Ratio, Net Interest Margin and Non-Performing Loans on Bank Profitability: The Case of Indonesia, International Journal of Economics and Business Administration, V(3), 58-69

The Comprehensive Approach Of Basel II (2004), Financial Stability Review, European Central Bank

The Common-size Financial Statement Analysis (Vertical and Horizontal) Ανακτήθηκε από <https://www.finstanon.com/articles/47-the-common-size-financial-statement-analysis-vertical-and-horizontal>, Πρόσβαση στις 15/04/2020

Toussaint E.(2017), Banks are responsible for the crisis in Greece Available at <http://www.cadtm.org/Banks-are-responsible-for-the> , Πρόσβαση στις 15-05-2020

Valová I. (2007), New Capital Rules According to Basel II, Banks and Bank Systems, 2(2)

Young B, Semmler W.(2011)The European Sovereign Debt Crisis: Is Germany to Blame?, German Politics & Society 29(1), 1-24

Walsh C. (2009), Key Management Ratios, Εκδόσεις Πατάκης

Zandi M. (2008), Financial Shock: A 360 Degree Look at the Subprime Mortgage Implosion, and How to Avoid the Next Financial Crisis, Financial time press publishing, 1st edition

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Ισολιγισμός Εθνικής τράπεζας 2008-2018

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	χιλιάδες €										
Ταμείο και διαθέσιμα σε Κεντρικές Τράπεζες	1.959.219	2.073.721	5.069.505	1.566.583	1.212.519	2.195.000	1.570.000	1.130.000	844.000	1.491.000	1.901.000
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων (μετά από προβλέψεις)	5.202.018	5.881.701	7.091.039	8.026.009	4.195.414	3.478.000	3.790.000	2.927.000	2.579.000	1.723.000	2.307.000
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	1.717.902	3.003.966	1.082.292	2.457.257	5.005.813	2.411.000	2.049.000	2.126.000	1.851.000	1.773.000	1.580.000
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	1.303.708	1.670.914	1.512.961	2.923.318	3.380.454	2.581.000	4.796.000	3.892.000	4.466.000	3.673.000	3.791.000
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών (μετά από προβλέψεις)	53.410.200	53.129.698	53.242.991	52.891.237	46.999.623	46.327.000	43.531.000	39.750.000	38.166.000	36.248.000	29.103.000
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων	10.066.441	9.892.407	12.044.649	7.163.770	4.539.637	13.470.000	11.856.000	13.457.000	10.207.000	3.452.000	4.239.000
Συμμετοχές σε θυγατρικές επιχειρήσεις	7.149.862	8.064.609	8.415.877	8.460.927	8.906.875	8.216.000	7.300.000	2.861.000	2.543.000	1.443.000	1.467.000
Συμμετοχές σε συγγενείς επιχειρήσεις	6.921	27.631	7.298	5.803	6.716	7.000	10.000	7.000	7.000	7.000	7.000
Υπεραξία επιχειρήσεων, λογισμικό και λοιπά άυλα περιουσιακά στοιχεία	111.235	121.554	140.807	123.953	133.911	111.000	119.000	113.000	108.000	125.000	147.000
Ενσώματα πάγια στοιχεία	986.405	381.642	388.104	353.093	330.819	263.000	260.000	249.000	256.000	248.000	262.000
Απαιτήσεις από αναβαλλόμενες φόρους	173.947	82.094	366.168	1.000.326	1.035.038	2.139.000	3.335.000	4.906.000	4.906.000	4.906.000	4.906.000
Απαιτήσεις από φόρο εισοδήματος	113.903	189.481	136.667	242.359	339.996	435.000	481.000	545.000	558.000	410.000	351.000
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	1.587.984	1.697.746	1.755.936	2.067.402	1.802.667	2.259.000	1.768.000	1.606.000	1.456.000	1.459.000	1.637.000
Σύνολο Ενεργητικού	83.819.355	91.220.464	96.284.344	87.287.037	77.939.482	83.942.000	81.685.000	73.569.000	67.947.000	56.958.000	57.901.000

Παθητικό σε χιλιάδες ευρώ	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	13.801.415	18.390.685	28.869.460	33.870.863	33.287.000	26.473.000	20.481.000	25.240.000	18.389.000	7.673.000	8.143.000
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	1.426.951	1.204.621	1.404.051	3.940.485	4.373.000	2.559.000	5.706.000	4.635.000	5.166.000	3.798.000	2.131.000
Υποχρεώσεις προς πελάτες	56.291.053	58.081.167	52.471.008	44.025.167	40.908.000	45.290.000	44.130.000	36.868.000	37.326.000	38.849.000	42.249.000
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους		1.485.109	2.103.771	1.059.297	600.000	810.000	872.000	826.000		742.000	848.000
Λοιπές δανειακές υποχρεώσεις	3.874.881	1.209.377	1.078.098	984.671	205.000	102.000	871.000	0	258.000	0	0
Υποχρεώσεις από παροχές στο προσωπικό	108.057	134.284	79.887	208.891	328.000	487.000	270.000	258.000	255.000	251.000	237.000
Φόρος εισοδήματος	0	60.497	21.925	0	0	0	0	0	0	0	0
Λοιπά στοιχεία παθητικού	1.883.712	2.430.563	1.496.537	4.283.692	2.168.000	2.093.000	963.000	989.000	777.000	898.000	930.000
Σύνολο Παθητικού	77.386.069	82.996.303	87.524.737	88.373.066	81.869.000	77.814.000	73.293.000	68.816.000	62.171.000	52.211.000	54.538.000
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ											
Μετοχικό κεφάλαιο	2.490.771	3.392.708	5.137.952	6.137.952	6.138.000	2.073.000	2.414.000	2.744.000	2.744.000	2.744.000	274.000
Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο	2.682.050	3.335.881	3.326.321	3.324.623	3.325.000	11.972.000	14.057.000	13.863.000	13.863.000	13.863.000	13.863.000
Αποθεματικά & αποτελέσματα εις νέον	1.406.242	1.495.572	315.847	- 10.528.091	- 13.393.000	- 7.662.000	- 7.818.000	- 10.321.000	- 10.510.000	- 10.393.000	- 11.969.000
Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων	6.579.063	8.224.161	8.780.120	- 1.065.516	- 3.930.000	6.383.000	8.653.000	6.286.000	6.097.000	6.214.000	2.168.000
Σύνολο Παθητικού και Ιδίων Κεφαλαίων	83.965.132	91.220.464	96.304.857	87.307.550	77.939.000	84.197.000	81.946.000	75.102.000	68.268.000	58.425.000	56.706.000

Ισολογισμός Τράπεζας Πειραιώς 2008-2018

Ενεργητικό σε χιλ. ευρώ	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Ταμείο και διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα	2.486.574	1.747.045	1.523.902	1.572.849	2.091.406	1.912.478	2.864.234	2.444.752	902.248	1.154.395	2.548.000
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	4.636.273	4.442.537	4.424.327	3.065.200	2.620.677	1.163.172	932.793	787.795	1.771.326	2.091.669	1.130.000
Παράγωγα χρηματοοικονομικ ά μέσα - απαιτήσεις	356.820	170.606	142.258	375.069	423.395	321.307	506.941	437.028	448.907	461.402	380.000
Χρεόγραφα εμπορικού χαρτοφυλακίου	1.166.899	1.041.535	184.259	125.106	81.209	27.692	0	0	0	0	0
Χρηματοοικονομικ ά μέσα αποτιμώμενα σε εύλογες αξίες	84.984	20.269	16.426	9.922	7.833	17.183	110.173	50.462	8.428	1.476.244	110.000
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών (μετά από προβλέψεις)	33.482.61 9	31.245.44 6	33.620.10 2	29.897.65 5	37.618.00 2	57.399.11 7	53.987.06 8	49.425.75 3	48.720.10 5	44.884.57 2	40.577.00 0
Χρεόγραφα διαθέσιμα προς πώληση	792.700	2.186.728	1.764.783	2.381.550	4.340.092	888.538	2.059.917	2.407.828	2.368.408	2.019.464	0
Διακρατούμενα έως τη λήξη χρεόγραφα	3.263.095	3.305.687	4.954.598	1.198.239	4.340.092	888.538	0	0	0	0	0
Απαιτήσεις από χρεωστικούς τίτλους	527.699	898.794	0	0	7.933.625	15.569.47 4	14.273.93 5	16.985.33 6	13.246.25 7	23.109	208.000
Επενδύσεις σε θυγατρικές εταιρείες	1.815.390	1.923.099	2.088.501	1.909.309	1.921.587	1.707.317	1.691.120	1.074.328	1.051.392	810.928	602.000
Επενδύσεις σε συγγενείς εταιρείες	181.497	161.424	179.968	228.418	240.239	291.901	279.154	279.597	201.961	246.020	179.000
Άυλα πάγια στοιχεία ενεργητικού	37.794	76.597	100.269	133.999	256.483	222.427	238.448	250.765	259.592	256.292	252.000
Ιδιοχρησιμοποιο ύμενα ενσώματα πάγια στοιχεία	317.266	313.451	321.149	314.133	631.788	715.813	838.804	852.644	852.450	898.367	877.000
Επενδύσεις σε ακίνητα	42.676	121.221	188.010	201.767	435.871	291.057		317.980	362.851	400.172	418.000

Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις	216.939	232.055	272.732	1.132.455	1.757.305	2.706.304	3.950.983	5.012.800	5.264.510	6.483.830	66.000
Ακίνητα κυκλοφορούντος ενεργητικού	72.577	82.560	76.310	128.998	150.799	351.498	523.883	515.759	0	0	0
Λοιπές απαιτήσεις	731.196	868.804	870.994	935.517	2.476.680	2.105.932	1.950.071	2.110.744	2.977.058	3.012.524	309.200
ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	50.212.998	48.837.858	50.728.588	43.610.186	67.327.083	86.579.748	84.207.524	82.953.571	78.435.493	64.218.988	60.420.000
Παθητικό σε χιλ. ευρώ	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	11.115.532	11.250.115	20.318.801	25.023.611	32.515.139	27.251.988	21.566.067	31.591.752	27.392.700	11.771.511	5.862.000
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα - υποχρεώσεις	360.907	160.575	182.219	381.321	419.816	325.996	538.260	411.639	656.655	403.881	413.000
Υποχρεώσεις προς πελάτες	21.109.587	25.729.695	21.051.885	18.331.129	31.107.800	48.198.391	50.210.311	36.771.355	39.765.301	41.300.806	41.919.000
Πιστωτικοί τίτλοι σε κυκλοφορία	6.778.951	4.397.701	2.671.181	1.266.788	593.703	305.263	661.311	102.311	69.515	435.277	528.000
Υβριδικά και λοιπά δανειακά κεφάλαια	963.715	507.700	506.581	191.981	321.111	256.001	232.381	0	0		
Υποχρεώσεις για παροχές μετά τη συνταξιοδότηση	173.222	173.271	177.735	139.060	118.472	115.811	192.198	180.897	181.619	187.932	187.000
Προβλέψεις για κινδύνους και βάρη	10.665	10.665	10.665	10.665	232	20.879	27.665	250.111	163.356	105.321	160.000
Τρέχουσες φορολογικές υποχρεώσεις	62.818	38.023	66.189	4.080	6.730	17.583	9.007	0	0	0	0
Αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις	50.187	68.138	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Λοιπές υποχρεώσεις	633.526	317.331	415.005	225.572	331.361	636.283	717.116	1.050.392	818.613	859.825	736.000
ΣΥΝΟΛΟ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ	47.539.170	45.638.350	48.433.361	45.880.513	65.857.424	77.508.231	77.214.379	73.391.763	69.080.789	55.061.536	52.805.000
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ											
Μετοχικό κεφάλαιο	1.571.923	1.601.020	170.882	1.092.998	1.092.998	2.271.770	1.830.591	2.619.955	2.619.955	2.619.955	2.620.000
Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο	927.775	927.739	2.130.877	2.953.356	2.953.356	10.008.731	11.393.315	13.071.688	13.071.688	13.071.688	13.075.000
Λοιπά αποθεματικά	-91.573	-78.316	-271.161	-6.105.036	-6.780.477	183.732	-7.119	-8.126.627	75.161	159.751	
Αποτελέσματα εις νέον	383.022	411.711	326.381			-1.195.118	-5.829.593		-8.353.025	-8.167.755	-10.181.000
ΣΥΝΟΛΟ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ	2.791.147	2.863.154	2.956.979	-2.058.682	-2.734.123	8.269.983	7.386.867	7.563.016	7.416.782	7.386.642	5.514.000
ΣΥΝΟΛΟ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ	50.330.317	48.501.504	51.390.340	43.821.831	63.123.301	85.778.719	84.601.246	80.956.779	76.497.571	62.451.228	58.319.000

Ισολογισμός Τράπεζας Eurobank 2008-2018

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ σε εκατ ευρώ											
Ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες	2.535	1.731	2.238	1.821	844	651	801	397	371	372	397
Απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	31.695	39.828	29.483	23.965	13.307	8.098	5.892	5.020	3.490	2.867	3.190
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	1.310	1842	200	94	92	62	73	17	8	13	18
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	1.659	1.460	1.725	1.950	1.913	1.260	2.121	1.881	1.985	1.884	1.875
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	43.570	42.015	43.539	36.087	33.434	37.468	35.076	32.974	31.908	30.866	29.354
Χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων	8.783	8.702	8.639	5946	4.445	15.008	14.959	14.585	11.011	6.161	6.597
Συμμετοχές σε θυγατρικές επιχειρήσεις	2.416	2.895	2.926	2946	3.025	2.907	2.570	2.161	2.224	1.814	1.753
Άυλα πάγια στοιχεία	87	100	357	73	69	71	282	256	238	105	126
Ενσώματα πάγια στοιχεία	399	380	106	232	285	314	60	64	80	237	244
Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις					2037	3024	3.871	4.902	4.918	4846	4.903
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	579	871	1.154	2.566	1.351	1.743	1.725	1.764	1.590	1.608	1.766
Σύνολο ενεργητικού	93.033	99.824	90.367	75.680	60.802	70.606	67.430	64.021	57.823	50.773	50.223
ΠΑΘΗΤΙΚΟ EUROBANK	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	15.115	13.398	8.332	5.696	4.703	12.196	13.408	6.255	11.089	7.168	9.247
Υποχρεώσεις προς κεντρικές τράπεζες	12.548	17.206	25.173	32.225	29.016	16.887	12.610	25.267	13.906	9.994	2.050
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	2.792	2.151	2.689	3.044	2.688	1.554	2.470	2.353	2.448	1.850	1.896
Υποχρεώσεις προς πελάτες	44.467	45.807	40.522	26.864	23.366	33.952	31.985	22.802	23.678	25.015	29.135
Πιστωτικοί τίτλοι και λοιπές δανειακές υποχρεώσεις	13.859	15.299	8.032	4.337	1.763	1.461	1.287	896	60	503	2.697
Λοιπές υποχρεώσεις	389	509	509	3.626	569	617	477	491	528	476	872
Σύνολο υποχρεώσεων	89.170	94.370	85.257	75.792	62.105	66.667	62.237	58.064	51.709	45.006	45.897
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ											

Μετοχικό κεφάλαιο	1.379	1.481	1.481	1.228	1.228	1.641	4.412	656	656	656	656
Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο	1.110	1.450	1.450	1.448	1.448	6.669	6.682	8.056	8.056	8.056	8.056
αποθεματικά και αποτεύματα εις νέον	701	814	444	-4.380	-5.611	-5.656	-7.185	-3.574	-3.532	-3.263	-4.349
Προνομιούχες μετοχές		950	950	950	950	950	950	950	950	950	0
Προνομιούχοι τίτλοι	705	791	790	744	688	398	398	43	43	43	42
Σύνολο	3.895	5.486	5.115	-10	-1.297	4.002	5.257	6.131	6.173	6.442	4.405
Σύνολο ιδίων κεφαλαίων και παθητικού	93.065	99.856	90.372	75.782	60.808	70.669	67.494	64.195	57.882	51.448	50.302

Ισολογισμός Alpha Bank

Ενεργητικό σε χιλ. ευρώ	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Ταμείο και διαθέσιμα σε Κεντρικές Τράπεζες	1.721.001	1.125.965	2.905.166	1.119.500	770.193	1.006.291	1.265.112	693.730	671.139	771.882	719.959
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	8.120.793	13.161.112	3.821.257	6.721.816	6.623.503	5.036.360	4.711.551	3.106.359	2.912.313	2.227.791	2.625.186
Αξιόγραφα εμπορικού χαρτοφυλακίου	86.830	66.916	35.796	13.760	14.119	7.001	1.729	1.888	2.865	6.511	6.315
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	491.336	373.600	412.013	639.963	740.611	307.911	1.153.911	791.171	611.136	623.133	730.215
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	42.139.273	41.810.755	39.919.035	36.152.015	32.796.571	44.236.165	43.475.910	41.558.011	40.261.521	33.521.136	35.613.197
Αξιόγραφα επενδυτικού χαρτοφυλακίου Διαθέσιμα προς πώληση	6.033.397	2.399.720	2.903.360	2.396.333	6.171.233	3.733.132	3.937.926	9.130.373	7.012.702	4.837.356	5.372.011
Αξιόγραφα επενδυτικού χαρτοφυλακίου Διακρατούμενα μέχρι τη λήξη	4.133.709	4.363.193	5.131.136	2.631.117	1.032.215	1.017.691	93.317	2.323	9.312	319	
Επενδύσεις σε εταιρίες θυγατρικές, συγγενείς και κοινοπραξίες	1.730.902	1.791.719	1.533.012	1.951.335	2.150.155	2.070.735	2.072.639	2.037.336	1.315.255	2.013.931	363.731
Επενδύσεις σε ακίνητα	42.195	43.325	47.706	40.337	31.633	23.205	31.939	23.313	27.336	26.379	21.553
Ιδιοχρησιμοποιούμενα ενσώματα πάγια	619.132	639.222	631.262	623.171	596.991	751.299	729.535	691.317	673.370	623.956	623.391
Υπεραξία και λοιπά άυλα πάγια	63.723	73.951	93.320	36.375	33.129	196.067	261.351	299.321	333.926	350.733	390.115

Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις	316.069	313.798	455.552	1.187.782	1.780.276	2.710.619	3.601.079	4.372.186	4.477.114	4.282.208	5.339.676
Λοιπά στοιχεία Ενεργητικού	419.526	491.527	582.163	749.975	917.321	1.142.735	1.289.761	1.421.770	1.378.290	1.253.995	1.282.813
Στοιχεία Ενεργητικού προς πώληση	53.233	75.113	86.657				1.831	447.601	116.631	217.235	1.013.900
Σύνολο Ενεργητικού	66.738.171	67.318.576	63.770.895	55.196.919	53.793.659	68.103.017	67.631.557	61.992.882	60.102.573	55.851.698	55.176.160
ΠΑΘΗΤΙΚΟ σε χιλ. ευρώ	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	10.833.969	15.291.428	18.729.995	22.771.803	25.825.551	19.355.329	17.538.162	25.170.637	19.433.001	13.751.530	10.639.412
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	301.172	628.836	1.106.591	1.581.153	1.529.730	1.371.261	1.916.101	1.536.555	1.337.559	1.037.174	1.119.513
Υποχρεώσεις προς πελάτες	33.816.091	35.258.018	31.233.710	23.719.193	23.191.009	37.501.639	37.817.117	27.733.679	29.009.979	30.255.030	33.492.218
Θμολογίες εκδόσεώς μας και λοιπές δανειακές υποχρεώσεις	17.395.616	10.405.582	6.930.873	5.288.581	2.317.252	1.295.415	2.021.165	406.231	598.759	557.919	811.307
Υποχρεώσεις για τρέχοντα φόρο εισοδήματος και λοιπούς φόρους	97.355	88.519	113.295	37.199	22.771	32.781	47.819	21.108	19.419	17.920	19.812
Αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις	158.212	157.970	231.819	326.110	372.168						
Λοιπές υποχρεώσεις	1.201.162	1.208.773	931.367	333.093	866.019	1.059.717	993.837	831.557	806.500	321.310	830.733
Προβλέψεις	8.415	3.763	9.217	10.160	30.173	258.915	333.520	410.416	333.188	173.307	218.596
Σύνολο Υποχρεώσεων	61.363.825	63.073.004	59.310.397	54.603.825	54.155.006	60.881.167	60.713.701	56.130.213	51.588.405	46.619.570	47.241.826
ΚΑΘΑΡΗ ΘΕΣΗ											
Μετοχικό Κεφάλαιο	1.931.590	3.151.067	3.151.067	1.100.231	1.100.231	4.216.572	3.330.718	461.061	461.061	463.110	463.110
Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο		406.367	406.367	2.757.633	2.757.633	4.212.062	4.358.216	10.790.370	10.790.370	10.801.029	10.801.029
Αποθεματικά	165.818	202.391	-6.512	73.770	213.097	517.559	53.351	153.631	208.137	572.832	323.104
Αποτελέσματα εις νέον	310.896	715.217	579.106	-3.338.760	-4.176.050	-1.799.137	-1.921.112	-2.937.532	-2.735.079	-2.691.231	-3.736.156
Ίδιες μετοχές	-63.935										
Σύνολο Καθαρής Θέσεως	2.369.319	4.775.572	4.430.498	592.911	-405.019	7.147.306	6.321.173	8.418.033	8.725.042	9.145.637	7.851.037
Σύνολο Υποχρεώσεων και Καθαρής Θέσεως	66.738.171	67.318.576	63.770.895	55.196.569	53.719.937	68.028.473	67.539.874	61.548.216	60.319.447	55.705.257	55.092.713